

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ОБЛІК І АУДИТ»

галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**Облікове забезпечення аналізу та аудиту власного капіталу підприємства в
умовах ризику та невизначеності**

здобувача: Чава Світлана Юріївна _____

Науковий керівник: к.е.н., доцент Стащенко Ю.В. _____

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

В.о. завідувача кафедри: к.е.н., доцент Цятковська О.В. _____

Київ – 2025

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 117 сторінок, основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 70 сторінках друкованого тексту. Робота містить 27 таблиць, 11 рисунків, список використаних джерел з 47 найменувань та додатки.

«Облікове забезпечення аналізу та аудиту власного капіталу підприємства в умовах ризику та невизначеності»

Об'єктом дослідження у роботі є система облікового забезпечення аналізу і аудиту власного капіталу підприємства в умовах ризику та невизначеності.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку, аналізу і аудиту власного капіталу підприємства в умовах ризику та невизначеності

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є розкрити теоретичні та методичні аспекти облікового забезпечення аналізу і аудиту власного капіталу підприємства в умовах ризику та невизначеності та шляхи їх удосконалення.

Відповідно до поставленої мети були визначені наступні завдання:

- дослідити економічну сутність власного капіталу підприємства та його елементи;
- надати оцінку нормативно-правового забезпечення обліку, аналізу та аудиту власного капіталу підприємства;
- виокремити організаційні та технологічні особливості діяльності досліджуваного підприємства та їх вплив на побудову обліку власного капіталу;
- розкрити організацію та методику обліку власного капіталу підприємства;
- провести аналіз власного капіталу підприємства в умовах ризику та невизначеності;

- обґрунтувати шляхи удосконалення облікового забезпечення аналізу власного капіталу підприємства;
- розкрити завдання та методи проведення аудиту власного капіталу підприємства;
- проаналізувати порядок та особливості проведення аудиту власного капіталу підприємства;
- навести шляхи удосконалення аудиту власного капіталу підприємства.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Під час дослідження узагальнено теорії щодо сутності власного капіталу та концептуальні підходи до трактування економічного змісту поняття власного капіталу, визначені класифікація, джерела формування, функції власного капіталу, систематизовано нормативні акти обліку власного капіталу, досліджено організацію та методикку бухгалтерського обліку, аналізу власного капіталу, розглянуто організацію та методичні процедури з аудиту власного капіталу. Практичні результати полягають в розробці пропозицій щодо удосконалення організаційних аспектів бухгалтерського обліку ПрАТ «Концерн Хлібпром», а саме запропоновано доповнення Наказу про облікову політику в частині обліку власного капіталу, запропоновано перелік первинних документів для підтвердження господарських операції з власним капіталом, описано частину робочого плану рахунків щодо обліку власного капіталу та виділено форми управлінської звітності щодо власного капіталу та його змін; запропоновано вдосконалення методики аудиту власного капіталу.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2024 - 2025

Рік захисту роботи: 2025

Ключові слова: забезпечення, аналіз, аудит, власний капітал, підприємство, методика обліку власного капіталу, ризик, невизначеність, дослідження, облікове забезпечення аналізу і аудиту власного капіталу, удосконалення.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИЗИКУ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	6
1.1. Економічна сутність власного капіталу підприємства та його елементи...	6
1.2. Нормативно – правове забезпечення обліку, аналізу та аудиту власного капіталу підприємства.....	15
1.3. Організаційні та технологічні особливості діяльності досліджуваного підприємства та їх вплив на побудову обліку власного капіталу.....	20
РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИЗИКУ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	29
2.1. Організація та методика обліку власного капіталу підприємства.....	29
2.2. Аналіз власного капіталу підприємства в умовах ризику та невизначеності.....	38
2.3. Шляхи удосконалення облікового забезпечення аналізу власного капіталу підприємства.....	48
РОЗДІЛ 3. АУДИТ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИЗИКУ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	53
3.1. Завдання та методи проведення аудиту власного капіталу підприємства..	53
3.2. Порядок та особливості проведення аудиту власного капіталу підприємства.....	58
3.3. Шляхи удосконалення аудиту власного капіталу підприємства.....	67
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ.....	84

ВСТУП

Актуальність теми. Власний капітал є основою функціонування будь якого підприємства. Його важливість та економічне значення, багатогранність структури, причин та факторів зміни обумовлюють необхідність правильного ведення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту власного капіталу для забезпечення управлінського персоналу інформаційною основою для прийняття управлінських рішень. Ефективність використання власного капіталу, забезпечення його зростання та нарощення ринкової вартості підприємства є мірою оцінки раціональності рішень менеджменту підприємства. Отже, правильне ведення бухгалтерського обліку, достовірність відображення господарських операцій в облікових регістрах є надзвичайно важливим і дослідження даної проблеми – надзвичайно актуальним в умовах ризику і невизначеності, які зумовлені нестійким економічним становищем суб'єктів господарювання у період війни та післявоєнного відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами обліку, аналізу та аудиту власного капіталу переймалися такі вітчизняні економісти як, О.С. Домбровська О.С. та І.С. Лапіна, які систематизували підходи до визначення сутності власного капіталу, забезпечення оптимальності його структури для ефективного використання [4]; О.В. Зінченко, Г.О. Армаш та Д.Є. Пономарьов, які досліджували функції та класифікацію власного капіталу [10]; К.О. Федорова та Т.І. Галецька, які вивчали методіку побудови бухгалтерського обліку власного капіталу [12]; А.А. Михалків, Т.В. Кошташ, Н. Остап'юк та А. Чиркін, які вивчали проблеми відповідності обліку власного капіталу міжнародним стандартам [13; 24; 26]; Ю.В. Подмешальська, Л.К. Феофанов, П.О. Горбатова, С.В. Візіренко, Л.В. Цукан, О.О. Одношевна, які вивчали проблеми аудиту власного капіталу тощо [32, 33, 46]. Проте складність та багатогранність власного капіталу, підходи до ведення обліку, аналізу та аудиту породжують низку проблемних питань, які стали об'єктом дослідження даної роботи і потребують вирішення.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є розкрити теоретичні та методичні аспекти облікового забезпечення аналізу і аудиту власного капіталу підприємства в умовах ризику та невизначеності та шляхи їх удосконалення.

Відповідно до поставленої мети були визначені наступні завдання:

- дослідити економічну сутність власного капіталу підприємства та його елементи;
- надати оцінку нормативно-правового забезпечення обліку, аналізу та аудиту власного капіталу підприємства;
- виокремити організаційні та технологічні особливості діяльності досліджуваного підприємства та їх вплив на побудову обліку власного капіталу;
- розкрити організацію та методику обліку власного капіталу підприємства;
- провести аналіз власного капіталу підприємства в умовах ризику та невизначеності;
- обґрунтувати шляхи удосконалення облікового забезпечення аналізу власного капіталу підприємства;
- розкрити завдання та методи проведення аудиту власного капіталу підприємства;
- проаналізувати порядок та особливості проведення аудиту власного капіталу підприємства;
- навести шляхи удосконалення аудиту власного капіталу підприємства.

Об'єктом дослідження у роботі є система облікового забезпечення аналізу і аудиту власного капіталу підприємства в умовах ризику та невизначеності

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку, аналізу і аудиту власного капіталу підприємства в умовах ризику та невизначеності

Методи дослідження. При вивченні й узагальненні результатів наукових досліджень з обліку, аналізу та аудиту власного капіталу було використано такі методи: діалектичного пізнання – в процесі дослідження суті власності, капіталу та власного капіталу; спостереження, порівняння, вивчення господарських процесів – при зборі фактичних даних бухгалтерського обліку та їх інтерпретації;

групування та логічного аналізу в процесі визначення методів та критеріїв аудиту власного капіталу, його класифікації; абстрактно-логічний метод – при визначенні послідовності етапів проведення аналізу та аудиту власного капіталу підприємства; для аналізу сучасного стану підприємства – економіко-статистичний; для розробки методики проведення аналізу та аудиту власного капіталу та напрямків її удосконалення – методи аналізу і синтезу, індукції і дедукції та інші.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів.

Для поглиблення знань взяла участь в конференції та написала тези на тему: «Аудит власного капіталу в умовах невизначеності». Під час дослідження узагальнено теорії щодо сутності власного капіталу та концептуальні підходи до трактування економічного змісту поняття власного капіталу, визначені класифікація, джерела формування, функції власного капіталу, систематизовано нормативні акти обліку власного капіталу, досліджено організацію та методику бухгалтерського обліку, аналізу власного капіталу, розглянуто організацію та методичні процедури з аудиту власного капіталу. Практичні результати полягають в розробці пропозицій щодо удосконалення організаційних аспектів бухгалтерського обліку ПрАТ «Концерн Хлібпром», а саме запропоновано доповнення Наказу про облікову політику в частині обліку власного капіталу, запропоновано перелік первинних документів для підтвердження господарських операцій з власним капіталом, описано частину робочого плану рахунків щодо обліку власного капіталу та виділено форми управлінської звітності щодо власного капіталу та його змін; запропоновано вдосконалення методики аудиту власного капіталу.

Інформаційна база дослідження. Законодавчо-нормативні та інструктивні документи України, пов'язані з діяльністю підприємств, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, періодична наукова фахова література, матеріали науково-практичних конференцій і семінарів, а також дані поточного бухгалтерського обліку і фінансової звітності ПрАТ «Концерн Хлібпром».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИЗИКУ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

1.1 Економічна сутність власного капіталу підприємства та його елементи

В сучасних умовах господарювання власний капітал набуває особливого значення, оскільки він є інвестиційним ресурсом підприємства та фактором виробництва. Також слід відмітити, що власний капітал є власністю засновників підприємства і останні вкладають його у підприємство для отримання певних вигід, а тому засновники є безпосередніми користувачами інформації про ефективність використання власного капіталу, яка визначається засобами аналізу та аудиту.

Поняття «власний капітал», на наш погляд, є поєднанням таких категорій як «власність» та «капітал», які постійно перебувають у полі зору науковців та дослідників з давніх часів і дотепер. Щодо категорії «власність», то дослідники виділяють два основних підходи до цієї категорії [1; 2]:

- економічний, що проявляється через відносини між людьми. «Власність - це сукупність виробничих відносин між людьми з приводу привласнення ними об'єктів власності, в першу чергу засобів виробництва, які породжують право володіння, користування й розпорядження цими об'єктами та результатами їх функціонування»[1];

- юридичний, що проявляється через право власності, яке закріплено та гарантовано державою на законодавчому рівні. Щодо права власності у сфері підприємницької діяльності, то у с. 314 Господарського кодексу України визначено, що «суб'єкт господарювання, який здійснює господарську діяльність на основі права власності, на свій розсуд, одноосібно або спільно з іншими

суб'єктами володіє, користується і розпоряджається належним йому (їм) майном...»[3].

Г.І. Башнянин, П.Ю. Лазу та Медведєв В.С. визначають, що «будь-яка виробнича діяльність людей починається з відносин власності. Так, щоб розпочати виробництво матеріальних благ, необхідно спочатку оволодіти (привласнити) об'єктивними умовами виробництва: землею, засобами і предметами праці» [1]. У цьому сенсі власність проявляється, з одного боку, як відношення людини до тих засобів виробництва, які вкладаються у підприємства, тобто це є прояв матеріально-речового змісту, а з іншого – відносини між людьми з приводу привласнення ними об'єктів власності, тобто соціально-економічний прояв власності.

Генезис тлумачення сутності категорії «капітал», який досліджено та оформлено дослідниками О.С. Домбровською та І.С. Лапіною у монографії доводить, що процесі розвитку економічних відносин, форм виробництва, змінювалися і погляди на сутність поняття «капітал» [4]. Так, меркантилісти вважали капіталом грошовими цінностями які приносять додатковий дохід. Представники класичної школи політекономії відзначали матеріальний зміст капіталу як основний і вважали капіталом фактор виробництва, зокрема предмети праці, які в процесі виробництва приносять дохід. Дж Кейнс вважав капіталом багатство, що здатне приносити дохід. Представники новітнього західного фінансового менеджменту Р. Брейлі та С. Майерс вважали, що капітал «сукупністю фінансових інструментів, що випущено у вільний обіг і підкріплені реальними активами, здатними генерувати дохід» [1].

Вітчизняні науковці Євтушевська О.О., Чернов К.І., з якими погоджуються дослідники Гайдаржійська О.М., Костюнік О.В., Кащук О.П. виділяють такі позиції щодо трактування поняття «капітал»:

- економічний підхід. Капітал – це вартість, що створює додаткову вартість;
- юридичний підхід. Капітал – це атрибут, що символізує відносини власності;
- обліковий підхід. Капітал – це джерело фінансових ресурсів, що використовуються для формування активів підприємства [5; 6, с. 361].

Поняття «власний капітал» теж є об'єктом дискусій дослідників-науковців. У додатку А подано визначення власного капіталу сучасними українськими економістами.

Так, зокрема, Ф.Ф. Бутинець та В.В. Собко зосереджують увагу на тому, власний капітал є частиною фінансових ресурсів, що належать підприємству на правах власності [7].

Натомість, А.А. Горбатенко та Т.М. Королюк вказують на види активів, що інвестуються засновниками у підприємство на етапі заснування. Це твердження теж можна брати до уваги в процесі дослідження сутності власного капіталу [7].

Л.І. Картан визначає власний капітал як «певне вираження фінансових відносин, що виникають між акціонерним товариством (корпорацією) та іншими суб'єктами господарювання з приводу його формування та використання» [7]. Тобто дослідник вказує на природу відносин засновників у процесі інвестування капіталу у активи підприємства.

Я.П. Іщенко виділяє такі компоненти власного капіталу, як «компоненти боргу, нерозподілений прибуток, привілейовані акції і звичайні акції» [7]. Цей перелік, на наш погляд, є невичерпним і потребує уточнення.

Законотворці теж надали власне визначення поняття «власний капітал». Зокрема, у Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» сказано, що «власний капітал – різниця між активами та зобов'язаннями підприємства» [8]. Концептуальна основа фінансової звітності визначає, що «власний капітал - це залишкова частка в активах суб'єкта господарювання після вирахування всіх його зобов'язань» [9].

Отже, власний капітал – це частина фінансових ресурсів підприємства, що належить йому на правах власності і вкладена у грошові, матеріальні та нематеріальні активи з метою отримання доходу чи приросту його вартості.

Ми вважаємо, що власний капітал:

- саме частина фінансових ресурсів підприємства, адже суб'єкти господарювання для фінансування господарської діяльності використовують позичкові кошти (наприклад, кредити банків), а також залучають фінансові

ресурси з інших джерел (наприклад, кредиторська заборгованість, що фактично не є позиченими коштами, а лише залученими на певний термін);

- заснований на праві власності, що підтверджено відповідними документами. Право власності може бути визначено часткою у пайовому капіталі підприємства, простими чи привілейованими акціями;

- вкладений у активи підприємства, що приносять дохід. Доходом можна визнавати в цьому сенсі, як прибуток, отриманий підприємством в процесі господарської діяльності, так і зростання ринкової вартості самого підприємства, приріст вартості акцій, в разі котирування на фінансовому ринку. Слід відмітити, що приріст власного капіталу відбувається за рахунок чистого нерозподіленого прибутку підприємства, а також за рахунок приросту вартості акцій, дооцінки активів підприємства тощо, що залишається у власності засновників і призводить до зростання розміру власного капіталу.

К. Ларіонова та Г. Капінос виділили основні характеристики власного капіталу, які допомагають зрозуміти його сутність (рис. 1.1), а саме:

Рисунок 1.1 - Основні характеристики поняття капітал підприємства

Джерело: складено автором на основі [10]

- власний капітал є джерелом формування добробуту власників, адже накопичення капіталу, зростання доходів від використання капіталу в процесі господарської діяльності підприємства призводить до формування поточного та перспективного рівня добробуту, його зростання у майбутньому;

- власний капітал як об'єкт власності і розпорядження визначає відносини власності та право прийняття рішень щодо напрямків господарської діяльності та вкладення активів;

- накопичена цінність власного капіталу виражається у накопичених матеріальних і нематеріальних активах підприємства, що прирощені і належать власникам підприємства;

- власний капітал є основним фактором виробництва, оскільки є об'єднуючим фактором виробництва, без якого неможлива господарська діяльність підприємства;

- власний капітал є виміром ринкової вартості підприємства, тобто чистих активів підприємства, що визначаються вирахуванням з вартості активів усіх зобов'язань;

- власний капітал ж джерелом доходу власників у вигляді дивідендів чи частини чистого прибутку підприємства, залежно від організаційно-правової форми господарювання;

- власний капітал як показник рівня ефективності господарської діяльності, виражається в прямій залежності обсягу власного капіталу і показників прибутковості підприємства, зростання вартості активів та корпоративних прав [10].

Сутність власного капіталу виражається через його функції. О.В. Зінченко та Г.О. Армаш виокремили функції (рис. 1.2), проте вважаємо, що необхідно доповнити перелік двома функціями, які запропоновано Д.Є. Пономарьовим до яких належать наступні [11, с. 201]:

- функція відповідальності і захисту прав кредиторів. Власний капітал є мірилом відповідальності власників підприємства за зобов'язаннями та саме ним забезпечується захист прав кредиторів, тобто можливість повернення позичених коштів в разі зниження ефективності господарської діяльності підприємства;

- функція довгострокового фінансування. власний капітал перебуває у власності підприємства тривалий час і тому є джерелом довгострокових фінансових ресурсів, що забезпечує стабільність джерел фінансування підприємства;

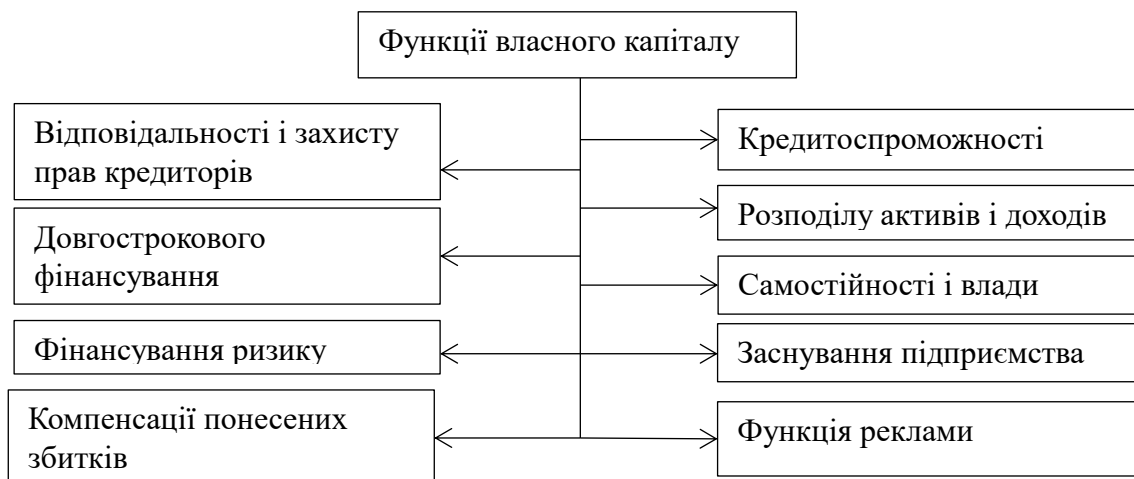

Рисунок 1.2 – Функції власного капіталу

Джерело: складено автором на основі [11, с. 201]

- функція фінансування ризику. Передбачається, що власний капітал вкладається у більш ризикові інвестиційні проекти підприємства, на які можуть не погодитись кредитори через високу міру невизначеності;
- функція погашення збитків. Тимчасові збитки підприємства мають погашатись за рахунок власного капіталу підприємства. Наприклад, більшість вітчизняних підприємств отримали за результатами діяльності 2023 року збитки через несприятливі економічні та воєнні фактори, які компенсувались попередньо отриманими прибутками (нерозподіленим чистим прибутком) або за рахунок інших структурних елементів власного капіталу;
- функція кредитоспроможності. Надання кредиту підприємствам передбачає аналіз його фінансової стійкості, а тому підприємства з більшим власним капіталом мають більше шансів отримати бажане кредитування;
- функція розподілу активів і доходів. При ліквідації підприємства саме частки власників є основною для розподілу його активів, а при розподілі прибутку його частка пропорційна частці власників у зареєстрованому капіталі;
- функція самостійності і влади. Прийняття стратегічних рішень по діяльності підприємства, вплив власників відповідає рівню їх участі і власному капіталі;
- функція заснування. Саме власний капітал є основною для заснування підприємства, старту його господарської діяльності;

- функція реклами. Розмір та швидкі темпи зростання власного капіталу є сигналом для зовнішніх інвесторів, потенційних партнерів підприємства щодо перспективності співпраці з підприємством [11, с. 201].

Сутність поняття «власний капітал», його облік, аналіз та управління засновані у великій мірі на розумінні його класифікації. Класифікація власного капіталу є об'єктом дослідження науковців та регламентована на законодавчому рівні. Розглянемо економічну класифікацію, яка запропонована О.В. Зінченко та Г.О. Армаш та викладена на рис. 1.3 [11, с. 201].

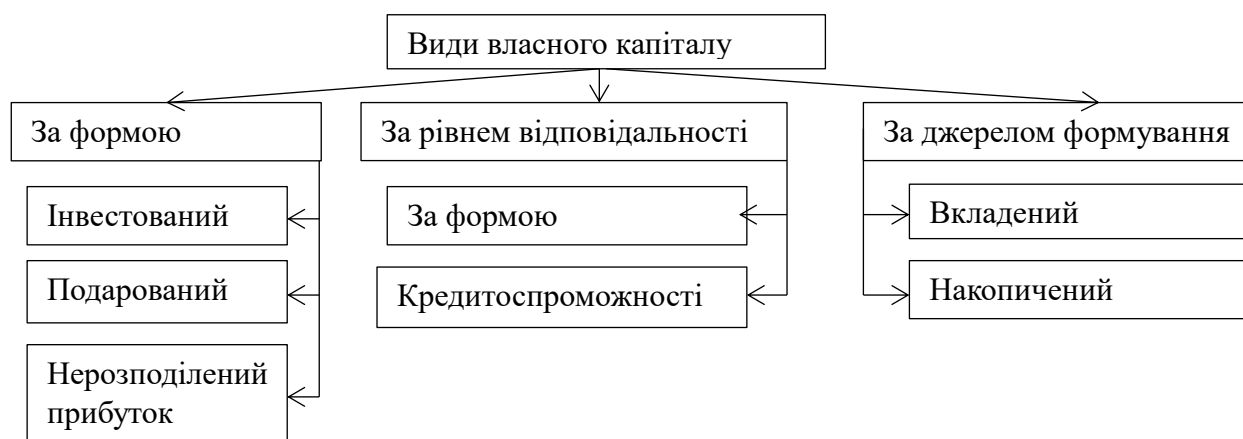

Рисунок 1.3 – Класифікація власного капіталу

Джерело: складено автором на основі [11, с. 201]

Ця класифікація заслуговує на увагу дослідників економістів, проте для практичного використання інформації про власний капітал, для його обліку, аналізу та аудиту застосовується класифікація власного капіталу підприємства (табл.1.1), яка подана у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013р. №73 та деталізована у Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291, за якою власний капітал включає такі структурні елементи [8; 12]:

- зареєстрований (пайовий) капітал;
- капітал у дооцінках;
- додатковий капітал;
- резервний капітал;
- нерозподілений прибуток (непокритий збиток);

Таблиця 1.1 – Структурні елементи власного капітал підприємства

Елемент	Склад
Зареєстрований (пайовий) капітал	- «зареєстрована вартість акцій для підприємств, створених у формі акціонерних товариств, або сума оголошеного статутного капіталу для підприємств інших організаційно-правових форм господарювання, яка зафіксована у статутних документах; - сума пайових внесків фізичних та юридичних осіб, якщо це передбачається в статутних документах; - інший зареєстрований капітал; - внески до незареєстрованого капіталу» [5].
Капітал у дооцінках	«сума дооцінки (уцінки) необоротних активів фінансових інструментів» [5]
Додатковий капітал	- «сума, на яку вартість продажу акцій перевищує їх номінальну вартість (емісійний дохід); - додаткові внески засновників без прийняття рішення про зміни розміру статутного капіталу; - накопичені курсові різниці; - вартість активів, які отримані підприємством від фізичних чи юридичних осіб безоплатно; - інші види додаткового капіталу»[5]
Резервний капітал	- «сума резервів, що створені підприємством згідно з чинним законодавством чи статутними документами за рахунок нерозподіленого прибутку »[5]
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	- «сума нерозподіленого прибутку поточного і минулих років, а також використаного у звітному році прибутку; - сума непокритих збитків поточного і минулих років» [5]
Вилучений капітал	«фактична собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених господарським товариством у його учасників [12]
Неоплачений капітал	«сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу» [13]

Джерело: згруповано за інформацією [5;12;13]

- вилучений капітал;
- неоплачений капітал.

Основним складовим елементом власного капітал є зареєстрований (пайовий) капітал, який часто називають статутним, оскільки його розмір та розподіл за частками засновників відбувається саме у Статуті підприємства. Характерними ознаками цього виду власного капіталу є те, що він:

- визначає розміри підприємства та впливає на його фінансовий стан;
- зафіксований в установчих документах підприємства;
- може змінюватись лише при зміні установчих документів.

Капітал у дооцінках формується за рішенням підприємства про проведення дооцінки (уцінки) нематеріальних активів, основних фондів та фінансових інструментів підприємства.

Додатковий капітал, що додатково внесений засновниками капітал понад суму частки у зареєстрованому (пайовому капіталі), одержаний у вигляді грошових коштів, необоротних та оборотних активів, накопичений у формі курсових різниць та інших операцій власний капітал підприємства.

Резервний капітал є сумою резервних коштів, що формуються у розмірі 15% статутного капіталу на випадок припинення діяльності підприємства для забезпечення виконання зобов'язань підприємства.

Нерозподілений прибуток - частина чистого прибутку поточного чи минулого періодів підприємства, що залишилась після розподілу та спрямована на поповнення власного капіталу. Це основне джерело поповнення власного капіталу в результаті ефективної господарської діяльності підприємства. Сума непокритого збитку, який отримано у поточному чи минулих звітних періодах.

Вилучений капітал фактично є собівартістю акцій чи часток власників підприємства, які були у них вилучені, переважно з метою подальшого перепродажу.

Неоплачений капітал являє собою частину зареєстрованого (пайового) капіталу, який визначений до внесення, але поки фактично не внесений засновниками підприємства.

Таким чином, проведене дослідження сутності, характеристик, функцій та класифікації власного капіталу підприємства дозволяє зробити висновки про складність та багатогранність категорії власного капіталу. Аналіз поняття власного капіталу показав його ототожнення із поняттям «капітал» та «фінансові ресурси». Ми вважаємо власний капітал саме капіталом, оскільки він відповідає усім характеристикам поняття «капітал», а також фінансовими ресурсами підприємства, які за джерелом походження належать власникам (засновникам) підприємства.

1.2 Нормативно – правове забезпечення обліку, аналізу та аудиту власного капіталу підприємства

Нормативно-правове забезпечення процесу обліку, аналізу та аудиту власного капіталу підприємства здійснюється на основі національних та міжнародних законодавчих та нормативних актів, до яких належать, зокрема, такі:

- Міжнародні стандарти аудиту, бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- Конституція України;
- Господарський, Податковий та Цивільний кодекси України;
- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»;
- Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»;
- Закон України «Про господарські товариства»;
- Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку;
- План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій;
- Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності № 433;
- Статут підприємства;
- Наказ про облікову політику та внутрішні положення, накази підприємства.

Проведемо дослідження призначення та основних положень нормативно-правових актів, що регулюють порядок проведення обліку, аналізу та аудиту власного капіталу підприємства.

Питання обліку та відображення власного капіталу підприємства в обліку та фінансовій звітності суб'єктів господарювання на міжнародному рівні розглядаються у кількох міжнародних стандартах фінансової звітності, зокрема:

- МСФЗ (IAS) 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» ;
- МСФЗ (IAS) 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки»;
- МСФЗ (IAS) 12 «Податки на прибуток»;

- МСФЗ (IFRS) 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації»;
- МСФЗ (IFRS) 9 «Фінансові інструменти».

У МСФЗ капіталом визнаються фактично чисті активи, тобто різниця між активами та зобов'язаннями підприємства. Загалом у міжнародних стандартах не використовується саме поняття «власний капітал», а згадуються натомість «чисті активи». Саме оцінка активів за справедливою вартістю є основою для визначення суми власного капіталу і дає точне уявлення про реальний фінансовий стан підприємства. Міжнародні стандарти зобов'язують підприємства «розкривати інформацію, яка дасть можливість користувачам оцінити цілі, політику та процеси управління їх капіталом» [14, с. 45].

Складання фінансової звітності здійснюється відповідно до офіційно опублікованих в Україні Міжнародних стандартів фінансової звітності («МСФЗ»), затверджених Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку («РМСБО»), тлумачень, випущених Комітетом із Тлумачень міжнародної фінансової звітності («КТМФЗ»).

Оскільки ПрАТ «Хлібпром» веде облік власного капіталу та складає звітність за міжнародними стандартами, то вважаємо за доцільне подати тлумачення елементів власного капіталу, що викладене у цих нормативних актах (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 - Тлумачення елементів капіталу за МСФЗ

Стандарт	Поняття, що тлумачиться
1	2
Концептуальні основи (Framework) Принципи підготовки фінансової звітності	Визначення капіталу
МСФЗ (IFRS) 7 Фінансові інструменти: розкриття інформації	Характеристика капіталу та його відмінність від зобов'язань
Інтерпретації МСФЗ (IFRIC) 2 Частки участі в кооперативах і подібних фінансових інструментах	
МСБО (IAS) 12 Податки на прибуток	Відображення в складі капіталу зміни вартості окремих видів активів, а також відстрочені податки, пов'язані з цим капіталом
МСБО (IAS) 16 Основні засоби	
МСБО (IAS) 38 Нематеріальні активи	
МСБО (IAS) 39 Фінансові інструменти: визнання та оцінка	
МСФО (IAS) 8 Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки	Відображення в складі капіталу результатів змін облікової політики та виправлення помилок

1	2
МСФЗ (IAS) 21 Вплив змін валютних курсів	Відображення в складі капіталу результатів змін курсової різниці
МСБО (IAS) 1 Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності	Розкриття інформації щодо власного капіталу у фінансовій звітності підприємства
МСФЗ (IFRS) 7 Фінансові інструменти: розкриття інформації	
Інтерпретації МСФЗ (IFRIC) 2 Частки участі в кооперативах і подібних фінансових інструментах	

Джерело: згруповано за інформацією [14]

Аудит проводиться згідно Міжнародних стандартів аудиту (МСА), Кодексом етики професійних бухгалтерів Ради з міжнародних стандартів етики для бухгалтерів (включаючи міжнародні стандарти незалежності) («Кодекс РМСЕБ») та етичними вимогами, застосовними в Україні. Мета, цілі та основні завдання аудиту формуються відповідно до Міжнародного стандарту аудиту 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту». Міжнародний стандарт аудиту (МСА) 210 «Узгодження умов завдань із аудиту» містить такі критерії фінансової звітності: доречність, повнота, достовірність, нейтральність та зрозумілість [15].

На національному рівні виділяють кілька рівнів нормативно-правового регулювання обліку, аудиту власного капітал та складання фінансової звітності. Перший рівень містить загальні законодавчі та нормативні акти, що регулюють певні питання обліку власного капіталу. До нього належать господарський, Цивільний, Податковий кодекси, Закон України «Про господарські товариства», що регулюють питання власності, захисту інтересів власників та кредиторів підприємства, порядок організації заснування підприємств, оподаткування доходів власників підприємств (рис. 1.4).

Основним законодавчим актом у сфері бухгалтерського обліку підприємства є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність». Підприємство керується ним при відображенні всіх господарських операцій, що відбуваються та організації обліку власного капіталу [16].

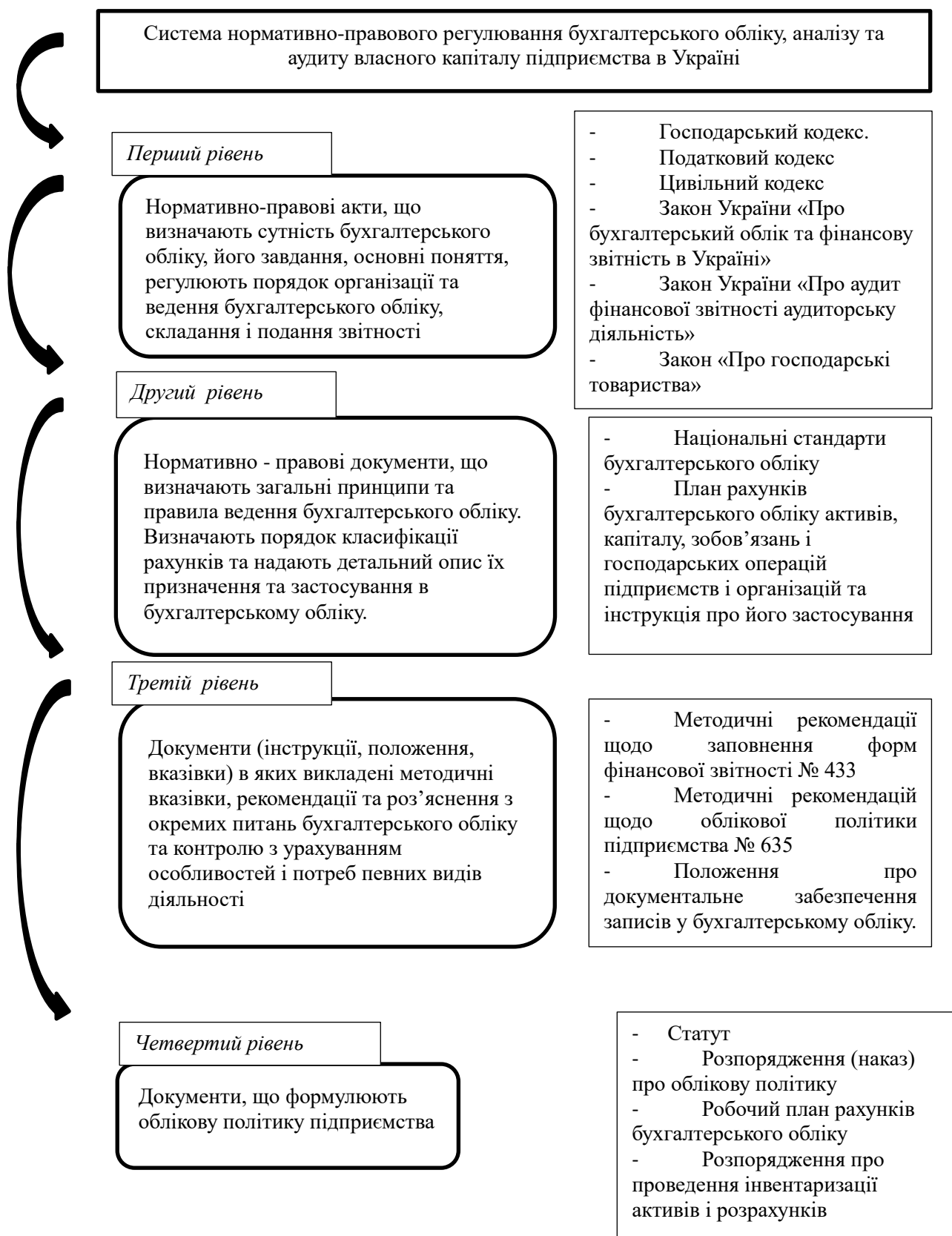

Рисунок 1.4 - Система національного нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту власного капіталу підприємства

Джерело: згруповано за інформацією [5;12;13]

Основним законом, що регулює порядок проведення аудиту є Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», який «визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні» [17].

Другий рівень нормативного регулювання обліку, аналізу та аудиту фінансової звітності представлено НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», де описано порядок відображення інформації про власний капітал у фінансовій звітності підприємства [8].

Основні методологічні положення щодо ведення бухгалтерського обліку власного капіталу визначає План рахунків бухгалтерського обліку. Основним нормативним актом, що регулює групування рахунків бухгалтерського обліку є Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку» затверджена Наказом Міністерства фінансів України № 246 від 20.10.1998р. та від 30.11.99р. №291 [12]. Цей нормативний документ характеризує перелік рахунків та субрахунків бухгалтерського обліку щодо обліку власного капіталу, особливості їх застосування та описує типову кореспонденцію цих рахунків.

Третій рівень регулювання представлено нормативними актами, до яких належать методичні рекомендації щодо окремих аспектів обліку власного капіталу. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності № 433 визначають порядок віднесення складових власного капіталу до статей фінансової звітності, зокрема, прописують порядок відображення власного капіталу у балансі та звіті про власний капітал [18].

На рівні підприємства питання обліку власного капіталу регулюються Статутом підприємства, Наказом про облікову політику підприємства, робочим планом рахунків, наказом про проведення інвентаризації та іншими внутрішніми документами.

Отже, регулювання обліку власного капіталу відбувається на кількох рівнях, які включають низку нормативно-правових актів щодо оцінки, обліку, аудиту власного капіталу підприємства. Важливим є відповідність порядку обліку та складання звітності міжнародним стандартам для компаній, що складають звітність за цими стандартами. Наразі триває процес гармонізації національного і

міжнародного законодавства у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, розробляються і впроваджуються методичні рекомендації та інструкції щодо окремих питань обліку власного капіталу, вдосконалюються підходи до його оцінки та визнання.

1.3 Організаційні та технологічні особливості діяльності досліджуваного підприємства та їх вплив на побудову обліку власного капіталу

Приватне акціонерне товариство «Концерн Хлібпром» - один із лідерів українського ринку хлібобулочних виробів було створено 28 травня 2003 року. Підприємство зареєстроване «за адресою вул. Хлібна, 2, м. Львів, Україна. 25 квітня 2017 року. Загальні збори акціонерів затвердили зміну організаційного типу з публічного акціонерного товариства на приватне акціонерне товариство» [19].

Інформаційна карта ПрАТ «Концерн Хлібпром» наведена у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 - Інформаційна карта ПрАТ «Концерн Хлібпром»

Назва статті	Характеристика
Повна назва підприємства	Приватне акціонерне товариство «Концерн Хлібпром»
Скорочена назва підприємства	ПрАТ «Концерн Хлібпром»
Код ЄДРПОУ	05511001
Дата заснування	28.05.2003
Адреса підприємства	вул. Хлібна, 2, м. Львів, Україна
Генеральний директор	Аверченко Владислав Анатолійович
Сфера діяльності	Харчова промисловість, хлібопекарна промисловість
Офіційний сайт підприємства	https://hlibprom.com.ua

Джерело: згруповано за інформацією [19]

Важливою складовою ефективного управління підприємством є якісно сформована організаційна структура управління. Організаційна структура управління ПрАТ «Концерн Хлібпром» є лінійно-функціональною та представлена у Додатку Б.

Вищий орган управління підприємства – це загальні збори акціонерів, які займаються вирішенням основних питань діяльності ПрАТ «Концерн Хлібпром», які закріплені в статуті підприємства. До компетенції загальних зборів акціонерів належить: визначення основних напрямків діяльності підприємства; внесення змін до статуту підприємства; прийняття рішення про зміну типу підприємства та інше.

Наглядова рада захищає права акціонерів, управляє підприємством (в межах своєї компетенції) та контролює роботу директора. Наглядова рада обирається загальними зборами акціонерів. До компетенції наглядової ради належить: прийняття рішення про продаж раніше викуплених підприємством акцій; обрання та припинення повноважень директора; затвердження принципів організаційно-управлінської структури підприємства та інше.

Директор займається управлінням поточною (оперативною) діяльністю підприємства. Наглядова рада обирає директора. До компетенції директора належить: прийом та звільнення робітників; формування поточних планів діяльності підприємства, включаючи фінансові та виробничі питання; організація ведення бухгалтерського обліку та звітності підприємства, в порядку, що встановлений внутрішніми документами та інше.

Ревізійна комісія здійснює перевірку фінансово-господарської діяльності підприємства. Загальні збори обирають ревізійну комісію. До компетенції ревізійної комісії належить: здійснення контролюючої функції, шляхом проведення перевірок та складання звітів про них для акціонерів та інше.

Види діяльності підприємства, що визначені статутом підприємства включають:

«10.71 Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання.

10.61 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості;

10.72 Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання;

43.21 Електромонтажні роботи;

43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування;

46.33 Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами;

46.38 Оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибою, ракоподібними та молюсками;

80.10 Діяльність приватних охоронних служб;

80.20 Обслуговування систем безпеки;

84.24 Діяльність у сфері охорони громадського порядку та безпеки;

46.75 Оптова торгівля хімічними продуктами;

46.90 Неспеціалізована оптова торгівля;

47.24 Роздрібна торгівля хлібобулочними виробами, борошняними та цукровими кондитерськими виробами в спеціалізованих магазинах;

74.90 Інша професійна, наукова та технічна діяльність» [20].

Уся продукція ПрАТ «Концерн Хлібпром» має сертифікацію відповідно до вимог міжнародних стандартів якості та безпеки продуктів харчування (ISO 9001:2009; ISO 22000:2005 HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points); IFS Food Standard). На підприємстві також запроваджена система управління LEAN (бережливе виробництво), дана система здійснює організацію процесу виробництва таким чином, щоб підприємство могло отримати більший обсяг продукції з меншими зусиллями [19].

ПрАТ «Концерн Хлібпром» «одне з найбільших підприємств українського ринку хліба, яке щодня виготовляє до 160 тонн продукції – хлібної, хлібобулочної, кондитерської та тістових напівфабрикатів» [19]. За результатами проведених досліджень ринку хлібобулочних виробів, що проведені науковцями Шандрівською О.Є. та Бурдник Х.В. частка підприємства на ринку за чистим доходом від реалізації продукції складала у 2022 році 5,18%, а у 2023 році 5,16% [21, с. 45].

Слід відмітити, що чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг включає такі показники, як:

- дохід від реалізації хліба та хлібобулочних виробів;
- дохід від реалізації іншої продукції;
- дохід від надання послуг.

Дохід від реалізації хліба та хлібобулочних виробів - це дохід від продажу хліба та хлібобулочних виробів, заморожених напівфабрикатів та кондитерських виробів. Продаж іншої продукції в основному включає в себе продаж продукції за проектом «Кава»: кавові зерна, кавові машини, чай та інше обладнання, та продаж продуктів переробки зерна пшениці. Дохід від реалізації послуг включає в себе: послуги, пов'язані із ремонтом кавових машин, а також надання їх в операційну оренду.

У таблиці 1.4 проаналізовано склад, структуру та динаміку зміни чистого доходу від реалізації продукції підприємства за 2021-2023 роки.

Таблиця 1.4 - Аналіз структури реалізації продукції ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2021-2023 роки

Показник	Абсолютний показник, тис грн			Структура, %			Темп приросту частки, %	
	2021	2022	2023	2022	2021	2023	2022/2021	2023/2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1474880	1702061	1894700	100	100	100	0,00	0,00
Дохід від реалізації хліба та хлібобулочних виробів	1291578	1483959	1634795	87,57	87,19	86,28	-0,39	-0,90
Дохід від реалізації іншої продукції	170817	205170	245237	11,58	12,05	12,94	0,47	0,89
Дохід від надання послуг	12485	12829	14668	0,85	0,75	0,77	-0,09	0,02

Джерело: побудовано за даними фінансової звітності підприємства (Додаток В, Д)

За результатами розрахунків, поданих у таблиці 1.4 можна зробити висновки, що чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт і послуг) підприємства зріс у 2022 році, порівняно із попереднім на 227181 тис. грн, або на 15,4%, а у 2023 році – на 192639 тис грн , або на 11,32%. Це говорить про зростання чистого доходу протягом останніх двох років стабільними темпами.

На формування доходів ПрАТ «Концерн Хлібпром» найбільший вплив здійснюють доходи від реалізації хліба та хлібобулочних виробів, частка яких у загальних доходах підприємства від реалізації складала 85,04% у 2020 році, 87,57% у 2021 р. і 87,19% у 2022 році та 86,98% у 2023 році. На другому місці –

доходи від реалізації іншої продукції, частка яких зменшувалась протягом 2021-2023 років з 11,58 до 12,94%. Дохід від надання послуг займає незначну частку (менше 1%) у формуванні доходів підприємства. Отже, основним джерелом отримання доходів підприємства є виробництво та реалізація хлібобулочних виробів, що становить більше 86% усіх реалізаційних доходів підприємства.

Проаналізуємо формування фінансових результатів ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2021-2023 роках у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 - Фінансові результати ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2021-2023 роках

№	Стаття звіту про фінансові результати	2021 тис.грн	2022, тис.грн	2023, тис.грн	Відхилення 2023/2021	
					тис.грн	%
1.	Чистий дохід від реалізації продукції	1474880	1702061	1894700	419820	28,46
2.	Собівартість реалізованої продукції	1011340	1126074	1204104	192764	19,06
3.	Валовий прибуток	463540	575987	690596	227056	48,98
4.	Інші операційні доходи	5522	7022	10668	5146	93,19
5.	Адміністративні витрати	149088	167077	257865	108777	72,96
6.	Витрати на збут	271273	295891	351565	80292	29,60
7.	Інші операційні витрати	8996	15991	17855	8859	98,48
8.	Прибуток від операційної діяльності	39705	104050	73979	34274	86,32
9.	Інші фінансові доходи	2412	12635	3334	922	38,23
10.	Інші доходи	8352	0	883	-7469	-89,43
11.	Фінансові витрати	28320	38682	37054	8734	30,84
12.	Втрати від участі у капіталі	160	143	144	-16	-10,00
13.	Інші витрати	0	51466	73560	73560	-
14.	Прибуток до оподаткування	21989	26394	-32562	-54551	-248,08
15.	Витрати (дохід) з податку на прибуток	4931	5297	-5443	-10374	-210,38
16.	Чистий фінансовий результат: прибуток	17058	21097	-38005	-55063	-322,80

Джерело: побудовано за даними фінансової звітності підприємства (Додаток В, Д)

Із таблиці 1.5 видно, що ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2021-2023 роках нарощувало чистий дохід від реалізації продукції, приріст склав 28,46%. При цьому зросла собівартість реалізованої продукції – на 19,06%. Це призвело до того, що зростання валового прибутку відбувалося значно вищими темпами, ніж приріст чистого доходу від реалізації продукції, тобто ефективність реалізації продукції зросла у 2023 році проти 2021 року.

Усі витрати підприємства мали тенденцію до зростання. В результаті спостерігається зниження чистого фінансового результату ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2022 році, а у 2023 році підприємство отримало чистий збиток, що говорить про зниження ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Наступним етапом аналізу є виявлення сильних та слабких сторін ПрАТ «Концерн Хлібпром» за допомогою SWOT – аналізу. SWOT-аналіз допомагає зрозуміти, які чинники заважають розвитку ПрАТ «Концерн Хлібпром», зменшують його дохід та становлять загрозу його розвитку в майбутньому. Також цей інструмент дозволяє виявити і можливості, що є на ринку для сфокусування своїх сил та переваг для розширення власної ніші. SWOT-аналіз сильних та слабких сторін, можливостей та загроз є інструментом стратегічного аналізу, що дозволяє користувачам інформації, інвесторам та власникам оцінити сучасний стан та перспективи діяльності підприємства.

Отже, проведене дослідження організаційних та технологічних особливостей діяльності підприємства, дозволяє зробити певні висновки. Зокрема, ПрАТ «Концерн Хлібпром» є приватним акціонерним товариством, що має особливості заснування відповідно до законодавства. Характерною особливістю акціонерного товариства є розподіл його статутного капіталу на певну кількість акцій з однаковою номінальною вартістю. Зокрема, статутний капітал ПрАТ «Концерн Хлібпром» поділений на 16354578054 шт. з номінальною вартістю 0,01 грн. Усі акції мають рівні права голосу. «Власники простих акцій мають право на отримання оголошених дивідендів, якщо не існує обмежень, і мають право одного голосу на акцію на річних загальних зборах акціонерів» [19].

Проведемо SWOT-аналіз сильних та слабких сторін, можливостей та загроз у таблиці 1.6.

Засновниками підприємства є:

- Financial & Investment Energy Holding (F.I.E.H.) Establishment з часткою у статутному капіталу 72,51%;
- Універсальна інвестиційна група з часткою у статутному капіталу 25,27%;

- інші (резиденти та нерезиденти) з часткою у статутному капіталу 2,22%.

В аудиторському звіті фінансової звітності за 2023 рік, що був проведений ТОВ «Нексія ДК аудит» сказано, що ПрАТ «Концерн Хлібпром»:

- є підприємством, що становить суспільний інтерес;
- не є контролером/учасником небанківської фінансової групи;

Таблиця 1.6 - Розширена SWOT-матриця ПрАТ «Концерн Хлібпром»

Зовнішнє середовище	Можливості	Загрози
Внутрішнє середовище Сильні сторони 1. Добра репутація у споживачів 2. Нижчі витрати порівняно з конкурентами 3. Відповідність технології сучасним вимогам 4. Висококваліфікований персонал 5. Економія на масштабах виробництва 6. Відповідність якості продукції стандартам і запитам споживачів	1. Вихід на нові ринки або сегменти ринку 2. Розширення асортименту продукції для задоволення потреб споживачів 3. Освоєння нових технологій випікання хлібобулочних виробів 4. Партнерство з постійними постачальниками сировини - Впроваджувати нові технологічні лінії для розширення асортименту продукції - Розпочати виробництво нових видів хлібобулочних виробів - Встановлювати нижчі ціни на продукцію порівняно з конкурентами	1. Поява нових сильних конкурентів на ринку 2. Посилення конкурентного тиску 3. Неврожай зернових і підвищення цін на сировину 4. Невідповідність якості сировини державним стандартам 5. Уповільнений темп зростання ринку 6. Введення обмежень на ціни основної продукції - Застосовувати методи маркетингу та розробляти відповідні рекламні заходи, які б наголошували на високій якості продукції - Постійно перевіряти якість сировини
Слабкі сторони 1. Недостатні фінансові ресурси 2. Асортимент продукції 3. Низька позиція у конкурентній боротьбі з лідерами 4. Вразливість підприємства до конкурентного тиску	- Виявляти незадоволений попит на хлібобулочну продукцію та освоювати нові ринки - Поліпшувати умови співпраці з постачальниками сировини	- Зміцнювати завойовані позиції на ринку - Оптимізувати обсяги випуску продукції

Джерело: складено автором за власними дослідженнями

- має 6 дочірніх підприємств з часткою власності у 100%: ТОВ «Агрола Фуд», ТОВ «Вінниця-Хліб», ТОВ «Львівські хлібзаводи», ТОВ «Секюріті Комплаєнс Сервісес», ТОВ «Явірмлин» та ТОВ «Торговий дім Агрола» [19].

Проте 26 лютого 2024 року підприємство прийняло «рішення припинити діяльність дочірніх компаній (ТОВ «Агрола Фуд», ТОВ «Вінниця-Хліб», ТОВ «Львівські хлібзаводи», ТОВ «Секюріті Комплаєнс Сервісес», ТОВ «Явірмлин», шляхом їх приєднання до ПрАТ «Концерн Хлібпром» [19]. Це вплине на формування фінансової звітності підприємства за результатами діяльності у 2024 році.

Отже, за результатами проведеного дослідження теоретичних основ облікового забезпечення аналізу та аудиту власного капіталу в умовах ризику та невизначеності слід відмітити наступне:

- в сучасних умовах точаться дискусії з приводу сутності дефініції «власний капітал» в напрямку ототожнення його з поняттями «капітал» та «фінансові ресурси»;

- власний капітал має низку характерних рис, які ми систематизували та виклали на рисунку 1.1;

- також нами узагальнено погляди на перелік функцій власного капіталу, які дозволяють розкрити сутність дефініції «власного капіталу»;

- ми вважаємо, що структура власного капіталу, що викладена у нормативних документах з бухгалтерського обліку є повною та деталізованою, дискусійними є лише питання оцінки та дооцінки активів, методики визначення їх справедливої вартості, адже балансова вартість активів має відповідати їх справедливій вартості на момент формування фінансової звітності підприємства;

- ми відзначили недостатній рівень відповідності національних стандартів фінансової звітності європейським стандартам, незавершеність процесу гармонізації національних нормативних документів положенням міжнародних стандартів. Це є важливим для ПрАТ «Концерн Хлібпром», оскільки підприємство складає звітність саме за міжнародними стандартами;

- ПрАТ «Концерн Хлібпром» є лідером ринку хлібобулочних виробів в Україні, з часткою доходу від їх реалізації більше 86% у складі усіх реалізаційних

доходів підприємства. Проте розміри підприємства, його виробнича та організаційна структура призводять до зниження контролю за ефективністю здійснення витрат, що призвело до зниження ефективності господарської діяльності підприємства у 2023 році, а саме до отримання чистого збитку в сумі 38005 тис.грн., що впливає на зменшення власного капіталу підприємства;

- проте слід відмітити, що підприємство прийняло на початку 2024 року правильне, на наш погляд, рішення про приєднання до підприємства усіх виробничих підприємств, які були його дочірніми підприємствами. Це дозволить уніфікувати підходи до здійснення управління підприємством, його витратами та підвищить ефективність використання власних фінансових ресурсів підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИЗИКУ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

2.1 Організація та методика обліку власного капіталу підприємства

Організація бухгалтерського обліку власного капіталу підприємства передбачає вибір методів та способів відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку для забезпечення системи фінансового менеджменту підприємства достовірною та детальною інформацією про склад та структуру власного капіталу підприємства для прийняття рішень в процесі управління фінансовими ресурсами підприємства [22, с. 372].

На наш погляд, організація бухгалтерського обліку власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» покликана забезпечити виконання таких завдань:

- забезпечення збереження майна засновників підприємства;
- визначення, розподіл прибутку підприємства;
- інформаційне забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень щодо формування та використання капіталу підприємства.

Організація бухгалтерського обліку підприємства розпочинається із формування Наказу про облікову політику, в якому викладено основні положення щодо обліку активів, пасивів, доходів, витрати тощо. Цей наказ є внутрішнім нормативним документом підприємства для регулювання бухгалтерського обліку конкретного підприємства. Зокрема, в ньому прописуються основні положення щодо бухгалтерського обліку власного капіталу. Проте у Наказі про облікову політику ПрАТ «Концерн Хлібпром» відсутній розділ, що регламентує облік власного капіталу, лише сказано, що облік власного капіталу підприємства ведеться згідно чинного законодавства України.

Організацією обліку власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» займається відділ бухгалтерського обліку, який підпорядковується фінансовому директору. Керує відділом головний бухгалтер, який відповідає за формування

облікової політики, організацію бухгалтерського обліку власного капіталу, контролює формування фінансової звітності щодо власного капіталу, інших активів та пасивів. Також головний бухгалтер розподіляє функції між бухгалтерами щодо обліку окремих складових власного капіталу. Наприклад, облік реєстрації підприємства, випуску та реалізації, вилучення чи перепродажу акцій підприємства здійснює Заступник головного бухгалтера. Також заступник при формуванні звітності визначає розмір оподаткованого прибутку, податку на прибуток. Головний бухгалтер дає розпорядження, узгоджене із керівництвом підприємства, про формування резервного капіталу та розподілу чистого прибутку, визначає розмір нерозподіленого прибутку, що спрямовується на поповнення власного капіталу, покриття збитків минулих звітних періодів. Бухгалтер із заробітної плати та внутрішніх розрахунків здійснює облік нарахування дивідендних виплат підприємства, а також безпосередньо формує кореспонденцію рахунків щодо розподілу прибутку підприємства.

Слід відмітити, що у коло обов'язків фінансового директора ПрАТ «Концерн Хлібпром» входить управління структурою капіталу підприємства, а саме формування оптимального співвідношення власного та залученого капіталу, за умови збереження фінансової стійкості підприємства та зважаючи на вартість залучення власного капіталу (дивідендні виплати) та позичкового капіталу (відсотки за користування кредитними коштами).

Слід відмітити, що методика обліку власного капіталу підприємства передбачає використання елементів методу бухгалтерського обліку, а саме:

- документування. Первинний облік власного капіталу на основі документування дозволяє забезпечити суцільне і безперервне спостереження змінами у його складі, підтвердити відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку [23, с. 94];

- рахунки. Відображення операцій з власним капіталом на рахунках дозволяє отримувати інформацію про формування, використання та зміни у власному капіталі;

- оцінка. Оцінка власного капіталу визначається міжнародними та національними стандартами, які наголошують на приведенні балансової вартості

елементів власного капіталу, чистих активів підприємства до їх реальної (справедливої) вартості;

- подвійний запис. Завдяки подвійному запису забезпечується взаємопов'язане відображення зміни власного капіталу на рахунках бухгалтерського обліку;

- інвентаризація. Дозволяє перевірити наявність власного капіталу підприємства, чистих активів;

- фінансова звітність. Завдяки фінансовій звітності узагальнюється інформація про власний капітал підприємства, його зміни для потреб аналізу, аудиту та управління структурою пасивів і контролю за господарськими операціями підприємства [6, с. 363].

Розглянемо складові організації обліку підприємства за об'єктами бухгалтерського обліку власного капіталу.

Для документування обліку операцій з власним капіталом використовуються первинні документи, які фіксують сутність операції з встановлення розміру та зміни елементів власного капіталу. Ці документи можна розділити на дві групи (рис. 2.1):

- первинні документи щодо операцій, які спричиняють зміни у власному капіталі та одночасно в активах. До цих документів належать акти приймання-передачі активів (необоротних, матеріальних, нематеріальних), які є внеском до статутного капіталу або безоплатно отримані підприємством; прибутковий касовий ордер чи виписка банку в разі внесення грошових коштів у касу чи на рахунок у банку; бухгалтерська довідка – в разі проведення дооцінки активів підприємства;

- первинні документи щодо операцій, які спричиняють зміни у власному капіталі на розрахунках з акціонерами. До таких первинних документів відносять накази (про розподіл прибутку поточного періоду), розпорядження про виплату дивідендів; рішення зборів учасників (акціонерів) (щодо зміни статутного капіталу); засновницький опис майна.

Детальний перелік первинних документів, які підтверджують факт здійснення господарської операції з власним капіталом приведено у Додатку Ж.

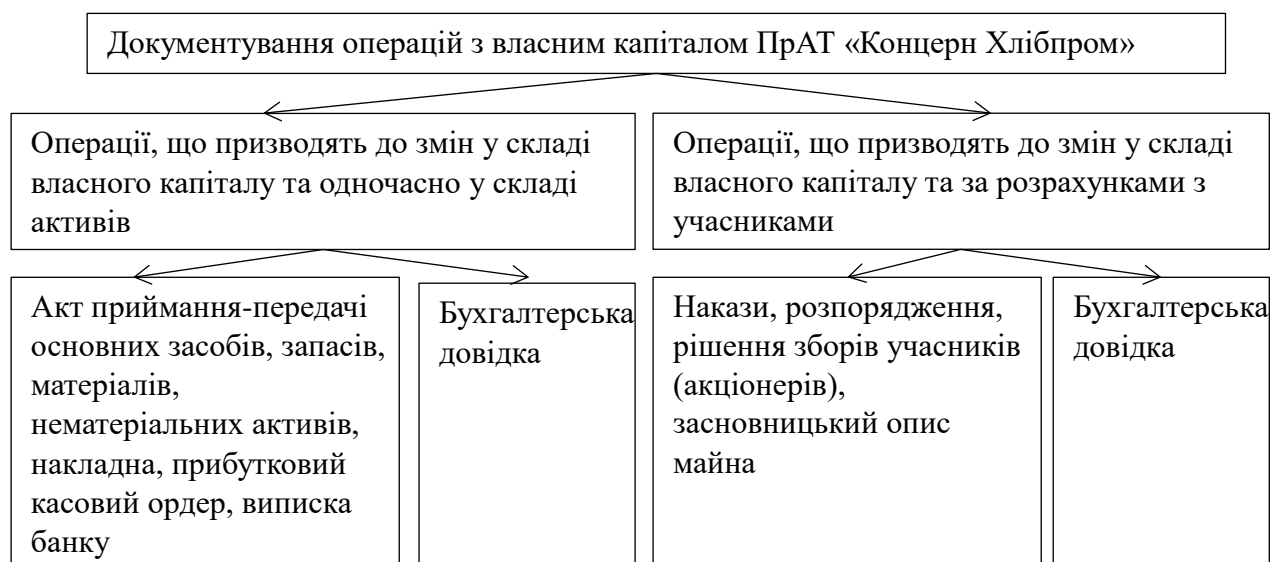

Рисунок 2.1 - Групування первинних документів з обліку власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром»

Джерело: складено автором на основі [24]

Облік внесків засновників, формування статутного капіталу підприємства розпочинається із «моменту реєстрації підприємства в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України, а також припиняється в день вибуття підприємства з державного реєстру в результаті завершення діяльності, банкрутства, реорганізації тощо. Відомості про розмір та порядок утворення статутного капіталу повинні бути зазначені в засновницьких документах підприємства та підлягають обов'язковій реєстрації в державному реєстрі господарчих одиниць» [22, с. 372]. Отже, основним первинним документом, що містить інформацію про статутний капітал підприємства є Статут ПрАТ «Концерн Хлібпром» (Додаток И). При зміні статутного капіталу має бути змінено і статут на основі рішення акціонерів. Слід відмітити, що у балансі підприємства в статті «Зареєстрований (пайовий) капітал» вказується обсяг статутного капіталу за засновницькими документами, навіть якщо існує заборгованість акціонерів до зареєстрованого капіталу на момент складання балансу. Також при здійсненні внесків у вигляді необоротних активів або запасів – акт прийому-передачі, в разі внесення грошових засобів – виписка банку.

Для ведення обліку власного капіталу призначено рахунки бухгалтерського обліку, характеристика яких надана у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Рахунки та субрахунки обліку власного капіталу

Рахунки	Субрахунки	Характеристика
40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»	401 «Статутний капітал»	Рахунки призначено для обліку та узагальнення інформації про стан та рух зареєстрованого, пайового капіталу, а також оголошеного, проте ще не зареєстрованого статутного капіталу, що формується відповідно до установчих документів та законодавства
	402 «Пайовий капітал»	
	403 «Інший зареєстрований капітал»	
	404 «Внески до незареєстрованого статутного капіталу»	
41 «Капітал у дооцінках»	411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів»	Використовується для узагальнення інформації про дооцінку (оцінку) основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та фінансових інструментів
	412 «Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів»	
	413 «Дооцінка (уцінка) фінансових Інструментів»	
	414 «Інший капітал у дооцінках»	
42 «Додатковий капітал»	421 «Емісійний дохід»	Рахунок використовується для відображення суми перевищення реалізаційної вартості випущених акцій над їх номінальною вартістю, а також для відображення безоплатно одержаних необоротних активів і інших видів додаткового капіталу
	422 «Інший вкладений капітал»	
	423 «Накопичені курсові різниці»	
	424 «Безоплатно одержані необоротні активи»	
	425 «Інший додатковий капітал»	
43 «Резервний капітал»	За видами капіталу	Призначений для узагальнення інформації про резервний капітал, який створено відповідно до установчих документів та чинного законодавства з нерозподіленого прибутку
44 «Нерозподілені прибутки»	441 «Прибуток нерозподілений»	На рахунку обліковується нерозподілений прибуток, непокриті збитки поточного та минулих років, а також відображається використання прибутку в поточному році
	442 «Непокриті збитки»	
	443 «Прибуток, використаний у звітному періоді»	
45 «Вилучений капітал»	451 «Вилучені акції»	ведеться облік вилученого капіталу, у разі викупу власних акцій (часток) у акціонерів з метою їх перепродажу, анулювання (зменшення статутного капіталу)
	452 «Вилучені вклади й паї»	
	453 «Інший вилучений капітал»	
46 «Неоплачений капітал»	За видами капіталу	призначено для узагальнення інформації про зміни у складі неоплаченого капіталу підприємства

Джерело: згруповано за інформацією [12]

Ці рахунки передбачено Інструкцією «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку» затвердженою Наказом Міністерства фінансів України №

№291 [12]. За цими рахунками здійснюється синтетичний облік власного капіталу при заснуванні акціонерного товариства та при зміні його структурних елементів відповідно господарських операцій, підтверджених первинними документами. Облік ведеться методом подвійного запису. Типова кореспонденція рахунків щодо обліку власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» наведена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Відображення в обліку операцій з власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром»

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Зареєстровано статут (зміни до статуту щодо збільшення статутного капіталу) товариства	46	401
2	Здійснено внески до статутного капіталу грошовими коштами	30,31	46
3	Зменшено статутний капітал при поверненні внесків учасника	401	672
4	Зменшено статутний капітал на суму анульованих акцій	401	45
5	Відображення результатів уцінки раніше дооцінених об'єктів за рахунок раніше створеного капіталу в дооцінках	411	10
6	Додаткові внески грошовими коштами засновників без прийняття рішення про збільшення статутного капіталу підприємства	30,31	422
7	Формування резервного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку	443	43
8	Покриття за рахунок резервного капіталу збитків підприємства	43	442
9	Нарахування дивідендів за привілейованими акціями	43	671
10	У кінці року списано фінансовий результат (прибутку звітного року) на нерозподілений прибуток	79	441
11	Списано фінансовий результат (збитки звітного року) на непокриті збитки	442	79

Джерело: згруповано за інформацією [13]

Важливим елементом бухгалтерського обліку власного капіталу є його достовірна оцінка. Рішення про формування складових власного капіталу впливає на його оцінку. Як правило, основною оцінкою є справедлива вартість. Вона використовується для визначення величини внесків засновників до зареєстрованого (статутного) капіталу; розрахунку суми дооцінки необоротних активів, яка відображається у складі додаткового капіталу; приведення балансової

вартості активів і зобов'язань до справедливої, яка на кінець періоду може бути меншою від зафіксованої в бухгалтерському обліку. Водночас оцінка величини власного капіталу, відображена в реєстраційних документах, може суттєво відрізнятись від тієї, що буде визначена на підставі облікових даних на кінець звітного періоду. Це обумовлюється впливом результатів господарської діяльності на величину власного капіталу і зміною ринкових умов господарювання [25].

Визначення справедливої вартості надає Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 «Оцінка справедливої вартості», який «визначає справедливу вартість як ціну, яка була б отримана за продаж актива, або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції між учасниками ринку на дату оцінки» [26].

Між тим експерт-оцінювач А. Чиркін зазначає, що законодавством встановлено, що визначення справедливої вартості активу чи зобов'язання суб'єкти господарювання здійснюють власними силами, за винятком основних засобів, а саме будівель і землі, які згідно МСБО 16 «Основні засоби» мають оцінювати професійні незалежні оцінювачі [27, с. 25].

Таким чином, ПрАТ «Концерн Хлібпром» притримується вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності і здійснює облікову оцінку елементів власного капіталу за справедливою вартістю. Так, зокрема, зареєстрований (пайовий) капітал підприємства оцінено за номінальною вартістю звичайних акцій. Розмір цього капіталу встановлено Статутом підприємства (Додаток И). Акції було реалізовано за ринковою ціною, перевищення ринкової ціни акцій підприємства над їх номінальною вартістю відображено як додатковий капітал. ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2023 році провело дооцінку необоротних активів на суму 108831 тис.грн., тобто справедлива (ринкова) вартість активів зросла і перевищення цієї вартості над балансовою вартістю на кінець звітного періоду відображено у складі капіталу у дооцінках.

Отже, ПрАТ «Концерн Хлібпром» визначає та приводить балансову вартість активів до їх справедливої вартості на дату балансу, спираючись на міжнародні стандарти та думку власних експертів та професійних оцінювачів.

Слід відмітити, що одним із елементів організації бухгалтерського обліку власного капіталу є його інвентаризація. Інвентаризація власного капіталу має на

меті підтвердити законність та правильність відображення власного капіталу на рахунках бухгалтерського обліку підприємства та у фінансовій звітності. ПрАТ «Концерн Хлібпром» не проводить інвентаризацію власного капіталу, оскільки щорічно товариство замовляє здійснення зовнішнього аудиту, до завдань якого входить проведення аудиту в тому числі власного капіталу підприємства, законність та відповідність стандартам відображення змін у власному капіталі підприємства.

Заключним етапом бухгалтерського обліку власного капіталу є складання фінансової звітності та відображення інформації про склад та структуру власного капіталу за елементами та про зміни у складових власного капіталу.

Оскільки ПрАТ «Концерн Хлібпром» складає фінансову звітність за міжнародними стандартами, тому розглянемо порядок представлення інформації про власний капітал у відповідних фінансових звітах.

Основною формою фінансової звітності за національними стандартами є Баланс «Звіт про фінансовий стан» (форма №1), де у першому розділі пасиву відображається інформація про розмір та структуру власного капіталу на початок та кінець звітного періоду (Додаток К, Л, М). Складові капіталу відповідають НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013р. №73 [8]. Заповнення статей балансу відбувається на основі перенесення залишків рахунків 4 класу.

Так, при складанні Балансу станом на 31 грудня 2023 року з рахунків у форму №1 було перенесено дані про елементи власного капіталу (Додаток М):

- статутний капітал, який складає 163546 тис.грн. на початок і кінець 2023 року;
- капітал у дооцінках на початок 2023 року складав 216553 тис.грн., а на кінець – 325384 тис.грн.;
- додатковий капітал не змінився і склав 11921 тис.грн.;
- непокритий збиток на початок 2023 року в сумі 69571 тис.грн., а на кінець періоду –107576 тис.грн.

У Звіті про фінансові результати «Звіт про сукупний дохід, прибуток та збиток» відображається сума отриманого прибутку чи збитку у поточному

звітному періоді, який корегує суму нерозподіленого прибутку (непокритого збитку), який відображається у балансі (Додаток В, Д). Так, на початок 2023 року в Балансі сума непокритого збитку минулих років складала 69571 тис.грн., а за результатами діяльності у 2023 році ПрАТ «Концерн Хлібпром» отримав збитки на суму 38005 тис.грн., тому на кінець періоду підприємство відобразило непокриті збитки на суму $69571 + 38005 = 107576$ тис.грн. (Додаток М). Також, у Звіті про фінансові результати відображається кількість акцій та розраховується прибуток (збиток) на одну акцію.

Найбільш повно наявність та зміни у власному капіталі представлені у Звіті про власний капітал. При заповненні даної форми звітності частина інформації переноситься з інших форм звітності, а саме: залишок за видами власного капіталу на початок і кінець року – з Балансу; чистий прибуток та інший сукупний дохід за звітний період – зі Звіту про фінансові результати [28, с. 148].

Факторами впливу на зміну власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» можуть бути зміна кількості та вартості акцій підприємства (зміна статутного капіталу), зміна справедливої вартості необоротних активів та фінансових інструментів (дооцінка, уцінка) та зміна оцінки статей активу і пасиву, що виражені в іноземній валюті (курсові різниці) (рис.2.2).

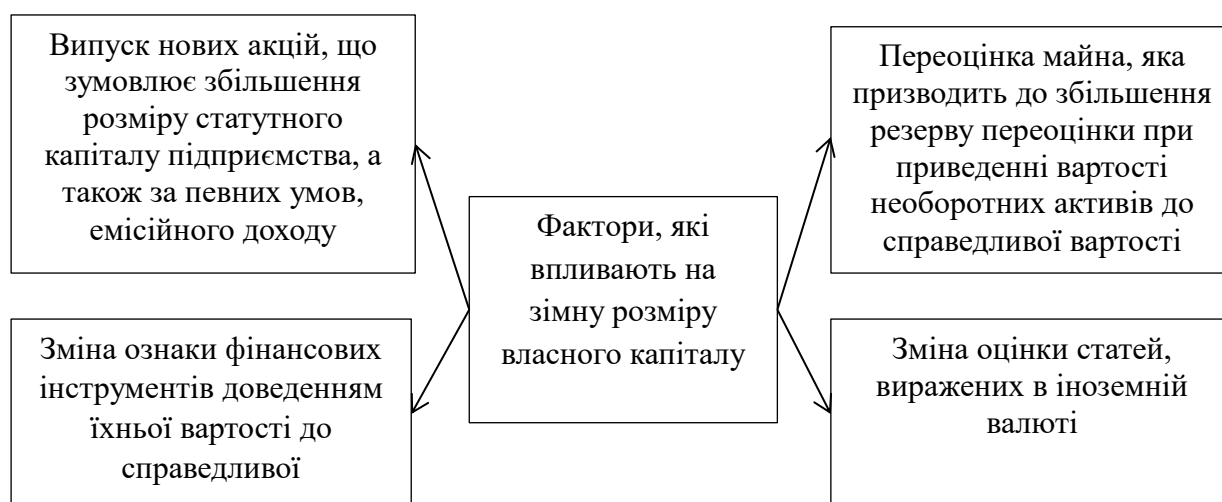

Рисунок 2.2 - Фактори впливу на зміну власного капіталу підприємства

Джерело: складено автором на основі [11, с. 204]

Таким чином, проведене дослідження організації та методики проведення обліку власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» показало, що організація

бухгалтерського обліку власного капіталу здійснюється на високому рівні, зокрема визначено відповідальних осіб для здійснення господарських операцій з цим капіталом, облік ведеться за допомогою автоматизованої системи, використовуються основні елементи бухгалтерського обліку. Проте існують проблеми щодо облікової політики в частині обліку власного капіталу, які потребують вирішення.

2.2 Аналіз власного капіталу підприємства в умовах ризику та невизначеності

Власний капітал є основою функціонування будь-якого підприємства. Фінансовий стан підприємства залежить від потенційного зростання власного капіталу та ефективності його використання, тому аналіз формування та ефективності використання власного капіталу в сучасних умовах є однією з найважливіших складових фінансового аналізу. Результати аналізу є інформаційною основою для прийняття управлінських рішень щодо інвестиційних проектів підприємства, напрямків використання фінансових ресурсів та можливості залучення додаткових позикових коштів та, загалом, для оцінки рівня управлінського персоналу підприємства, який розпоряджається капіталом власників для максимізації прибутку чи ринкової вартості підприємства.

Аналіз власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» розпочнемо із аналізу його обсягу, динаміки зміни та структури на основі інформації з Балансу підприємства за 2021-2023 роки (Додаток К, Л, М).

Загальний обсяг власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром», динаміку його зміни та частку у активах підприємства демонструє таблиця 2.3.

Із таблиці 2.3 видно, що власний капітал підприємства зріс у 2022 році на 7% порівняно із 2021 роком, а у 2023 році – на 21,97% порівняно із минулим періодом. Зважаючи на те, що активи підприємства у відповідні періоди зросли на 8,17 та 16,08%, то можна зробити висновки, що власний капітал у 2023 році зростав швидшими темпами, ніж активи підприємства. Також у 2023 році зросла частка власного капіталу у активах підприємства – на 5,07% відносно 2022 року.

Таблиця 2.3 - Аналіз обсягу та динаміки власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2021-2023 роки

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Темп приросту, %	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Активи, тис.грн.	850812	920343	1068315	69531	147972	8,17	16,08
Власний капітал:							
- загальний обсяг, тис грн	301352	322449	393275	21097	70826	7,00	21,97
- частка у активах, %	35,42	35,04	36,81	-0,38	1,78	-1,08	5,07

Джерело: побудовано за даними фінансової звітності підприємства (Додаток К, Л, М).

Отже, спостерігається активний приріст чистих активів підприємства, що є позитивним явищем діяльності підприємства.

Проаналізуємо структуру власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2021-2023 роки за даними балансу у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 - Аналіз структури власного капіталу підприємства

Показник	Сума, тис грн			Частка у власному капіталі, %			Абсолютне відхилення 2023/2021	
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Суми, тис.грн.	Частки, %
Власний капітал, всього, тис.грн.	301352	322449	393275	100	100	100	91923	0
Зареєстрований (пайовий капітал)	163546	163546	163546	54,27	50,72	41,59	0	-12,69
Капітал у дооцінках	218549	216553	325384	72,52	67,16	82,74	106835	10,21
Додатковий капітал	11921	11921	11921	3,96	3,70	3,03	0	-0,92
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-92664	-69571	-107576	-30,75	-21,58	-27,35	-14912	3,40

Джерело: побудовано за даними фінансової звітності підприємства (Додаток И, К, М).

Із таблиці 2.4 можна зробити висновок, що власний капітал ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2023 році зріс на 91923 тис грн у порівнянні із 2021 роком за рахунок зростання капіталу в дооцінках на суму 106835 тис.грн. та зменшився на 14912 тис. грн. за рахунок зростання непокритого збитку за результатами господарської діяльності підприємства у 2022-2023 роках.

Переважну частку у власному капіталі підприємства має капітал у дооцінках, питома вага якого у 2021 році становила 72,52%, у 2022 році – 67,16, а у 2023 році 82,74% власного капіталу. Зареєстрований (пайовий) капітал теж має вагому питому вагу, хоча спостерігається зниження його частки у 2023 році до 41,59% порівняно із 2021 роком (54,27%). Значно знижує вартість власного капіталу (чистих активів) підприємства непокритий збиток, який підприємство зменшило у 2022 році та приростило у 2023 році.

Проведений аналіз змін у структурі власного капіталу вимагає більш детального дослідження причин таких змін. Звіт по власний капітал та Звіт про фінансові результати підприємства надають інформацію про зазначені зміни. Зокрема, у фінансовій звітності вказано, що підприємство на початок 2022 року мало «Капітал у дооцінках» на суму 218549 тис.грн., за рахунок інших змін у капіталі, не пов'язаних із дооцінкою (уцінкою) необоротних активів та фінансових інструментів цей капітал зменшився на 1966 тис.грн., а у 2023 році - за рахунок дооцінки необоротних активів він зріс на 108831 тис.грн. (Додаток Н, П). Непокритий збиток підприємство на початок 2022 року становив 92664 тис.грн., у 2022 році підприємство отримало чистий прибуток у сумі 21097 тис.грн., який було спрямовано на покриття непокритого збитку і він зменшився до 69571 тис.грн., проте у 2023 році чистий збиток ПрАТ «Концерн Хлібпром» становив 38005 тис. грн., що збільшило непокритий збиток у балансі до 107576 тис.грн. Таким чином, ми бачимо, що на зміну власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» протягом аналізованих років впливали неефективна господарська діяльність підприємства та проведення дооцінки необоротних активів.

Для забезпечення фінансової стійкості підприємства важливою є структура джерел фінансових ресурсів підприємства, що має відповідати умовам оптимальності.

Проведемо аналіз джерел фінансування активів ПрАТ «Концерн Хлібпром» протягом 2021-2023 років за допомогою рис. 2.3.

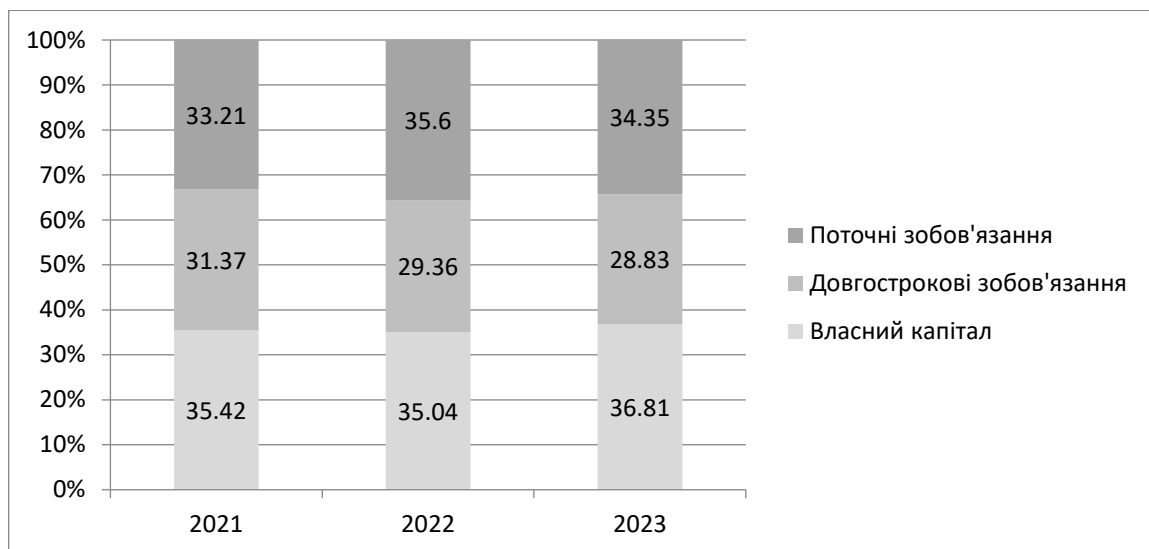

Рисунок 2.3 – Структура джерел фінансових ресурсів ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2021-2023 роках

Джерело: побудовано за даними фінансової звітності підприємства (Додаток К, Л, М)

Із рисунку 2.3 видно, що власний капітал складає близько третини джерел фінансування активів підприємства, також близько третини займають довгострокові зобов'язання та третину - поточні зобов'язання підприємства. Отже, можна зробити висновки, що підприємство має неоптимальну структуру пасивів, адже залучений та позичений капітал складає близько 2/3 джерел фінансування активів підприємства. Проте, слід відмітити, що власний капітал і довгострокові зобов'язання відносяться до довгострокових джерел залучення фінансових ресурсів і їх сукупна частка у майже 63-64% забезпечує стабільність фінансування активів підприємства у умовах ризику та невизначеності.

Раціоналізація структури капіталу підприємства на основі критерію мінімізації фінансового ризику пов'язана з процесу диференційованого вибору джерел фінансування різних складових частин активів підприємства. В зв'язку з цим активи поділяють на три групи: необоротні активи, постійну частину оборотних активів і змінну частину оборотних активів.

Існують три принципові підходи до фінансування різних груп активів підприємств (Додаток Р).

Консервативний підхід, за якого лише половина змінної частини оборотних активів фінансується за рахунок короткострокових залучених коштів, а інші активи - за рахунок власного і довгострокового залученого капіталу.

Помірний чи компромісний підхід, за якого змінна частина оборотних активів фінансується за рахунок короткострокових пасивів, а постійна частина оборотних коштів і необоротні активи - за рахунок власного капіталу і довгострокових залучених коштів.

Агресивний підхід, коли постійна частина оборотних активів в рівній мірі фінансується за рахунок короткострокового залученого капіталу і постійних пасивів [4, с. 71].

В залежності від свого відношення до фінансового ризику власники чи керівники підприємства обирають один з цих варіантів фінансування активів, що в свою чергу зумовлює співвідношення власного і позичкового капіталу.

Визначимо тип фінансування активів ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2021-2023 роках за допомогою таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 - Визначення типу фінансування активів ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2021-2023 роках

Показник	2021	2022	2023
Власний капітал	301352	322449	393275
Довгострокові зобов'язання	266905	270206	308023
Поточні зобов'язання	282555	327688	367017
Змінна частина оборотний активів	144876	136978	143176
Постійна частина оборотних активів	129808	202126	190995
Необоротні активи	576128	581239	734144

Джерело: побудовано за даними фінансової звітності підприємства (Додаток К, Л, М)

Із таблиці 2.5 видно, що у 2021 та у 2023 році підприємство притримувалось агресивного підходу до фінансування активів підприємства, адже для фінансування необоротних активів використовувалися власний капітал та довгострокові зобов'язання, а також частина поточних зобов'язань. І лише у 2022 році підприємство фінансувало частину постійних оборотних активів за рахунок довгострокових зобов'язань. Слід відмітити, що такий підхід є найбільш ризиковим, адже використання найбільш термінових до погашення поточних

зобов'язань для фінансування найбільш немобільних активів може спричинити ризик неплатоспроможності та втрати ліквідності підприємства.

Аналіз структури капіталу підприємства передбачає також визначення вартості використання елементів цього капіталу. Слід відмітити в контексті нашого дослідження, що ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2021-2023 роках не здійснювало виплат дивідендів акціонерам, тому можна вважати використання власного капіталу підприємством безкоштовним. Натомість використання позичкових коштів передбачає виплату відсотків банкам чи іншим фінансовим установам. У таблиці 2.6 приведено інформацію про вартість залучення позикового капіталу підприємства протягом 2021-2023 років.

Таблиця 2.6 - Інформація про вартість залучення позикового капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2021-2023 роках

Показник	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
	Ефективна ставка, %	Сума, тис.грн.	Ефективна ставка, %	Сума, тис.грн.	Ефективна ставка, %	Сума, тис.грн.
Довгострокова частка:						
Банківський кредит	14,45	57496	20,89-22,21	12405	20,89-22,21	32035
Незабезпечений кредит від небанківської установи	6,12	145495	6,28	194709	6,28	215116
Поточна частка:						
Поточні банківські кредити	14,05-15,49	8309	15-15,7	63496	15-15,7	107489
Поточна частина довгострокових банківських кредитів	13,31-14,53	32665	13,93-22,21	45210	13,93-22,21	18624

Джерело: побудовано за даними підприємства [19]

Отже, як бачимо із таблиці 2.6 ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2021-2023 роках використовувало кредити банківських і небанківських установ, довгострокові та короткострокові для фінансування господарської діяльності. Слід відмітити, що ефективна ставка відсотка за довгостроковими кредитами є дуже високою, що пов'язано із зростанням вартості кредитних коштів, особливо у 2022-2023 роках. Короткострокові кредити банків є більш дешевими і підприємство активно користувалося ними для поповнення обігових коштів у 2023 році. Найменшу вартість мали кредитні ресурси від небанківських установ - близько

6,12-6,28% проте ці кредити мають валюту фінансування – долар США і зростають у вартості разом із зростанням валютного курсу.

Власний капітал підприємства є основою для забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах ризику та невизначеності. Проведемо аналіз фінансової стійкості підприємства за абсолютними та відносними показниками з метою визначення рівня фінансової стійкості залежно від змін у власному капіталі ПрАТ «Концерн Хлібпром» протягом 2021-2023 років.

Порушення фінансової стійкості підприємства призводить до втрати ним платоспроможності, що зумовлює загрозу банкрутства підприємства. Тому, на наш погляд, оцінювати ймовірність банкрутства підприємства слід саме за показниками фінансової стійкості. Ступінь забезпеченості джерелами формування виступає в якості тієї чи іншої міри платоспроможності (або неплатоспроможності) підприємства.

Аналіз фінансової стійкості передбачає оцінку відповідності даних джерел формування певній величині запасів. Для характеристики джерел формування запасів використовують кілька показників, які подані нижче:

1. Наявність власних оборотних коштів (ВОК):

$$\text{ВОК} = \text{ВК} - \text{НЕА}, \quad (2.1)$$

де ВОК – власні оборотні кошти;

НЕА – необоротні активи.

2. Наявність власних і довгострокових джерел формування запасів (ВД):

$$\text{ВД} = \text{ВОК} + \text{ДЗ}, \quad (2.2)$$

де ДЗ – довгострокові зобов'язання.

3. Загальна величина джерел формування запасів (ЗДФ):

$$\text{ЗДФ} = \text{ВД} + \text{ККБ}, \quad (2.3)$$

де ККБ – короткострокові кредити банків.

Визначивши різницю між відповідним фінансовим джерелом та величиною запасів, розраховують надлишок (нестачу) коштів відповідного джерела для фінансування запасів.

1. Надлишок (нестача) власних оборотних коштів:

$$\Delta \text{ВОК} = \text{ВОК} - \text{З}, \quad (2.4)$$

де ЗВ – запаси.

2. Надлишок (нестачу) власних і довгострокових джерел формування запасів:

$$\Delta ВД = ВД - З. \quad (2.5)$$

3. Надлишок (нестача) загальної величини формування запасів:

$$\Delta ЗДФ = ЗДФ - З. \quad (2.6)$$

Отриманні показники покриття запасів і витрат відповідними джерелами фінансування трансформуються у три факторну модель (М):

$$М = (В ОК; ВД; ЗДФ). \quad (2.7)$$

Ця модель характеризує тип фінансової стійкості підприємства. На практиці зустрічається чотири типи фінансової стійкості [29, с. 175]:

1-й тип - абсолютна фінансова стійкість:

$$М1 = (1; 1; 1), \text{ тобто } В ОК > 0; ВД > 0; ЗДФ > 0;$$

2-й тип - нормальна фінансова стійкість:

$$М2 = (0; 1; 1), \text{ тобто } В ОК < 0; ВД > 0; ЗДФ > 0;$$

3-й тип - нестійкий фінансовий стан:

$$М3 = (0; 0; 1), \text{ тобто } В ОК < 0; ВД < 0; ЗДФ > 0;$$

4-й тип - кризовий фінансовий стан:

$$М4 = (0; 0; 0), \text{ тобто } В ОК < 0; ВД < 0; ЗДФ < 0.$$

Проведемо аналіз абсолютних показників фінансової стійкості ПрАТ «Концерн Хлібпром» протягом 2021-2023 років за допомогою таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 - Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості ПрАТ «Концерн Хлібпром» протягом 2021-2023 років

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Наявність власних оборотних коштів (В ОК)	-274776	-258790	-340869
Наявність власних і довгострокових джерел формування запасів (ВД)	-7871	11416	-32846
Загальна величина формування запасів (ЗДФ)	438	74912	74643
Надлишок (нестача) власних оборотних коштів	-404584	-460916	-531864
Надлишок (нестачу) власних і довгострокових джерел формування запасів:	-137679	-190710	-223841
Надлишок (нестача) загальної величини формування запасів	-129370	-127214	-116352

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності підприємства (Додаток К, Л, М)

На наш погляд, для визначення загальної величини джерел формування запасів доцільно також враховувати поточну кредиторську заборгованість за

довгостроковими зобов'язаннями, адже вона є по-суті довгостроковими кредитами, термін сплати яких менше 1 року. Якщо врахувати ці кошти, то загальна величина джерел формування запасів зросте, проте зберігатиметься її недостача для покриття запасів.

Із таблиці 2.7 видно, що підприємство ПрАТ «Концерн Хлібпром» протягом 2021-2023 років має кризовий фінансовий стан, що відповідає моделі:

$$M4 = (0; 0; 0), \text{ тобто } ВОК < 0; \text{ ВД} < 0; \text{ ЗДФ} < 0.$$

Це означає, що для фінансування запасів використовуються поточні зобов'язання, окрім короткострокових кредитів банків, що негативно впливає на фінансову стійкість підприємства і може призвести до банкрутства.

Деталізований аналіз в динаміці фінансової стійкості підприємства за сукупністю відносних показників уможливають всебічну оцінку стану і тенденцій зміни фінансової стійкості підприємства та визначення наявних потенційних можливостей (резервів) підвищення фінансової стійкості та стабільності.

Відносними показниками, за якими здійснюється оцінка фінансової стійкості, є такі: коефіцієнт автономії (незалежності), коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт самофінансування та інші. Вичерпний перелік коефіцієнтів для аналізу фінансового стану, формули їх розрахунку та економічна характеристика підприємства наведено у Додатку С. За допомогою аналізу коефіцієнтів можна виявити вплив різних факторів на зміну фінансового стану підприємства, оцінити його динаміку.

Розрахуємо відносні показники фінансової стійкості ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2021-2023 роках за допомогою таблиці 2.8.

За результатами розрахунків, що проведені у таблиці 2.8, можна зробити висновки про незадовільний фінансовий стан ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2021-2023 роках, оскільки жоден відносний показник фінансової стійкості не відповідає нормі або оптимальному значенню.

Таблиця 2.8 - Відносні показники фінансової стійкості ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2021-2023 роках

Показник	Норма	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1.Коефіцієнт автономії	>0,5	0,35	0,35	0,37
2.Коефіцієнт заборгованості	<0,67	1,82	1,85	1,72
3.Коефіцієнт самофінансування	>1	0,55	0,54	0,58
4.Коефіцієнт фінансової напруги	<0,5	0,65	0,65	0,63
5. Коефіцієнт поточних зобов'язань		0,51	0,55	0,54
6. Коефіцієнт довгострокового залучення позичкових коштів	0,2-0,35	0,47	0,46	0,44
7.Коефіцієнт маневреності		-0,91	-0,80	-0,87
8. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами		-1,00	-0,76	-1,02
9. Коефіцієнт покриття запасів		-2,12	-1,28	-1,78

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності підприємства (Додаток К, Л, М)

Зокрема, слід відзначити, що тільки 35-37% активів підприємства фінансуються за рахунок власного капіталу, а решта 63-65% - за рахунок залучених та позичених фінансових ресурсів, що призводить до погіршення фінансової стійкості. Коефіцієнт заборгованості перевищує норму майже, а коефіцієнт самофінансування показує, що власний капітал майже удвічі менший за позичковий, що є вагомими фактором погіршення фінансової стійкості. Коефіцієнт поточних зобов'язань показує частку поточних зобов'язань у позикових коштів підприємства на рівні 51-55%, а коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів вказує на високу частку довгострокових кредитів у довгострокових джерелах фінансування активів. Усі показники забезпеченості власним оборотним капіталом мають від'ємні значення через відсутність власного оборотного капіталу. В результаті дослідження, слід відмітити, що підприємство є залежним від кредиторів, не має достатньо власного капіталу для здійснення господарської діяльності, а отже, не може вільно обирати напрямки інвестування коштів. Отже, усі відносні показники фінансової стійкості вказують на кризовий фінансовий стан підприємства.

Таким чином, ПрАТ «Концерн Хлібпром» проведений аналіз показав, що власний капітал підприємства займає малу частку у джерелах фінансових ресурсів, що є недостатнім для забезпечення фінансової стійкості підприємства, а ефективність його використання є надзвичайно низькою, оскільки підприємство отримувало чисті збитки у 2021 та 2023 роках.

2.3 Шляхи удосконалення облікового забезпечення аналізу власного капіталу підприємства

Для проведення ґрунтованого та детального аналізу власного капіталу підприємства необхідна достовірна інформація щодо елементів власного капіталу, причин та наслідків змін у його складі та структурі. Таку інформацію надає бухгалтерський облік, тому вдосконалення облікового забезпечення аналізу власного капіталу підприємства є надзвичайно важливим, особливо в умовах ризиків та невизначеності, пов'язаних із дією факторів зовнішнього та внутрішнього впливу.

Для розробки пропозицій щодо обґрунтованого вдосконалення процесу обліку власного капіталу необхідно виявити помилки та недоліки у обліковій діяльності підприємства, серед яких доцільно звернути увагу на такі:

- порушення вимог нормативних актів щодо обліку власного капіталу. Вирішення цієї проблеми лежить в площині підвищення кваліфікації бухгалтерського персоналу шляхом проходження спеціалізованих курсів, підписки на професійні видання з бухгалтерського обліку тощо. Також пропонуємо на законодавчому рівні створити національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Власний капітал», де описати особливості обліку цього об'єкта відповідно чинного законодавства, з врахуванням вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Цей стандарт має містити інформацію про поняття, склад і класифікацію власного капіталу; особливості оцінки та дооцінки; принципи, правила та методичні підходи до обліку власного капіталу; розкриття інформації про власний капітал у фінансовій звітності тощо;

- неякісне документування господарських операцій з власним капіталом, зокрема, відсутність підписів, невірне використання форм первинних документів, відсутність обов'язкових реквізитів, безпідставне внесення виправлень. На нашу думку, ця проблема потребує введення дисциплінарних покарань щодо відповідальних осіб, які вносили в облікову систему інформацію на основі цих первинних документів і прийняли їх до виконання;

- неправильне документування часток засновників, що були внесені до статутного капіталу або вилучені; залишок за кредитом субрахунків 401 «Статутний капітал» або 403 «Інший зареєстрований капітал» не відповідає заявленому в установчих документах. Вирішення цієї проблеми доцільно проведенням інвентаризації власного капіталу;

- часткове або повне використання власниками (засновниками) коштів до зареєстрованого капіталу протягом року. Ця проблема теж вирішується проведенням інвентаризації щодо виявлення таких порушень та проведення роботи з засновниками щодо погашення заборгованості по внескам;

- відсутність розрахунку курсових різниць при внесенні частки засновником-нерезидентом у валютних цінностях;

- невірний розрахунок нерозподіленого прибутку. Вирішити проблему допоможе проведення аудиту фінансових результатів з виявленням винних та покарання, в тому числі фінансові санкції;

- неправильне відображення дооцінки або безоплатно одержаних необоротних активів. Дооцінка необоротних активів та оцінка безоплатно одержаних активів є надзвичайно складною, адже потрібно визначити справедливую вартість активів, як правило, ринковим методом. Сума дооцінки може значно збільшити власний капітал, і в разі, невірної, суб'єктивної оцінки – значно завищити суму чистих активів підприємства. Це призведе до спотворення інформації про власний капітал у дооцінках і вплине на ефективність прийняття управлінських рішень щодо капіталу. Для вирішення цієї проблеми необхідно встановити наказом проведення дооцінки необоротних активів із залученням професійних оцінювачів з отриманням відповідного акта [11, с. 203].

Загалом для впорядкування процесу обліку власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» пропонуємо розробити та внести на розгляд керівництва окремий розділ Наказу про облікову політику щодо обліку власного капіталу. Цей розділ пропонується розділити на наступні підрозділи:

- облік статутного капіталу, який включатиме порядок формування внесків учасників (засновників), їх оцінка, порядок вибуття активів;

- облік капіталу у дооцінках, який містив би порядок проведення дооцінки(уцінки) необоротних активів та фінансових інструментів підприємства, методи оцінки, а також напрямки використання капіталу внаслідок переоцінки майна;

- облік додаткового капіталу, де визначити джерела поповнення додаткового капіталу та порядок його оцінки;

- облік резервного капіталу, де визначено цілі, на які створюється резервний капітал, джерела та методика створення, періодичність та обсяги поповнення та порядок використання;

- облік нерозподілених прибутків (непокритих збитків), який визначав би джерела формування прибутку, його використання, напри використання нерозподіленого прибутку у разі ліквідації чи реорганізації підприємства; також цей підрозділ має визначати порядок та джерела покриття збитків підприємства.

- облік вилученого капіталу, де визначити порядок розміщення та анулювання акцій власної емісії; викуп акцій власної емісії та їх подальший продаж та перепродаж;

- облік неоплаченого капіталу, де визначити порядок відображення внесків акціонерів до статутного капіталу та порядок відображення зобов'язань акціонерів з оплати вартості акцій.

Ми погоджуємося із Гуріною Н.В. та Яригіною А.В., які пропонують для удосконалення облікового забезпечення контролю та аналізу власного капіталу у розрізі структурних елементів формувати управлінську звітність, яка включала б наступні форми: Звіт про рух додаткового капіталу, Звіт про проведення дооцінки необоротних активів та Звіт по цільових фондах підприємства (рис. 2.4) [32].

М. Т. Шендригоренко, Е. С. Гейер, Л. Я. Шевченко вважають, «що для формування бухгалтерських документів на підприємстві доцільно складати відповідні документограми, в яких чітко визначати, коли той або інший підсумковий документ необхідно передати головному бухгалтеру для опрацювання та подальшого аналізу» [23, с. 95].

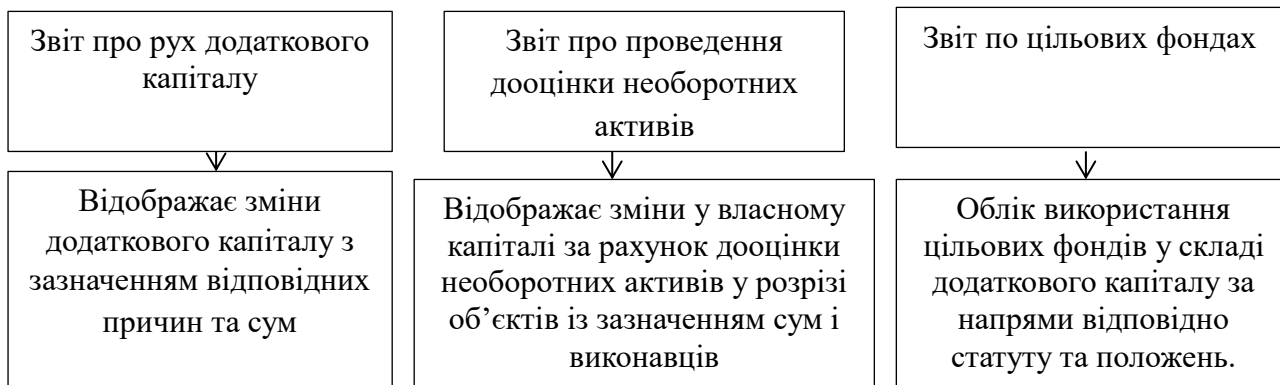

Рисунок 2.4 - Форми внутрішніх звітів з обліку складових власного капіталу

Джерело: складено автором на основі [32]

Науковці надають приклад оперограми складання Звіту про власний капітал (рис. 2.6). Це теж може бути напрямком вдосконалення організації обліку власного капіталу підприємства.

Період	Етапи	Бухгалтерія	Заступник головного бухгалтера	Головний бухгалтер	Керівник підприємства
Щомісяця	Узагальнення даних бухгалтерського обліку	•	•	•	
4-го числа щомісячно	Складання сальдових відомостей за рахунками 4 -го класу	•	•	•	
6-го числа щомісячно	Заповнення Головної книги	•	•	•	
20.01 наступного року	Заповнення Звіту про власний капітал		•		
25.01 наступного року	Узгодження звіту про власний капітал			•	•

Рисунок 2.6 – Оперограма Звіту про власний капітал підприємства

Джерело: складено автором на основі [23, с. 95]

Вдосконалення обліку власного капіталу підприємства слід проводити у таких напрямках:

- формування Наказу про облікову політику як внутрішнього регламентного документу з виділенням розділу «Облік власного капіталу»;
- доповнення Наказу додатком із переліком первинних документів з обліку власного капіталу, що подані у Додатку Ж;
- розробка робочого плану рахунків в частині обліку елементів власного капіталу, які подані у таблиці 2.1;
- вдосконалення процесу документування господарських операцій з власним капіталом шляхом складання документограм;
- розробка та застосування управлінських звітів з елементами аналізу у розрізі елементів власного капіталу з можливістю формування в онлайн-режимі за вимогою управлінського персоналу та акціонерів підприємства для прийняття управлінських рішень.

РОЗДІЛ 3

АУДИТ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИЗИКУ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

3.1 Завдання та методи проведення аудиту власного капіталу підприємства

Власний капітал є основним джерелом формування активів підприємства, фінансовою основою заснування підприємства, зміни власного капіталу є чітко регламентованими і тому потребують постійного контролю та перевірки. Як один із видів незалежного фінансового контролю, аудит власного капіталу забезпечує завчасне виявлення відхилень в системі ведення бухгалтерського обліку, документування господарських операцій з власним капіталом та відображення його у фінансовій звітності підприємства.

Дослідженням аудиту власного капіталу, його вдосконаленням займалися низка вітчизняних вчених, які досить ґрунтовно визначили елементи організації та методики аудиту власного капіталу. Здійснивши аналіз наукової літератури, ми вважаємо за доцільне сформулювати механізм організації та проведення аудиту власного капіталу, який включає сутність, мету, предмет, завдання, об'єкти, суб'єкти, джерела інформаційного забезпечення, етапи проведення, методи та процедури аудиторської перевірки (табл. 3.1).

Дослідники Подмешальська Ю.В., Феофанов Л.К., Горбатова П.О. виділили сутність аудиту власного капіталу, яка звучить як «отримання достатніх аудиторських доказів про достовірність, законність відображення господарських операцій пов'язаних з формуванням, використанням власного капіталу у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності» [33, с. 54]. Ми погоджуємось із таким визначенням, адже саме отримання достовірних доказів, які підтверджують законність формування та відображення в обліку змін власного капіталу є сутністю проведення аудиторської перевірки.

Таблиця 3.1 - Механізм організації та проведення аудиту власного капіталу

Поняття	Характеристика
Сутність	«отримання достатніх аудиторських доказів про достовірність, законність відображення господарських операцій пов'язаних з формуванням, використанням власного капіталу у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності» [32]
Мета	висловлення незалежної думки аудитора, підтвердженої аудиторськими доказами, вкладеної у формі аудиторського висновку щодо підтвердження достовірності відображення власного капіталу та його змін у бухгалтерському обліку (первинному, синтетичному, аналітичному) та фінансовій звітності підприємства
Предмет	«всі господарські операції, які пов'язані з формуванням власного капіталу, а також відносини, що виникають при цьому між підприємствами, власниками та учасниками» [33]
Завдання	<ul style="list-style-type: none"> - підтвердження законності формування статутного капіталу відповідно чинному законодавству та засновницьким документам; - підтвердження та правильності обліку та оцінки внесків засновників, відповідності їх часткам, зафіксованим в установчих документах; - підтвердження правильності відображення господарських операцій з власним капіталом підприємства відповідно нормативним актам, обліковій політиці та первинним документам; - підтвердження повноти та законності відображення змін елементів власного капіталу; - підтвердження достовірності інформації про власний капітал у фінансовій звітності, її відповідності обліковим регістрам; - визначення ефективності управління та використання власного капіталу підприємства.
Об'єкт аудиту	порядок бухгалтерського обліку господарських операцій підприємства з приводу формування статутного капіталу, інших елементів власного капіталу, їх зміни, використання, їх документальне підтвердження та відображення в звітності

Джерело: власна розробка автора

Дослідники Візіренко С.В. та Цукан Л.В. чітко та детально сформулювали мету аудиту власного капіталу, погоджуючись із Бутинцем Ф.Ф. яка полягає у тому, щоб «встановити достовірність первинних даних відносно формування та використання власного капіталу, повноти та своєчасності відображення інформації в первинних та зведених документах, облікових регістрах, правильність ведення обліку власного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірність відображення стану власного капіталу у звітності підприємства» [34, с. 58]. Проте інші науковці Макаренко А.П., Малініна Ю.В., Кулаковська Л. П., Піча Ю. В., вважають, що метою аудиту є отримання аудиторського висновку чи думки аудитора щодо правильності відображення власного капіталу в обліку та фінансовій звітності (таблиця 3.2) [36, 37].

Таблиця 3.2 - Визначення мети аудиту власного капіталу вітчизняними науковцями

Автор	Мета аудиту власного капіталу
Візіренко С.В., Цукан Л.В.	«встановити достовірність первинних даних відносно формування та використання власного капіталу, повноти та своєчасності відображення інформації в первинних та зведених документах, облікових регістрах, правильність ведення обліку власного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірність відображення стану власного капіталу у звітності підприємства» [34, с. 58]
Бутинець Ф.Ф.	«Встановлення достовірності первинних даних відносно формування та використання власного капіталу, повноти та своєчасності відображення інформації в зведених документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку власного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірності відображення стану власного капіталу у звітності підприємства» [35, с. 147]
Макаренко А.П., Малініна Ю.В.	«Встановлення достовірності та правильності відображення в обліку операцій з власним капіталом відповідно до чинного законодавства та висловлення аудитором незалежної думки щодо правильності відображення інформації у звітності підприємства» [36, с. 25]
Кулаковська Л. П., Піча Ю. В.	«Аудит власного капіталу проводиться з метою підтвердження аудиторським висновком інформації про власний капітал, його структуру та зміни у власному капіталу, що сталися протягом звітного періоду» [37, с. 158]
Колісник О.П., Томша А.О.	«отримання правдивої та неупередженої інформації про власний капітал, що необхідна для внутрішніх та зовнішніх (інвесторів, кредиторів) користувачів з метою прийняття відповідних управлінських рішень» [38]
Назаренко О.В., Чижова Т.С.	«перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності операцій з власним капіталом суб'єкта господарювання для формування та висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам чинного законодавства або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів» [39, с. 33]

Джерело: згруповано за інформацією [34-39]

Вважаємо за доцільне сформулювати мету аудиту власного капіталу, як висловлення незалежної думки аудитора, підтвердженої аудиторськими доказами, вкладеної у формі аудиторського звіту щодо достовірності відображення власного капіталу та його змін у бухгалтерському обліку (первинному, синтетичному, аналітичному) та фінансовій звітності підприємства.

Також, слід відмітити, що думки щодо переліку завдань аудиту власного капіталу науковців різняться, тому провівши систематизацію думок дослідників-економістів, ми визначили наступні основні завдання аудиту власного капіталу, які підтвердження (таблиця 3.3):

Таблиця 3.3 - Перелік завдань аудиту власного капіталу підприємства

Завдання	Бутинець Ф.Ф.	Кулаковська Л.П., Піча Ю. В.	Гордєєва - Герасимова Л.Ю Яромич Л.С.	Авторське бачення
Визначення основної інформації про підприємство	-	+	-	+
Перевірка наявності та узгодженості форм статутних документів	-	+	-	-
Встановлення відповідності чинному законодавству щодо формування власного капіталу та його узгодженості установчим документам	+	-	+	+
Розкриття повноти та своєчасності внесків засновників підприємства та правильності відображення в обліку суми власного капіталу	+	+	+	+
Надання оцінки системі внутрішнього контролю та обліку установчих документів та власного капіталу	-	+	-	+
Підтвердження адекватності методів оцінки часток, внесених засновниками до статутного капіталу в натуральній та нематеріальних формах. Оцінка активів за справедливою вартістю		+	+	+
Перевірка достовірності формування та використання капіталу у дооцінках, резервного та додаткового капіталу	-	-	+	+
Встановлення відповідності вимогам чинного законодавства щодо оформлення первинних документів та ведення обліку власного капіталу підприємства	-	+	+	+
Оцінка обґрунтованості операцій з формування нерозподіленого прибутку (непокритего збитку)	+	+	+	-
Перевірка процедури розподілу прибутку, що залишається у розпорядженні суб'єкта господарювання за результатами звітного року після оплати обов'язкових платежів	-	+	+	+

Джерело: згруповано за інформацією [40, с. 196]

- законності формування статутного капіталу відповідно чинному законодавству та засновницьким документам;
- правильності обліку та оцінки внесків засновників, відповідності їх часткам, зафіксованим в установчих документах;
- правильності відображення господарських операції з власним капіталом підприємства відповідно нормативним актам, обліковій політиці та первинним документам;
- повноти та законності відображення змін елементів власного капіталу;
- правильності розподілу чистого прибутку підприємства та відображення в обліку та звітності інформації про нерозподілені прибутки та збитки;
- достовірності інформації про власний капітал у фінансовій звітності, її відповідності обліковим регістрам;
- ефективності управління та використання власного капіталу підприємства.

Об'єктами аудиту власного капіталу є: господарські операції та відносини підприємства із засновниками з приводу формування статутного капіталу, інших елементів власного капіталу, їх зміни, використання, їх документальне підтвердження та відображення в обліку.

Суб'єктами аудиту власного капіталу, на наш погляд є:

- аудиторська фірма чи незалежний аудитор, що надає аудиторські послуги і пов'язаний з підприємством договірними відносинами;
- підприємство, яке є замовником аудиту власного капіталу;
- користувачі, що зацікавлені у отриманні аудиторського звіту щодо достовірності обліку власного капіталу.

Для аудиту власного капіталу підприємства використовується інформація, яка може бути отримана з таких джерел:

- законодавчо-нормативна база регулювання операцій з власним капіталом та внутрішні регламентні документи, зокрема, Господарський кодекс України, Статут підприємства, засновницький договір, протокол зборів акціонерів, договір на банківське обслуговування, зареєстровані зміни до установчих документів, реєстр акціонерів тощо;
- документи щодо права власності на активи, що є внеском до статутного капіталу;
- бухгалтерські документи, а саме, Наказ про облікову політику бухгалтерські довідки, прибуткові касові ордери, виписки банку, накладні, акти приймання-передачі, реєстри бухгалтерського обліку (журнали, Головна книга, оборотні відомості тощо);
- фінансова звітність підприємства за кілька минулих періодів;
- аналітична інформація, зокрема, аудиторські звіти з попередніх аудитів, дані внутрішнього контролю, управлінська звітність тощо.

Таким чином, першочерговим завданням аудиту власного капіталу є визначення мети, завдань, об'єктів та джерел інформації щодо власного капіталу. Це необхідно для подальшого планування етапів аудиторської перевірки та складання програми аудиту.

3.2 Порядок та особливості проведення аудиту власного капіталу підприємства

Власний капітал підприємства є фактично внесеним капіталом його засновників на етапі започаткування підприємства. Засновники підприємства зацікавлені у ефективному використанні капіталу, вкладенні його у інвестиційні проекти, активи, що приносять дохід чи збільшують ринкову ціну акцій підприємства. Крім того засновники бажають контролювати зміни у власному капіталі підприємства, адже він не є постійною величиною, цей капітал може як зростати, наприклад при зростанні нерозподіленого прибутку, капіталу в дооцінках тощо, так і зменшуватись, наприклад, при зростанні нерозподіленого прибутку. Нерідко при неефективному управлінні підприємством, збитковості підприємства протягом тривалого часу, власний капітал може стати від'ємною величиною. Тому проведення аудиту є невід'ємною складовою контролю власників, інвесторів, кредиторів, інших зацікавлених осіб за правильністю та достовірністю відображення операцій за власним капіталом на рахунках бухгалтерського обліку та фінансової звітності, за ефективністю використання власного капіталу.

Аудиторська перевірка обліку власного капіталу на підприємстві проводиться у певній послідовності, що забезпечує її послідовне здійснення та отримання чітких та ефективних результатів для надання аргументованого висновку про стан та правильність здійснення обліку власного капіталу та його змін. Детально етапи аудиторської перевірки описали у своєму дослідженні науковці Візіренко С.В. та Цукан Л.В., Гейвич Л.В., Щербина О.С., проте ми вважаємо за необхідне виділити шість основних етапів проведення аудиту власного капіталу підприємства (рис. 3.1) [34; 41].

Методика проведення аудиту передбачає використання певних документів та форм. Ці документи ґрунтовно досліджені та систематизовані дослідниками Савченко А.М. та Бурятинським В.В. у дослідженні [43] та подані у таблиці 3.4.

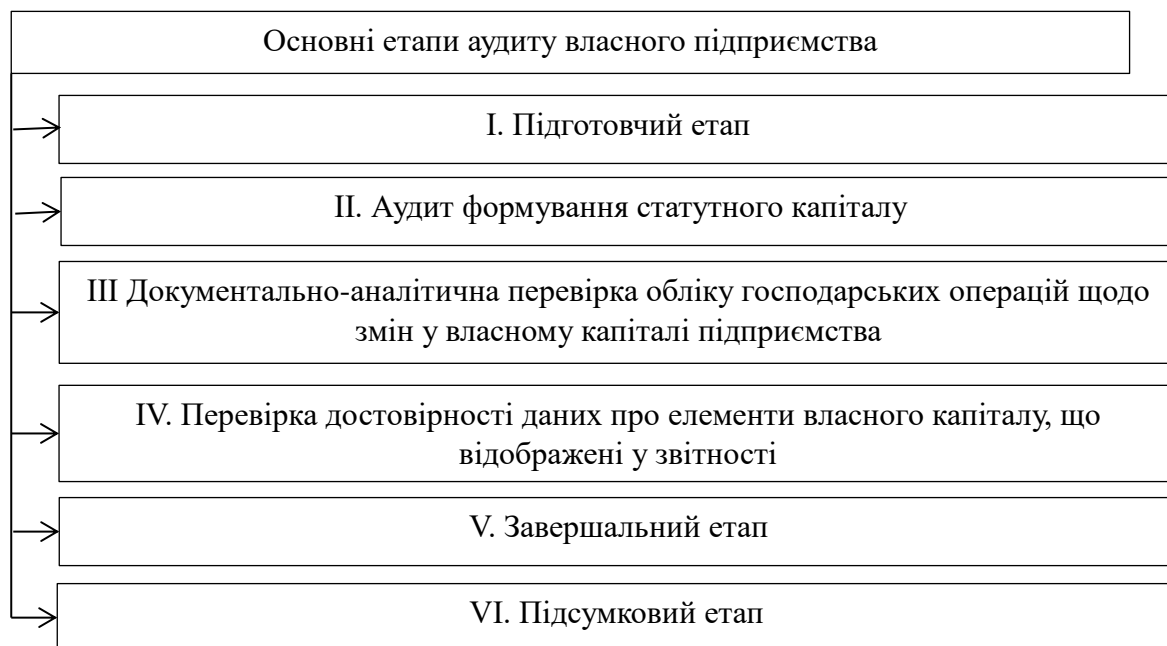

Рисунок 3.3 - Основні етапи аудиту власного капіталу підприємства

Джерело: власна розробка

Ми погоджуємось із баченням науковців і вважаємо повним перелік необхідних документів для проведення аудиту, проте вважаємо за необхідне розробити та вдосконалити існуючі форми для ґрунтовного проведення аудиту та отримання достовірних аудиторських доказів, що будуть підґрунтям для формування аудиторського висновку.

Таблиця 3.4 - Методика аудиту власного капіталу

Загальний план	
Містить основні етапи процесу аудиту, розміщені у логічній послідовності	Складається до початку проведення аудиту
Тест внутрішнього контролю	
Для оцінки ризиків суттєвого викривлення облікової інформації на рівні облікових регістрів та фінансових звітів	За результатами аналізу відповідей аудитор оцінює ефективність контрольних процедур
Програма аудиту	
Перелік аудиторських процедур, які відповідають критеріям твердження управлінського персоналу про достовірність інформації, поставленій меті аудиторської перевірки і завданням	
Робочі документи аудитора	
Визначають методологічний підхід до процесу аудиторської перевірки	Їх дані є підтвердженням висновків і пропозицій в аудиторському звіті
Аудиторський звіт	
Містить зведення про усі виявлені недоліки і порушення в обліку й звітності, а також виділяються ті помилки і виправлення які можуть вплинути на вірогідність звітності з посиланням на законодавчі нормативні документи	

Джерело: складено автором на основі [42]

Згідно із міжнародним стандартом аудиту 300 «Планування аудиту фінансової звітності» метою аудитора в ході перевірки є ефективне виконання аудиторської послуги. Для цього на підготовчому етапі аудитор має спланувати аудиторську перевірку, «аудитор повинен:

- виявити характеристики завдання, які зазначають його обсяг;
- встановити звітні цілі завдання для планування часу аудиту та характеру необхідного повідомлення інформації;
- розглянути чинники, які за професійним судженням аудитора, є важливими для спрямування зусиль групи з завдання;
- розглянути результати заходів, що передують завданню, та коли були застосовані, чи є знання, отримані партнером з завдання при виконанні інших завдань для суб'єкта;
- встановити характер, час та обсяг ресурсів, необхідних для виконання завдання» [34, с. 58].

На першому етапі перевірки аудитор ознайомлюється із нормативними актами, що регулюють облік формування статутного капіталу підприємства, внесення змін до елементів власного капіталу, розподіл прибутку та виплату дивідендів, специфікою діяльності підприємства, засновницькими документами, особливостями організації облікового процесу. Також здійснює оцінку системи внутрішнього контролю, визначає методи перевірки, перелік аудиторських процедур, складає план та програму проведення аудиту власного капіталу. На підготовчій стадії аудитор має провести ознайомлення із системою внутрішнього контролю підприємства. Науковці Подмешальська Ю.В., Феофанов Л.К., Горбатова П.О. у своєму дослідженні сформуливали тест внутрішнього аудиту власного капіталу підприємства, ми вважаємо його досить чітким та деталізованим, тому пропонуємо частково використати його при проведенні аудиту власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» (таблиця 3.5) [33, с. 52].

Тест стану оцінки обліку та внутрішнього контролю ПрАТ «Концерн Хлібпром» показав недостатній внутрішній контроль за документуванням та бухгалтерським обліком операцій з власним капіталом підприємства, тому при складанні аудиторського звіту необхідно враховувати ризик контролю.

Таблиця 3.5 - Тест стану оцінки обліку та внутрішнього контролю власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром»

Зміст питання	Відповідь		Інформація відсутня	Примітки
	Так	Ні		
1. Чи дієва система внутрішнього контролю на вашому підприємстві?	+			
2. Чи висвітлені у наказі про облікову політику методологічні принципи обліку елементів власного капіталу?		-		
3. Чи проводиться обов'язковий аудит фінансової звітності вашого підприємства?	+			
4. Чи виявлені порушення, помилки за результатами перевірок: – аудиторськими фірмами; – службою внутрішнього контролю; – іншими контролюючими органами?		- - -		
5. Чи визначений на підприємстві перелік первинних документів з обліку власного капіталу?		-		
6. Чи є графік документообігу?		-		
7. Чи проводиться інвентаризація власного капіталу?		-		
8. Чи в достатньому обсязі у Наказі про облікову політику розкриті питання організації обліку власного капіталу?		-		
9. Чи є в установчих документах підтвердження права власності юридичних та фізичних осіб на частку майна підприємства?	+			
10. Чи вносилися зміни в установчі документи?		-		
11. Чи є протоколи зборів акціонерів?	+			
12. Чи змінювався розмір статутного капіталу?		-		
13. Чи були здійснені внески засновників, учасників необоротними чи оборотними активами?	+			
14. Чи проводиться переоцінка необоротних активів?	+			
15. Чи проводилося збільшення статутного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку?		-		
16. Чи проводиться аналіз ефективності власного капіталу?		-		
17. Чи проводиться внутрішній контроль аналітичного та синтетичного обліку власного капіталу?		-		
18. Чи проводиться аналіз тотожності облікової інформації у фінансовій звітності і облікових реєстрів?	+			
19. Чи проводилося коригування зміни облікової політики, виправлення помилок інших змін у Звіті про власний капітал?		-		

Джерело: складено на основі [33, с. 52]

На першому етапі перевірки складають план аудиту власного капіталу (таблиця 3.6), де вказують напрямки проведення перевірки, мету і завдання

аудиторської перевірки, аудиторські процедури та аудиторські докази, що планується отримати в результаті перевірки, а також виконавці та терміни.

Таблиця 3.6 – План аудиторської перевірки власного капіталу

Етапи аудиторської перевірки	Мета та завдання аудиторської перевірки	Аудиторські процедури	Аудиторські докази	Терміни	Виконавці
Підготовчий	Попереднє знайомство з підприємством, оцінка систем контролю та бухгалтерського обліку, визначення аудиторського ризику, планування аудиту власного капіталу	Опитування і анкетування керівництва підприємства, вивчення матеріалів попередньої аудиторської перевірки, документальна перевірка	Статут, накази, установчі документи, протоколи зборів акціонерів, звіт про попередню аудиторську перевірку		
Основний	Контроль оцінки вчасності та правильності обліку внесків засновників до статутного капіталу, відповідність внесків часткам у статутному капіталі, перевірка достовірності облікових записів і залишків у балансі, перевірка обґрунтованості дооцінки необоротних активів	Зіставлення даних синтетичного та аналітичного обліку, документальна вибіркова перевірка, перевірка арифметичних підрахунків, аналіз	Акти прийому-передачі, виписки банку, прибуткові касові ордери, облікові реєстри синтетичного і аналітичного обліку, відповіді на запит, баланс, звіт про власний капітал		
Завершальний	Складання аудиторського звіту про достовірність та правильність обліку формування та внесення змін до власного капіталу підприємства	Систематизація та ґрунтування отриманої на попередніх етапах інформації, аналіз, складання звіту та аудиторського висновку	Робоча документація, складена на попередніх етапах перевірки		

Джерело: власна розробка автора

Для деталізації аудиторських процедур, методів отримання аудиторських доказів, перелік документів для фіксування результатів перевірки, терміни та виконавці зазначених процедур складають детальну програму аудиту власного капіталу (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7 - Програма аудиторської перевірки операцій з власним капіталом ПрАТ «Концерн Хлібпром»

№ з/п	Перелік аудиторських процедур	Метод перевірки	Код робочого документа	Термін	Виконавець	Примітки
1	Встановлення відповідності змісту установчих документів вимогам законодавчих і нормативних актів	Огляд, документальна перевірка	РД - 1			
2	Перевірки складу засновників, розміру статутного капіталу, часток засновників відповідно статуту	Огляд, документальна перевірка	РД - 2			
3	Перевірка правильності застосування методів оцінки необоротних, нематеріальних і матеріальних активів, які є внесками до статутного капіталу підприємства. Визначення справедливої вартості активів	Огляд, розрахунок, документальна перевірка, аналіз	РД - 3			
4	Правильність оформлення документів та своєчасність внесення часток до статного капіталу	Огляд, розрахунок, документальна перевірка	РД - 4			
5	Перевірка наявності посадових інструкцій, наявність та ефективність затвердженої системи документообігу, вибір форми ведення бухгалтерського обліку, встановлений порядок проведення інвентаризації майна та зобов'язань, затверджений робочий план рахунків бухгалтерського обліку	Огляд, розрахунок, документальна перевірка, аналіз	РД - 5			
6	Перевірка відповідності порядку розподілу прибутку підприємства чинному законодавству та обліковій політиці	Розрахунок, аналіз, документальна перевірка,	РД - 6			
7	Перевірка правильності оформлення бухгалтерської документації та відображення в обліку операцій з власним капіталом	Розрахунок, документальна перевірка	РД - 7			
8	Перевірка доцільності та обґрунтованості проведення дооцінки (уцінки) необоротних активів підприємства. Правильність визначення справедливої вартості необоротних, нематеріальних активів, фінансових інструментів	Огляд, розрахунок, документальна перевірка, аналіз	РД - 8			
9.	Аналіз ефективності використання власного капіталу підприємства	Розрахунок, аналіз	РД - 9			
10.	Перевірка відповідності залишків на рахунках обліку власного капіталу фінансовій звітності підприємства	Огляд, розрахунок, документальна перевірка	РД - 10			

Джерело: власна розробка автора

На початковому етапі аудитор вивчає основні відомості про підприємство, його організаційно-правову форму, сферу діяльності, фактори зовнішнього та внутрішнього середовища, ризики, які притаманні галузі діяльності та підприємству. Також аудитор вивчає організаційну структуру підприємства, особливості системи управління та виробництва, організацію облікової роботи.

Слід відмітити, що особливості аудиту власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» зумовлені його організаційно-правовою формою. Приватне акціонерне товариство є підприємством, що становить суспільний інтерес, тому для нього визначено обов'язковий аудит фінансової звітності підприємства з його оприлюдненням.

Статус акціонерного товариства означає, що підприємство формує зареєстрований капітал розміщуючи акції на організованому фінансовому ринку і засновники мають частки у статутному капіталі відповідно придбаних акцій. Процедура формування статутного капіталу, внесення коштів, терміни та способи, регулюються чинним законодавством. Також регулюється внесення змін до статутного капіталу, ведення обліку і перелік підтверджуючих документів, тому так детально при аудиті розглядаються питання законності формування статутного капіталу, його змін. Тому першочергово проводиться аудит зареєстрованого капіталу підприємства, зокрема, з'ясовується:

- відповідність змісту установчих документів нормативним актам;
- склад засновників та частка їх у статутному капіталі;
- наявність заборгованості до зареєстрованого капіталу учасників, повнота та вчасність здійснення внесків;
- правильність оформлення бухгалтерської документації та відображення в обліку операцій з формування статутного капіталу.

В процесі аудиту зареєстрованого капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» було з'ясовано, що зареєстрований та випущений акціонерний капітал ПрАТ «Концерн Хлібпром» склав 16 354 578 054 простих акцій номінальною вартістю 0,01 грн. за одну акцію. Засновниками товариства є: Financial & Investment Energy Holding (F.I.E.H.) Establishment з часткою у статутному капіталу 72,51%; Універсальна інвестиційна група з часткою у статутному капіталу 25,27%; інші (резиденти та

нерезиденти) з часткою у статутному капіталу 2,22%. Усі внески засновників здійснені вчасно і в повному обсязі. Підприємство не має вилученого чи неоплаченого капіталу. Бухгалтерські проведення щодо формування власного капіталу були здійснені вчасно і інформація відображається достовірно.

Аудитору необхідно здійснити перевірку бухгалтерських записів на рахунках бухгалтерського обліку, з метою відповідності звітності щодо власного капіталу Статуту підприємства. «Після державної реєстрації статутний капітал, зафіксований у Статуті, відображається за кредитом рахунку 401 «Статутний капітал» у кореспонденції з рахунком 46 «Неоплачений капітал». Також розмір статутного капіталу на початок і кінець року, що відображається у Балансі (Звіт про фінансовий стан) повинен відповідати сумі по статті «Зареєстрований (пайовий) капітал» Звіту про власний капітал. Суми за зазначеними рядками повинні збігатися з кредитовим сальдо по рахунку 401 «Статутний капітал» за станом на відповідні дати, інформація щодо яких міститься у журналі 7» [44, с. 127]. Також піддається перевірці емісійний дохід, що може виникнути під час продажу, випуску або анулювання інструментів власного капіталу, правильність його розрахунку та відображення на субрахунку 421 «Емісійний дохід».

В процесі аудиту власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» необхідно приділити особливу увагу зміні капіталу у дооцінках, який сформований переважно за рахунок дооцінки необоротних активів. Така дооцінка має відбуватись тільки у разі суттєвої невідповідності балансової вартості необоротних активів їх справедливій вартості.

Резерв дооцінки ПрАТ «Концерн Хлібпром» включає приріст вартості землі та будівель внаслідок переоцінки. Така дооцінка відбулась у 2023 році на 108831 тис грн. Оцінка справедливої вартості землі та будівель проводилась провідними експертами-оцінювачами, тому є достовірною і правильною. Аудит капіталу у дооцінках має важливе значення, адже сума дооцінки значно впливає на розмір власного капіталу підприємства.

Нерозподілений прибуток підприємства є джерелом поповнення власного капіталу, тому особливу увагу аудиторі приділяють перевірці правильності

формування нерозподіленого прибутку. Слід відмітити, що ПрАТ «Концерн Хлібпром» протягом останніх років працює неефективно і показує у складі власного капіталу значні суми непокритого збитку (рис. 3.2).

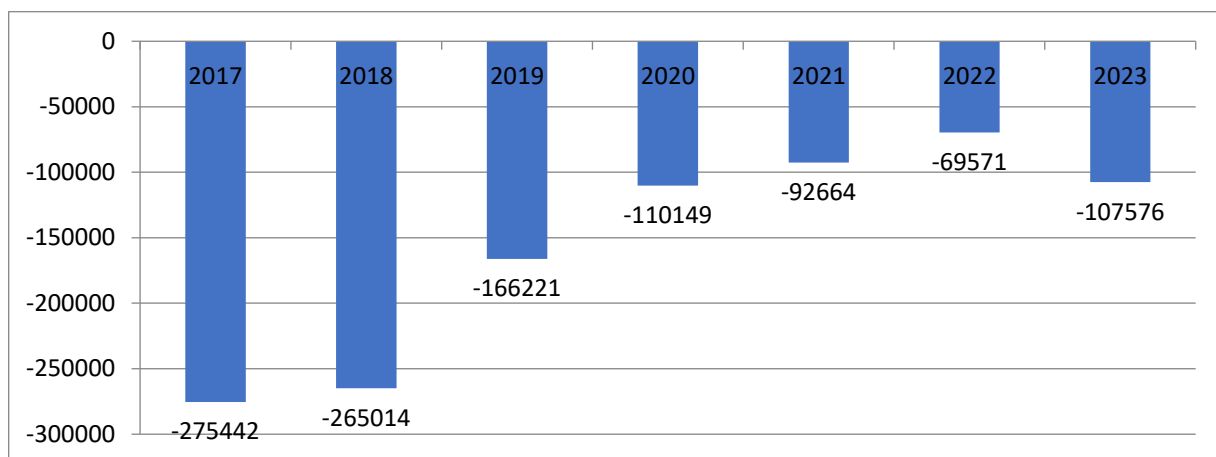

Рисунок 3.2 - Непокритий збиток ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2017-2023 роках

Джерело: побудовано за даними фінансової звітності підприємства [19]

Із рисунку 3.2 видно, що підприємство працювало неефективно протягом періоду до 2017 року і накопичений непокритий збиток на кінець 2017 року склав 275442 тис.грн. Проте, слід відмітити, що протягом 2017-2022 року ПрАТ «Концерн Хлібпром» отримувало чисті прибутки і поступово покривало збиток за їх рахунок, зменшуючи суму непокритого збитку та нарощуючи обсяги власного капіталу. Проте за результатами 2023 року підприємства знову отримало чистий збиток у сумі 38005 тис.грн. і непокритий збиток у балансі зріс до 107576 тис.грн.

Цей негативний фактор впливу на власний капітал потребує більш детального дослідження з боку аудитора, тому в процесі аудиторської перевірки доцільно провести дослідження процесу формування фінансових результатів підприємства і надати рекомендації щодо підвищення ефективності використання ресурсів підприємства для подальшого зменшення непокритого збитку і підвищення рівня власного капіталу підприємства.

Також, проводиться перевірка відповідності залишків на рахунках обліку власного капіталу фінансовій звітності підприємства. За результатами

аудиторської перевірки за цим напрямком було з'ясовано, що інформація про залишки на рахунках бухгалтерського обліку власного капіталу відповідає показникам фінансової звітності підприємства за відповідними елементами власного капіталу за звітний період. Інформація відображена коректно по статтям балансу та Звіту про власний капітал.

Підсумковий етап аудиторської перевірки присвячений узагальненню перевірки, підготовкою відповідних висновків та пропозицій по вдосконаленню організації та проведення обліку власного капіталу підприємства. Основним результатом аудиторської перевірки є висновок про правильність, достовірність інформації у облікових регістрах та звітності підприємства про вартість власного капіталу, його змін та ефективність використання.

В аудиторському звіті аудитор має висловити власну думку про рівень довіри до даних про власний капітал у системі бухгалтерського обліку та звітності підприємства, а також має вказати на недоліки, допущені помилки та надати рекомендації щодо їх виправлення управлінському персоналу підприємства.

3.3 Шляхи удосконалення аудиту власного капіталу підприємства

Якісний аналіз та аудит власного капіталу неможливий без необхідної економічної інформації, значну частину якої, складає бухгалтерська облікова інформація. Тому достовірність та правильність обліку власного капіталу є підґрунтям для формування чіткого та обґрунтованого аудиторського звіту, який можна використати для прийняття адекватних та ефективних управлінських рішень щодо використання власних фінансових ресурсів.

При проведенні аудиту аудитор нерідко стикається із проблемами викривлення інформації, що містять регістри бухгалтерського обліку та недостатнім методичним забезпеченням проведення самого аудиту.

Аудит власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» виявив ряд недоліків та проблем у організації та веденні бухгалтерського обліку та управлінні власним капіталом підприємства, а саме:

- відсутність розділу щодо бухгалтерського обліку власного капіталу у Наказі про облікову політику;
- відсутність у обліковій політиці порядку розподілу чистого прибутку підприємства;
- на підприємстві не визначений перелік первинних документів з обліку власного капіталу;
- відсутній графік документообігу на підприємстві;
- не проводиться інвентаризація власного капіталу;
- низька ефективність використання власного капіталу підприємства.

Крім того існують загальні проблеми, пов'язані із організацією проведення аудиторської перевірки, зокрема, у частині формування робочих документів аудитора, що фіксують факти невідповідності порядку бухгалтерського обліку власного капіталу підприємства.

Одним із завдань аудиту підприємства є визначення рекомендацій щодо вдосконалення бухгалтерського обліку та управління власним капіталом підприємства.

Для удосконалення обліку власного капіталу аудитор може запропонувати наступні заходи:

- вдосконалення оформлення первинних документів для фіксування господарських операцій з власним капіталом;
- розробити та впровадити розділ щодо обліку власного капіталу у Наказі про облікову політику;
- розробити положення про розподіл чистого прибутку підприємства;
- розробити форми управлінської звітності щодо окремих елементів власного капіталу для підвищення ефективності аналізу їх використання;
- вдосконалити синтетичний та аналітичний облік шляхом розробки та впровадження деталізованого робочого плану рахунків власного капіталу.

Для підвищення ефективності використання власного капіталу підприємству необхідно здійснити комплекс заходів із скорочення витрат, зростання доходів та підвищення рівня професійності управлінців у частині управління структурою власного капіталу.

Слід відмітити, що собівартість продукції є основним видом виробничих витрат підприємства прямо і впливає на прибутковість та ефективність його діяльності. Зниження собівартості – основний шлях підвищення ефективності господарської діяльності підприємства. Цього можна досягнути економією трудових, матеріальних і фінансових ресурсів підприємства. Зниження собівартості є особливо актуальним на сучасному етапі розвитку економіки, коли високий рівень конкуренції за збереження вже існуючих ринків збуту продукції, а також завоювання нових секторів ринку. У таблиці 3.8 представлено перелік напрямків та заходи зі зниження собівартості продукції за основними її складовими.

Таблиця 3.8 - Напрями економії витрат, що входять до собівартості продукції

Фактори зниження собівартості	Заходи
Зниження матеріаломісткості та енергомісткості продукції	<ul style="list-style-type: none"> - закупка сировини за нижчими цінами із збереженням рівня якості; вибір постачальників з найближчим їх розташуванням до місця виробництва; - скорочення витрат на перевезення сировини через вибір перевізників з найнижчими тарифами або перехід на доставку сировини власними силами; - економія енергоресурсів; - укладання угод із постачальниками матеріальних та енергетичних ресурсів у періоди найнижчих цін з фіксуванням вартості тощо.
Підвищення рівня технічної оснащеності виробництва	<ul style="list-style-type: none"> – збільшення виробничих потужностей в результаті залучення прогресивної техніки; – впровадження інноваційних технологій; – використання безвідходних технологій; – зниження трудомісткості робіт
Зменшення амортизаційних відрахувань на 1 грн продукції	<ul style="list-style-type: none"> - зміна середньорічної вартості основних засобів; – збільшення обсягів виробництва продукції.
Вдосконалення організації праці та виробництва	<ul style="list-style-type: none"> – застосування прогресивних методів організації виробництва та праці; – використання мотиваційного механізму на підприємстві; – залучення кваліфікованих працівників та їх постійне навчання; – встановлення тривалих відносин з надійними постачальниками; – мінімізація втрат та збитків
Зміна обсягу виробництва	<ul style="list-style-type: none"> - вигоди від ефекту масштабу
Інші чинники	<ul style="list-style-type: none"> – ліквідація застарілих та введення нових цехів і виробництв; – підготовка й освоєння нових видів продукції в діючих об'єднаннях; – зміни в розміщенні виробництва.

Джерело: складено автором за даними [45; 46]

Враховуючи той факт, що матеріальні витрати підприємства в сумі із витратами на паливо і енергію складають у ПрАТ «Концерн Хлібпром» - 44-45%, то саме вони є об'єктом пошуку внутрішньогосподарських резервів зниження собівартості продукції. Хлібопекарська галузь відноситься до матеріаломістких галузей. Основним чинником, що сприяє підвищенню ефективності використання матеріальних ресурсів, є їх нормування. Сировина, основні матеріали та напівфабрикати відносяться до змінних витрат на виробництво продукції і їх розмір має відповідати рецептурі. Норма витрат в рецептурах мають бути нижчими за існуючі та прогресивними, адже на їх основі формується нормативна собівартість виготовлення продукції, її калькуляцію по окремим видам та розраховується відхилення від норм.

Іншим напрямком зниження собівартості є підвищення рівня технологічної оснащеності, вдосконалення організації праці та виробництва.

Також підприємству необхідно звернути увагу на зниження адміністративних витрат та витрат на збут, які не є прямими витрати підприємства і не залежать від обсягів його діяльності. Особливу увагу слід приділити зниженню фінансових витрат, тобто витрат на обслуговування кредитів, які підприємство залучає для поповнення обігових коштів та підтримки нормального функціонування підприємства в умовах кризи. Це пов'язано із оптимізацією структури фінансових ресурсів ПрАТ «Концерн Хлібпром».

На наш погляд, підприємству необхідно застосувати режим суворої економії усіх витрат, оптимізувати структуру капіталу в напрямку зниження частки позикового капіталу підприємства, оскільки власний капітал є фактично безкоштовним джерелом фінансовим ресурсом підприємства. Натомість позиковий капітал є дорогим джерелом фінансового капіталу підприємства, тому його частка має бути мінімальною.

Щодо вдосконалення методики аудиту власного капіталу підприємства, то вдосконалення на думку науковців Одношевної О.О., Подмешальської Ю.В., Феофанова Л.К., Горбатової П.О. стосується перш за все робочих документів аудитора, що фіксують фати розбіжностей між правильним обліком елементів власного капітал та фактичними обліковими даними [33; 47].

Одношева О.О. запропонувала робочий документ для проведення аудиту власного капіталу, що фіксує порушення обліку елементів власного капіталу (табл. 3.9) [47, с. 156].

Таблиця 3.9 - Робочий документ для проведення аудиту власного капіталу підприємства

№ з/п	Первинний документ				Зміст порушення	Характер порушення (помилка, факт обману)	Який нормативний документ порушено	Суттєвість порушення
	Найменування	№	Дата	Сума				
1								
2								
3								
...								

Джерело: складено автором за даними [47, с. 156]

Подмешальська Ю.В., Феофанов Л.К., Горбатова П.О. запропонували низку робочих документів аудитора, які фіксують факти порушень при формуванні та обліку елементів власного капіталу підприємства (табл. 3.9, табл. 3.10, табл. 3.11) [33, с. 55-56].

Таблиця 3.9 - Робочий документ 1. Перевірка своєчасності розрахунків за внесками до статутного капіталу

Засновник	Дата	Сума внесків відповідно статутних документів	Вид внеску (активу)	Фактично внесено	Первинний документ	Відхилення, його відображення в обліку

Джерело: складено автором за даними [33, с. 55]

Цей робочий документ для перевірки своєчасності розрахунків за внесками до статутного капіталу фіксує дату, суму внесків, вид внеску та відповідність обліку первинним документам.

Таблиця 3.10 - Робочий документ 2. Перевірка розподілу статутного капіталу на частки

Засновник	Відповідно до установчих документів		За даними аудитора		Відхилення
	Розмір частки	Відсоток в статутному капіталі	Розмір частки	Відсоток в статутному капіталі	

Джерело: складено автором за даними [33, с 55]

Цей робочий документ для перевірки розподілу статутного капіталу на частки фіксує розмір частки засновника відповідно установчих документів та за даними аудитора і визначає відхилення.

Таблиця 3.11 - Робочий документ 3. Перевірка правильності відображення дооцінки та уцінки у складі капіталу у дооцінках, доходу, витрат

Дата переоцінки	Характер переоцінки (дооцінка, уцінка)	Сума переоцінки, грн	За даними обліку			За даними аудиту			Відхилення
			Капітал у дооцінках	Дохід	Витрати	Капітал у дооцінках	Дохід	Витрати	

Джерело: складено автором за даними [33, с. 55]

Цей робочий документ для правильності відображення дооцінки та уцінки у складі капіталу у дооцінках, доходу, витрат фіксує розмір дооцінки необоротних активів, нематеріальних активів, фінансових інструментів за даними обліку та за даними аудитора і визначає відхилення.

Таким чином, вдосконалення саме методики проведення аудиту власного капіталу, на наш погляд, полягає у складенні чіткого плану проведення аудиту, що запропонований нами у таблиці 3.6, деталізованій програмі аудиту (таблиця 3.7), розробці тесту внутрішнього контролю, який доповнено нами і викладено у таблиці 3.5, а також у розробці робочих документів аудитора, які можуть використовуватися при аудиті статутного (зареєстрованого капіталу), визначенні часток засновників у статутному капіталі, визначенні правильності дооцінки тощо.

ВИСНОВКИ

Таким чином, варто відзначити, що важливість та економічне значення, багатогранність структури, причин та факторів зміни обумовлюють необхідність правильного ведення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту власного капіталу для забезпечення управлінського персоналу інформаційною основою для прийняття управлінських рішень.

За результатами проведеного дослідження теоретичних основ облікового забезпечення аналізу та аудиту власного капіталу в умовах ризику та невизначеності слід відмітити наступне.

В сучасних умовах точаться дискусії з приводу сутності дефініції «власний капітал» в напрямку ототожнення його з поняттями «капітал» та «фінансові ресурси», тому нами запропоновано власне визначення поняття: власний капітал – це частина фінансовий ресурсів підприємства, що належить йому на правах власності і вкладена у грошові, матеріальні та нематеріальні активи з метою отримання доходу чи приросту його вартості.

Власний капітал має низку характерних рис, які включають наступні: частина фінансовий ресурсів підприємства, що належить йому на правах власності і вкладена активи з метою отримання доходу чи приросту його вартості; джерело формування добробуту власників; об'єкт власності і розпорядження визначає відносини власності та право прийняття рішень; накопичена цінність власного капіталу виражається у накопичених матеріальних і нематеріальних активах підприємства; як основний фактор виробництва власний капітал є виміром ринкової вартості підприємства; є джерелом доходу власників у вигляді дивідендів чи частини чистого прибутку підприємства; показник рівня ефективності господарської діяльності, виражається в прямій залежності обсягу власного капіталу і показників прибутковості підприємства, зростання вартості активів та корпоративних прав.

Також нами узагальнено погляди на перелік функцій власного капіталу, які дозволяють розкрити сутність дефініції «власного капіталу». Функціями власного

капіталу є такі: функція відповідальності і захисту прав кредиторів; функція довгострокового фінансування; функція фінансування ризику; функція погашення збитків; функція кредитоспроможності; функція розподілу активів і доходів; функція самостійності і влади; функція заснування; функція реклами.

Структура власного капіталу, що викладена у нормативних документах з бухгалтерського обліку є повною та деталізованою, дискусійними є лише питання оцінки та дооцінки активів, методики визначення їх справедливої вартості, адже балансова вартість активів має відповідати їх справедливій вартості на момент формування фінансової звітності підприємства. Елементами власного капіталу відповідно нормативних актів є наступні: зареєстрований (пайовий) капітал; капітал у дооцінках; додатковий капітал; резервний капітал; нерозподілений прибуток (непокритий збиток); вилучений капітал; неоплачений капітал.

В результаті аналізу ми відзначили недостатній рівень відповідності національних стандартів фінансової звітності європейським стандартам, незавершеність процесу гармонізації національних нормативних документів положенням міжнародних стандартів. Це є важливим для ПрАТ «Концерн Хлібпром», оскільки підприємство складає звітність саме за міжнародними стандартами.

ПрАТ «Концерн Хлібпром» є лідером ринку хлібобулочних виробів в Україні, з часткою доходу від їх реалізації більше 86% у складі усіх реалізаційних доходів підприємства. Проте розміри підприємства, його виробнича та організаційна структура призводять до зниження контролю за ефективністю здійснення витрат, що призвело до зниження ефективності господарської діяльності підприємства у 2023 році, а саме до отримання чистого збитку в сумі 38005 тис грн, що впливає на зменшення власного капіталу підприємства.

Підприємство прийняло на початку 2024 року правильне, на наш погляд, рішення про приєднання до підприємства усіх виробничих підприємств, які були його дочірніми підприємствами. Це дозволить уніфікувати підходи до здійснення управління підприємством, його витратами та підвищить ефективність використання власних фінансових ресурсів підприємства.

На наш погляд, організація бухгалтерського обліку власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» покликана забезпечити виконання таких завдань: забезпечення збереження майна засновників підприємства; визначення, розподіл прибутку підприємства; інформаційне забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень щодо формування та використання капіталу підприємства.

Організацією обліку власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» займається відділ бухгалтерського обліку, який підпорядковується фінансовому директору. Керує відділом головний бухгалтер, який відповідає за формування облікової політики, організацію бухгалтерського обліку власного капіталу, контролює формування фінансової звітності щодо власного капіталу, інших активів та пасивів. У коло обов'язків фінансового директора ПрАТ «Концерн Хлібпром» входить управління структурою капіталу підприємства, а саме формування оптимального співвідношення власного та залученого капіталу, за умови збереження фінансової стійкості підприємства.

Облік внесків засновників, формування статутного капіталу підприємства розпочинається із моменту реєстрації підприємства в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України. Основним первинним документом, що містить інформацію про статутний капітал підприємства є Статут ПрАТ «Концерн Хлібпром». При зміні статутного капіталу має бути змінено і статут на основі рішення акціонерів. Рахунки обліку власного капіталу передбачено Інструкцією «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку» затвердженою Наказом Міністерства фінансів України № №291. За цими рахунками здійснюється синтетичний облік власного капіталу при заснуванні акціонерного товариства та при зміні його структурних елементів відповідно господарських операцій, підтверджених первинними документами. Облік ведеться методом подвійного запису.

Важливим елементом бухгалтерського обліку власного капіталу є його достовірна оцінка. Як правило, основною оцінкою є справедлива вартість. Визначення справедливої вартості надає Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 «Оцінка справедливої вартості». ПрАТ «Концерн Хлібпром» притримується вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та

фінансової звітності і здійснює облікову оцінку елементів власного капіталу за справедливою вартістю, спираючись на міжнародні стандарти та думку власних експертів та професійних оцінювачів. Зокрема, у 2023 році підприємство провело дооцінку необоротних активів на суму 108831 тис грн, тобто справедлива (ринкова) вартість активів зросла і перевищення цієї вартості над балансовою вартістю на кінець звітного періоду відображено у складі Капіталу у дооцінках.

Проведений аналіз ефективності використання власного капіталу показав, що власний капітал підприємства займає малу частку у джерелах фінансових ресурсів, що є недостатнім для забезпечення фінансової стійкості підприємства, а ефективність його використання є надзвичайно низькою, оскільки підприємство отримувало чисті збитки у 2021 та 2023 роках.

На нашу думку, вдосконалення обліку власного капіталу підприємства слід проводити у таких напрямках: формування Наказу про облікову політику як внутрішнього регламентного документу з виділенням розділу «Облік власного капіталу»; доповнення Наказу додатком із переліком первинних документів з обліку власного капіталу; розробка робочого плану рахунків в частині обліку елементів власного капіталу; вдосконалення процесу документування господарських операцій з власним капіталом шляхом складання документограм; розробка та застосування управлінських звітів з елементами аналізу у розрізі елементів власного капіталу з можливістю формування в онлайн-режимі за вимогою управлінського персоналу та акціонерів підприємства для прийняття управлінських рішень.

Як один із видів незалежного фінансового контролю, аудит власного капіталу забезпечує завчасне виявлення відхилень в системі ведення бухгалтерського обліку, документування господарських операцій з власним капіталом та відображення його у фінансовій звітності підприємства. За результатами дослідження, вважаємо за доцільне сформулювати мету аудиту власного капіталу, як висловлення незалежної думки аудитора, підтвердженої аудиторськими доказами, вкладеної у формі аудиторського висновку щодо достовірності відображення власного капіталу та його змін у бухгалтерському обліку (первинному, синтетичному, аналітичному) та фінансовій звітності

підприємства. Завданнями аудиту власного капіталу є підтвердження: законності формування статутного капіталу відповідно чинному законодавству та засновницьким документам; правильності обліку та оцінки внесків засновників, відповідності їх часткам, зафіксованим в установчих документах; правильності відображення господарських операції з власним капіталом підприємства відповідно нормативним актам, обліковій політиці та первинним документам; повноти та законності відображення змін елементів власного капіталу; правильності розподілу чистого прибутку підприємства та відображення в обліку та звітності інформації про нерозподілені прибутки та збитки; достовірності інформації про власний капітал у фінансовій звітності, її відповідності обліковим регістрам; ефективності управління та використання власного капіталу підприємства.

Аудиторська перевірка обліку власного капіталу на підприємстві проводиться у певній послідовності, що забезпечує її послідовне здійснення та отримання чітких та ефективних результатів для надання аргументованого висновку про стан та правильність здійснення обліку власного капіталу та його змін. На першому етапі перевірки аудитор ознайомлюється із нормативними актами, що регулюють облік формування статутного капіталу підприємства, внесення змін до елементів власного капіталу, розподіл прибутку та виплату дивідендів, специфікою діяльності підприємства, засновницькими документами, особливостями організації облікового процесу. Також здійснює оцінку системи внутрішнього контролю, визначає методи перевірки, перелік аудиторських процедур, складає план та програму проведення аудиту власного капіталу.

Вдосконалення саме методики проведення аудиту власного капіталу, на наш погляд, полягає у складенні чіткого плану проведення аудиту, що запропонований нами у роботі, деталізованій програмі аудиту, розробці тесту внутрішнього контролю, який доповнено нами у викладено у дослідженні, а також у розробці робочих документів аудитора, які можуть використовуватися при аудиті статутного (зареєстрованого капіталу), визначенні часток засновників у статутному капіталі, визначенні правильності дооцінки тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Башнянин Г.І., Лазур П.Ю., Медведєв В.С., Ч.1; Ч.2: Загальна економічна теорія; Спеціальна економічна теорія. К.: Ніка-Центр; Ельга, 2002. 527 с. URL: <https://buklib.net/books/23258/> (дата звернення 05.12.2024 р.)
2. Григорук А.А., Литвин М.М. Відносини власності в Україні. *Економіка і суспільство*. 2021. №25. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-39> (дата звернення 05.12.2024 р.)
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Станом на 15.11.2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 05.12.2024 р.)
4. Домбровська О.С., Лапіна І.С. Структура капіталу підприємства: сучасні погляди та парадигма розвитку: монографія. Харків «Діса Плюс», 2020. 256 с.
5. Євтушевська О.О., Чернов К.І. Теоретичні аспекти власного капіталу підприємства: сутність та структура. *Економіка харчової промисловості*. 2020. Том 12. Випуск 3. С. 17-24. URL: <https://journals.ontu.edu.ua/index.php/fie/article/download/1812/2007/> (дата звернення 05.12.2024 р.)
6. Гайдаржийська О.М., Костюнік О.В., Кашук О.П. Сутність власного капіталу та особливості його обліку на підприємстві. *Інфраструктура ринку*. 2017. №7. С. 360-364
7. Дроботов І.С. Особливості визначення поняття власний капітал <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/2637/> (дата звернення 05.12.2024 р.)
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 року №373 зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 05.12.2024 р.)

9. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009?find=1&text=%D0%B2%D0%B%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9#w1_2

10. Ларіонова К. та Капінос Г. Механізм управління капіталом підприємств. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-9-20> (дата звернення 05.12.2024 р.)

11. Зінченко О.В., Армаш Г.О. Економічна суть і класифікація власного капіталу: обліковий аспект. *Інфраструктура ринку*. 2017.№5. с. 200-205

12. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 06.12.2024 р.)

13. Федорова К.О., Галецька Т.І. Організація обліку власного капіталу підприємств: проблеми та шляхи їх вирішення. URL: <https://naub.oa.edu.ua/orhanizatsiya-obliku-vlasnoho-kapital/> (дата звернення 06.12.2024 р.)

14. Михалків А.А., Косташ Т.В. Облік власного капіталу за МСФЗ. *SCIENTIFIC COLLECTION «INTERCONF»*. 2017. № 117. С. 43-54. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/2709-4685/article/download/964/990/248> (дата звернення 07.12.2024 р.)

15. Міжнародний стандарт аудиту (МСА) 210 «Узгодженість умов завдань із аудиту». URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017> (дата звернення 07.12.2024 р.)

16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 07.12.2024 р.)

17. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 07.12.2024 р.)

18. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Міністерства фінансів України 28.03.2013 № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#n19> (дата звернення 07.12.2024 р.)

19. Офіційний сайт ПРАТ «Хлібпром». URL: https://hlibprom.com.ua/resource/doc/FS_KHP.pdf (дата звернення 07.12.2024 р.)

20. Приватне акціонерне товариство «Хлібпром». URL: <https://clarity-project.info/edr/05511001> (дата звернення 07.12.2024 р.)

21. Шандрівська О.Є., Бурдник Х.В. Конкурентне середовище розвитку підприємств на українському ринку хліба та хлібобулочних виробів в умовах збурень. *Економіка харчової промисловості*. 2024. Том 16. Випуск 1. С. 41-54 URL: https://www.researchgate.net/publication/384001178_Konkurentne_seredovise_rozvitku_pidpriemstv_na_ukrainskomu_rinku_hliba_ta_hlibobulocnih_virobiv_v_umovah_zburen (дата звернення 07.12.2024 р.)

22. Мелень О.В., Майструк О.Д. Особливості організації обліку власного капіталу підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2018. №18. с. 371-375

23. Шендригоренко М. Т., Гейер Е. С., Шевченко Л. Я. Облік і контроль власного капіталу підприємства: організація та пропозиції з удосконалення. *ВІСНИК ДонНУЕТ* 2020. № 2(73). С. 91-98

24. Воськало Н.М. Документування операцій з власним капіталом. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2009/19_11/126_Woskalo_19_11.pdf (дата звернення 07.12.2024 р.)

25. Остапюк Н. Облік власного капіталу за МСФЗ. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-msfo-28-uchet-sobstvennogo-kapitala-po-msfo> (дата звернення 17.12.2024 р.)
26. Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 «Оцінка справедливої вартості». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%A4%D0%97_13_2020.pdf (дата звернення 17.12.2024 р.)
27. Чиркін А. Практичні аспекти визначення справедливої вартості корпоративних прав. *Практика МСФЗ*. 2020. №3. С. 25. URL: <https://ibuhgalter.net/material/927/18485> (дата звернення 17.12.2024 р.)
28. Іщенко Я.П., Галайда Л.В. Теоретичні основи формування власного капіталу підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Випуск 15. Частина 1. С. 146-148
29. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навчальний посібник. 3-тє вид., випр. і доп. К.:Знання, 2007. 668с.
30. Жук В. М. Стандартизація обліку капіталу в контексті інституційних змін. *Вісник ЖДТУ*. 2013. № 2(64). С. 52–55
31. Піхняк Т.А. Гармонізація обліку власного капіталу в контексті переходу до міжнародних стандартів. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 6. Том 1. С. 136-141
32. Гуріна Н.В., Яригіна А.В. Власний капітал підприємства: економічна сутність, проблеми обліку та шляхи його удосконалення. *Економіка і суспільство*. 2021. Випуск 33. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-88> (дата звернення 18.12.2024 р.)
33. Подмешальська Ю.В., Феофанов Л.К., Горбатова П.О. Розробка програми аудиту власного капіталу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №3. С. 50-57
34. Візіренко С.В., Цукан Л.В. Планування аудиторської перевірки власного капіталу підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №3. С. 57-60.

35. Бутинець Ф.Ф. Аудит: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. 2-е вид., перероб. та доп. Житомир: ПП «Рута», 2002. 672 с.

36. Макаренко А.П., Малініна Ю.В. Концептуальні підходи щодо організації проведення аудиту власного капіталу. Вісник ЗДІА. 2014. С. 24-30

37. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і методика аудиту : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів. 3-є вид. К.: Каравела, 2006. 560 с.

38. Колісник О.П., Томша А.О. Методичні підходи та організація обліку і аудиту власного капіталу підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. №37. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-29> (дата звернення 24.12.2024 р.)

39. Назаренко О.В., Чижова Т.С. Організаційні аспекти формування, обліку та аудиту власного капіталу підприємств. *Економіка та держава*. 2019. №9. С. 30-34

40. Гордєєва-Герасимова Л.Ю., Яромич Л.С. Дослідження методики аудиту власного капіталу підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 6. Том 1. С. 195-200

41. Гейвич Л.В., Щербина О.С. Особливості аудиту власного капіталу підприємства. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/bitstream/123456789/23935/1/34.pdf> (дата звернення 24.12.2024 р.)

42. Радіонова Н.Й., Губа І.М. Аудит власного капіталу підприємства: шляхи удосконалення організації і методики. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/8700> (дата звернення 24.12.2024 р.)

43. Савченко А.М., Бурятинський В.В. Концептуальні підходи та проблеми аудиту основних засобів. *Ефективна економіка*. 2019. №12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7477> (дата звернення 24.12.2024 р.)

44. Швед Н.П., Слюсаренко В.Є. Особливості аудиту власного капіталу підприємства. *Збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і оподаткування»*. 2021. Випуск 11. С. 122-131

45. Гоменюк О.І. Необхідність зниження собівартості продукції з метою забезпечення конкурентоспроможності продукції підприємств. *Проблеми матеріальної культури. Економічні науки*. 2014. С. 21–27.

46. Даниш Н.І., Максименко Д.В. Аналіз резервів зниження собівартості продукції. *Приазовський економічний вісник. Бухгалтерський облік, аналіз і аудит*. 2019. № 6. С. 351–356.

47. Одношевна О.О. Концепт удосконалення обліку та аудиту власного капіталу підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Випуск 13. Частина 3. С. 154-157

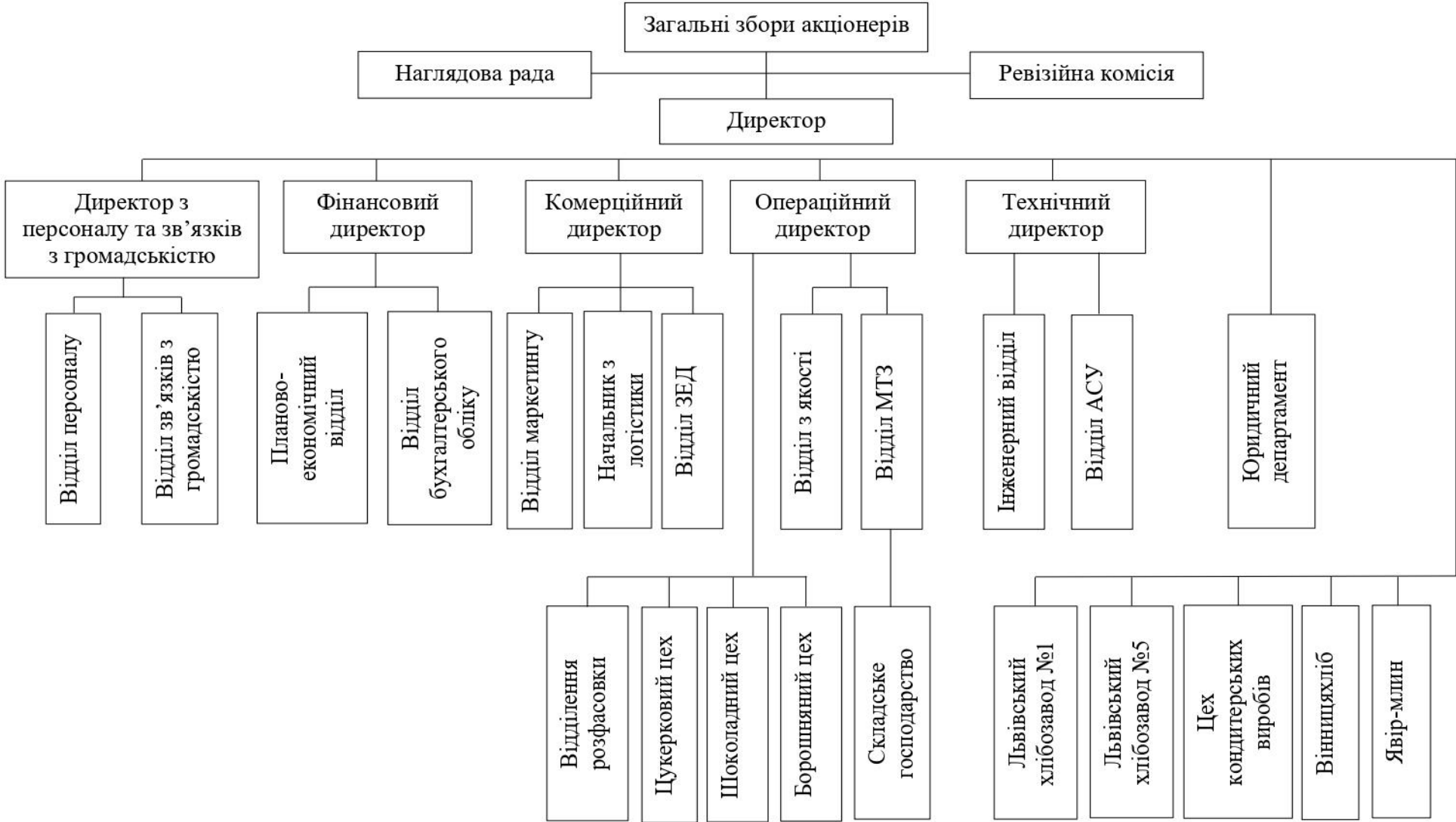
ДОДАТКИ

Визначення поняття «власний капітал» вітчизняними економістами

Автор	Трактування
Ф.Ф. Бутинець	Власний капітал – це загальна вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності і використовуються ним для формування його активів
О.Й. Вівчар	Фінансові ресурси, які вкладає підприємство для організації та фінансування господарської діяльності
А.А. Горбатенко	Власний капітал виражає загальну величину коштів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, вкладених в активи підприємства
Я.П. Іщенко	Власний капітал – необхідний фактор виробництва, він включає компоненти боргу, нерозподілений прибуток, привілейовані акції і звичайні акції
Л.І. Катан	Власний капітал – це певне вираження фінансових відносин, що виникають між акціонерним товариством (корпорацією) та іншими суб'єктами господарювання з приводу його формування та використання.
Т.М. Корольок	Власний капітал – це сукупність економічних благ у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, які залучаються до економічного процесу діяльності суб'єкта господарювання без визначення терміну повернення їх власникам і здатні генерувати доходи
О.А. Нужна	Власний капітал – це загальна вартість власних засобів підприємства, які належать йому на правах власності і використовуються ним для формування його активів
В.В. Сопко	Власний капітал – це сума належних підприємству власних коштів, отриманих в результаті його діяльності чи від засновників (учасників) у вигляді внесків, акцій, паїв тощо, або безоплатно залишених на підприємстві

Джерело: складено автором на основі [7]

Організаційна структура управління ПрАТ «Концерн Хлібпром»

Джерело: інформація узагальнена на основі [19]

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

ЗВІТ
ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ
за 2022 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 702 061	1 474 880
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 126 074)	(1 011 340)
Валовий прибуток	2090	575 987	463 540
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	7 022	5 522
Адміністративні витрати	2130	(167 077)	(149 088)
Витрати на збут	2150	(295 891)	(271 273)
Інші операційні витрати	2180	(15 991)	(8 996)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	104 050	39 705
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	12 635	2 412
Інші доходи	2240	-	8 352
Фінансові витрати	2250	(38 682)	(28 320)
Втрати від участі в капіталі	2255	(143)	(160)
Інші витрати	2270	(51 466)	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	26 394	21 989
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(5 297)	(4 931)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	21 097	17 058
збиток	2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	21 097	17 058

Цю фінансову звітність слід розглядати разом з доданими примітками, які становлять її невід'ємну частину.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	962 759	793 807
Витрати на оплату праці	2505	356 170	322 966
Відрахування на соціальні заходи	2510	77 369	70 598
Амортизація	2515	57 856	47 321
Інші операційні витрати	2520	129 035	163 010
Разом	2550	1 583 189	1 397 702

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	16 354 578 054	16 354 578 054
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	16 354 578 054	16 354 578 054
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,00129	0,00104
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,00129	0,00104
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

 Адерченко Владислав Анатолійович

 Гоянок Ірина Богданівна

Цю фінансову звітність слід розглядати разом з доданими примітками, які становлять її невід'ємну частину.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

ЗВІТ
ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ
за 2023 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 894 700	1 702 061
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 204 104)	(1 126 074)
Валовий: прибуток	2090	690 596	575 987
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	10 668	7 022
Адміністративні витрати	2130	(257 865)	(167 077)
Витрати на збут	2150	(351 565)	(295 891)
Інші операційні витрати	2180	(17 855)	(15 991)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	73 979	104 050
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	3 334	12 635
Інші доходи	2240	883	-
Фінансові витрати	2250	(37 054)	(38 682)
Втрати від участі в капіталі	2255	(144)	(143)
Інші витрати	2270	(73 560)	(51 466)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	(32 562)	26 394
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(5 443)	(5 297)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	(38 005)	21 097
збиток	2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	132 721	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	132 721	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(23 890)	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	108 831	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	70 826	21 097

Цю фінансову звітність слід розглядати разом з доданими примітками, які становлять її невід'ємну частину.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	948 531	962 759
Витрати на оплату праці	2505	488 075	356 170
Відрахування на соціальні заходи	2510	105 222	77 369
Амортизація	2515	67 799	57 856
Інші операційні витрати	2520	248 325	129 035
Разом	2550	1 857 952	1 583 189

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	16 354 578 054	16 354 578 054
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	16 354 578 054	16 354 578 054
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(0,00232)	0,00129
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	(0,00232)	0,00129
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Аверченко Владислав Анатолійович

Головний бухгалтер

Гоянюк Ірина Богданівна

Цю фінансову звітність слід розглядати разом з доданими примітками, які становлять її невід'ємну частину.

Первинні документи, що підтверджують господарські операції щодо власного капіталу підприємства

Господарська операція	Документ	Вплив операції на складову власного капіталу
1	2	3
Реєстрація статутного капіталу	Статут	Збільшення статутного капіталу та неоплаченого капіталу
Продаж акцій за ціною, вищою, ніж номінальна	Договір засновників	Збільшення неоплаченого капіталу та додатково вкладеного капіталу
Викуп акцій (часток)	Рішення засновників, видатковий касовий ордер, виписка банку	Збільшення вилученого капіталу
Перепродаж викуплених акцій	Акт приймання-передачі основних засобів, накладна, акт про приймання матеріалів, прибутковий касовий ордер, виписка банку, бухгалтерська довідка	Зменшення вилученого капіталу, збільшення (зменшення) додатково вкладеного капіталу, зменшення прибутку
Анулювання викуплених акцій	Рішення засновників, бухгалтерська довідка	Зменшення статутного капіталу, вилученого капіталу, додатково вкладеного капіталу та нерозподіленого прибутку
Погашення заборгованості з капіталу:		Зменшення неоплаченого капіталу
1) грошовими коштами	Виписка банку	
2) основними засобами	Акт приймання-передачі основних засобів	
3) нематеріальними активами	Акт введення в господарський обіг об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	
4) виробничими запасами	Акт про приймання матеріалів, накладна	
Перевищення фактичного внеску учасниками до статутного капіталу над його заборгованістю	Бухгалтерська довідка	Збільшення емісійного доходу або іншого вкладеного капіталу
Зміна облікової політики	Бухгалтерська довідка	Збільшує або зменшує нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
Виправлення помилок	Бухгалтерська довідка	Збільшує або зменшує нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
Переоцінка основних засобів, незавершеного будівництва та нематеріальних активів	Бухгалтерська довідка	Збільшує або зменшує інший додатковий капітал

1	2	3
Вибуття раніше дооцінених об'єктів несортних активів	Акт приймання передачі основних засобів, бухгалтерська довідка	Зменшення додаткового капіталу та збільшення нерозподіленого прибутку
Збільшення статутного капіталу за рахунок індексації основних засобів	Рішення зборів акціонерів, нова редакція статуту	Збільшує статутний капітал та зменшує інший додатковий капітал
Визначення фінансового результату за звітний період	Бухгалтерська довідка	Одержання прибутку або збитку
Розподіл прибутку: 5) виплати власникам (дивіденди)	Рішення зборів учасників	Зменшення нерозподіленого прибутку
6) відрахування до резервного капіталу		Зменшення нерозподіленого прибутку та збільшення резервного капіталу
7) спрямування прибутку до статутного капіталу		Зменшення нерозподіленого прибутку та збільшення статутного капіталу
Зменшення номінальної вартості акцій	Рішення засновників, нова редакція статуту	Зменшення статутного капіталу, збільшення додатково вкладеного капіталу (за певних умов)
Списання невідшкодованих збитків за рахунок: 8) іншого вкладеного капіталу	Рішення засновників	Зменшення збитків та зменшення іншого вкладеного капіталу
9) резервного капіталу		Зменшення збитків та зменшення резервного капіталу
Безкоштовно отримані активи	Акт приймання-передачі основних засобів	Збільшення іншого додаткового капіталу
Визнання доходу від безоплатно одержаного необоротного активу	Розрахунок амортизації, бухгалтерська довідка	Зменшення іншого додаткового капіталу

Джерело: згруповано за інформацією [24]

Фрагмент Статуту ПрАТ «Концерн Хлібпром»

2.2.38. Управління майном усіх форм власності, в тому числі об'єктами соціальної інфраструктури.

2.2.39. Постачання природного газу за регульованим та за нерегульованим тарифом.

2.2.40. Виробництво, передача та постачання електроенергії.

2.2.41. Здійснення будь-якої іншої діяльності, не забороненої законодавством України.

2.3. Дозволи та ліцензії.

2.3.1. У всіх випадках, коли законодавством передбачена необхідність отримання дозволів або ліцензій для заняття тим чи іншим видом діяльності, Товариство розпочинає таку діяльність тільки після отримання необхідних дозволів або ліцензій.

3. ЗАСНОВНИКИ ТА АКЦІОНЕРИ ТОВАРИСТВА

3.1. Засновники Товариства.

Засновниками Товариства вважаються особи (особа), які (яка) відповідно до законодавства, що діяло на момент створення Товариства, прийняли (прийняла) рішення про створення Товариства.

3.2. Акціонери товариства.

3.2.1. Акціонерами Товариства визнаються фізичні і юридичні особи, а також держава в особі органу, уповноваженого управляти державним майном, або територіальна громада в особі органу, уповноваженого управляти комунальним майном, які є власниками акцій Товариства.
3.2.2. Товариство не може мати єдиним учасником інше підприємницьке товариство, учасником якого є одна особа. Товариство не може мати у своєму складі лише акціонерів - юридичних осіб, єдиним учасником яких є одна й та ж особа.

4. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АКЦІОНЕРІВ ТОВАРИСТВА

4.1. Права акціонерів - власників простих акцій.

4.1.1. Кожною простою акцією Товариства її власнику-акціонеру надається однакова сукупність прав, включаючи права на:

4.1.1.1. участь в управлінні Товариством;

4.1.1.2. отримання дивідендів;

4.1.1.3. отримання у разі ліквідації Товариства частини його майна або вартості частини майна Товариства;

4.1.1.4. отримання інформації про господарську діяльність Товариства.

4.1.2. Одна проста акція Товариства надає акціонеру один голос для вирішення кожного питання на загальних зборах, крім випадків проведення кумулятивного голосування.

4.1.3. Акціонери-власники простих акцій Товариства можуть мати й інші права, передбачені актами законодавства та цим Статутом.

4.1.4. Акціонери Товариства мають право укласти між собою договір, за яким на акціонерів, які уклали такий договір, покладаються додаткові обов'язки, у т.ч. обов'язок щодо участі у загальних зборах, і передбачається відповідальність їх недотримання. Такий договір укладається в простій письмовій формі.

4.2. Права акціонерів - власників привілейованих акцій.

4.2.1. У випадку прийняття Товариством рішення про розміщення привілейованих акцій - кожною привілейованою акцією одного класу її власнику - акціонеру надаватиметься однакова сукупність прав. Обсяг (у т.ч. розмір і черговість виплати дивідендів за привілейованими акціями, ліквідаційна вартість і черговість виплат у разі ліквідації Товариства, випадки та умови конвертації привілейованих акцій одного класу у привілейовані акції іншого класу, прості акції або інші цінні папери, порядок отримання інформації) та порядок реалізації прав, які надаватимуться акціонеру - власнику кожного класу привілейованих акцій, визначатиметься у Статуті Товариства.

4.3. Переважне право акціонерів при додатковій емісії акцій.

4.3.1. Акціонер - власник простих акцій Товариства має переважне право придбавати розміщувані Товариством прості акції у процесі приватного розміщення акцій пропорційно частці належних йому простих акцій у загальній кількості простих акцій.

4.3.2. Не пізніше ніж за 30 днів до початку приватного розміщення акцій Товариство повідомляє кожного акціонера, який має переважне право придбавати розміщувані Товариством прості акції, про можливість його реалізації та розміщує повідомлення про це на власному веб-сайті www.hlibprom.com.ua та у загальнодоступній інформаційній базі даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів або в інший спосіб передбачений чинним законодавством. Повідомлення має містити дані про загальну кількість розміщуваних Товариством акцій, ціну розміщення, правила визначення кількості цінних паперів, на придбання яких акціонер має переважне право, строк і порядок реалізації зазначеного права.

4.3.3. Порядок реалізації акціонером свого переважного права придбавати розміщувані Товариством прості акції, а також обмеження у використанні такого права визначається чинним законодавством України.

4.4.Обов'язки акціонерів.

4.4.1. Акціонери зобов'язані:

4.4.1.1. дотримуватися Статуту, інших внутрішніх документів Товариства;

4.4.1.2. виконувати рішення загальних зборів, інших органів Товариства;

4.4.1.3. виконувати свої зобов'язання перед Товариством, у тому числі пов'язані з майновою участю;

4.4.1.4. оплачувати акції у розмірі, в порядку та засобами, що передбачені Статутом Товариства;

4.4.1.5. не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність Товариства.

4.4.2. Акціонери можуть мати інші обов'язки, встановлені законами України.

5. СТАТУТНИЙ КАПІТАЛ ТОВАРИСТВА

5.1. Статутний капітал Товариства.

5.1.1. Для забезпечення діяльності Товариства створено статутний капітал у розмірі 163 545 780,54 (сто шістдесят три мільйони п'ятсот сорок п'ять тисяч сімсот вісімдесят гривень п'ятдесят чотири копійки).

5.1.2. Статутний капітал Товариства збільшується шляхом підвищення номінальної вартості акцій або розміщення додаткових акцій існуючої номінальної вартості у порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

5.1.3. Товариство має право збільшувати статутний капітал після реєстрації звітів про результати розміщення всіх попередніх випусків акцій.

5.1.4. Збільшення статутного капіталу Товариства із залученням додаткових внесків здійснюється шляхом розміщення додаткових акцій.

5.1.5. Збільшення статутного капіталу Товариства без залучення додаткових внесків здійснюється шляхом підвищення номінальної вартості акцій.

5.1.6. Збільшення статутного капіталу Товариства у разі наявності викуплених Товариством акцій не допускається.

5.1.7. Збільшення статутного капіталу Товариства для покриття збитків не допускається.

5.1.8. Статутний капітал Товариства зменшується в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, шляхом зменшення номінальної вартості акцій або шляхом анулювання раніше викуплених Товариством акцій та зменшення їх загальної кількості.

5.1.9. Після прийняття рішення про зменшення статутного капіталу Товариства Генеральний директор Товариства протягом 30 днів має письмово повідомити кожного кредитора, вимоги якого до Товариства не забезпечені заставою, гарантією чи порукою, про таке рішення.

5.1.10. Кредитор, вимоги якого до Товариства не забезпечені договорами застави чи поруки, протягом 30 днів після надходження йому зазначеного повідомлення може звернутися до Товариства з письмовою вимогою про здійснення протягом 45 днів одного з таких заходів на вибір Товариства: забезпечення виконання зобов'язань шляхом укладення договору застави чи поруки, дострокового припинення або виконання зобов'язань перед кредитором, якщо інше не передбачено договором між Товариством та кредитором.

5.1.11. У разі, якщо кредитор не звернувся у строк, передбачений п.5.1.11. цього Статуту, до Товариства з письмовою вимогою, вважається, що він не вимагає від Товариства вчинення додаткових дій щодо зобов'язань перед ним.

5.1.12. Зменшення Товариством статутного капіталу нижче встановленого законом розміру має наслідком ліквідацію Товариства.

5.2. Товариство не здійснює формування резервного капіталу.

6. АКЦІЇ ТОВАРИСТВА

6.1. Загальна кількість і номінальна вартість акцій. Кількість кожного типу розміщених Товариством акцій.

6.1.1. Товариством розміщено 16 354 578 054 (шістнадцять мільярдів триста п'ятдесят чотири мільйони п'ятсот сімдесят вісім тисяч п'ятдесят чотири) простих іменних акцій номінальною вартістю 1 (одна) копіяка кожна у бездокументарній формі існування.

6.1.2. Усі акції Товариства є іменними. Акції Товариства існують виключно в бездокументарній формі.

6.1.3. Товариство здійснило розміщення простих акцій.

6.2. Товариство не може встановлювати обмеження щодо кількості акцій або кількості голосів за акціями, що належать одному акціонеру.

6.3. Прості акції Товариства не підлягають конвертації у привілейовані акції або інші цінні папери Товариства.

6.4. Акціонери Товариства можуть відчужувати належні їм акції без згоди інших акціонерів та Товариства. Акціонери Товариства не мають переважного права на придбання акцій Товариства, які пропонуються їх власником для продажу третій особі.

6.5. Наслідки невиконання зобов'язань щодо викупу акцій.

6.5.1. У разі невиконання Товариством зобов'язань з обов'язкового викупу акцій Товариство сплачує акціонеру штраф у розмірі 1 (один) відсоток ціни викупу акцій.

6.6. Випуск акцій.

6.6.1. Товариство може здійснювати емісію акцій тільки за рішенням загальних зборів. Товариство може здійснювати тільки приватне розміщення акцій.

6.6.2. Товариство здійснює розміщення кожної акції за ціною не нижчою за її ринкову вартість, що затверджується Наглядовою радою, крім випадків, встановлених законодавством України.

6.6.3. Товариство не має права розміщувати жодну акцію за ціною нижчою за її номінальну вартість.

6.6.4. У разі розміщення Товариством акцій їх оплата здійснюється грошовими коштами або за згодою між товариством та інвестором - майновими правами, немайновими правами, що мають грошову вартість, цінними паперами (крім боргових емісійних цінних паперів, емітентом яких є набувач, та векселів), іншим майном.

Інвестор не може здійснювати оплату цінних паперів шляхом взяття на себе зобов'язань щодо виконання для товариства робіт або надання послуг.

6.6.5. Акціонер у строки та в порядку, що встановлені загальними зборами Товариства, зобов'язаний оплатити повну вартість акцій, на придбання яких він подав заявку під час розміщення акцій. Наслідки несплати акціонером вартості таких акцій визначаються умовами укладеного з ним договору купівлі-продажу акцій та рішенням Загальних зборів. До моменту затвердження результатів розміщення акцій органом Товариства, уповноваженим приймати таке рішення, розміщені акції мають бути повністю оплачені.

6.6.6. Під час розміщення акцій право власності на них виникає у набувача в порядку та в строки, що встановлені законодавством України.

6.7. Консолідація та дроблення акцій.

6.7.1. Товариство має право здійснити консолідацію всіх розміщених ним акцій, внаслідок чого дві або більше акцій конвертуються в одну нову акцію того самого типу і класу.

Обов'язковою умовою консолідації є обмін акцій старої номінальної вартості на цілу кількість акцій нової номінальної вартості для кожного з акціонерів.

6.7.2. Товариство має право здійснити дроблення всіх розміщених ним акцій, внаслідок чого одна акція конвертується у дві або більше акцій того самого типу і класу.

6.7.3. Консолідація та дроблення акцій не повинні призводити до зміни розміру статутного капіталу Товариства.

6.7.4. У разі консолідації або дроблення акцій до статуту Товариства вносяться відповідні зміни в частині номінальної вартості та кількості розміщених акцій.

6.8. Анулювання акцій.

6.8.1. Товариство в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, має право анулювати викуплені ним акції та зменшити статутний капітал або підвищити номінальну вартість решти акцій, не змінюючи при цьому розмір статутного капіталу.

6.9. Привілейовані акції.

6.9.1. Товариство вправі здійснювати емісію привілейованих акцій, про що вносяться відповідні зміни до Статуту Товариства. Виплата дивідендів за привілейованими акціями здійснюватиметься в установленому Статутом розмірі, крім випадків, передбачених законодавством України.

6.9.2. Частина привілейованих акцій у розмірі статутного капіталу Товариства не може перевищувати 25 відсотків.

6.9.3. Товариство може розміщувати привілейовані акції одного чи кількох класів, що надають їх власникам різні права.

6.9.4. Умови та порядок конвертації привілейованих акцій певного класу у прості акції Товариства чи у привілейовані акції іншого класу визначаються у рішенні Загальних зборів Товариства про розміщення такого класу привілейованих акцій.

7. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ МАЙНА ТОВАРИСТВА. РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ ТА ПОКРИТТЯ ЗБИТКІВ ТОВАРИСТВА

7.1. Порядок формування майна Товариства.

Майно Товариства утворюється за рахунок:

7.1.1. Доходів від реалізації продукції, робіт, послуг та здійснення Товариством іншої виробничо-господарської та комерційної діяльності.

7.1.2. Грошових коштів, майна, майнових і немайнових прав, що вносяться інвесторами в рахунок оплати акцій Товариства.

7.1.3. Надходжень від випуску Товариством інших цінних паперів.

7.1.4. Доходів, отриманих від участі в господарських товариствах та від володіння корпоративними правами (акціями, частками, паями) інших юридичних осіб.

7.1.5. Добровільних внесків і пожертвувань українських та іноземних юридичних чи фізичних осіб.

7.1.6. Інших джерел, що не заборонені чинним законодавством України.

7.2. Ризик випадкової загибелі майна Товариства несе саме Товариство. Ризик випадкової загибелі майна, яке передане Товариству в користування, несе власник такого майна, якщо інше не передбачено договором (угодою) між власником майна і Товариством.

7.3. Порядок розподілу прибутку і покриття збитків Товариства.

7.3.1. Порядок розподілу прибутку і покриття збитків Товариства визначається рішенням Загальних зборів відповідно до чинного законодавства України та Статуту Товариства.

7.3.2. Прибуток Товариства утворюється в результаті грошових, матеріальних та інших надходжень від господарської діяльності Товариства після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат (у т.ч. витрат на оплату праці). З прибутку Товариства сплачуються передбачені чинним законодавством України податки та інші обов'язкові збори (платежі), а також відсотки по кредитах (позиках) і по облігаціях.

7.3.3. За рахунок чистого прибутку, що залишається в розпорядженні Товариства:

7.3.3.1. може створюватися та поповнюватися резервний капітал (у разі його наявності);

7.3.3.2. накопичується нерозподілений прибуток;

7.3.3.3. виплачуються дивіденди;

7.3.3.4. покриваються збитки.

7.3.4. Товариство приймає рішення про виплату дивідендів та здійснює виплату дивідендів за простими акціями із врахуванням обмежень, визначених законом та цим статутом.

7.3.5. Товариство покриває збитки відповідно до вимог чинного законодавства України.

7.4. Порядок виплати дивідендів та повідомлення акціонерів про виплату дивідендів.

7.4.1. Дивіденд - частина чистого прибутку Товариства, що виплачується акціонеру з розрахунку на одну належну йому акцію певного типу та/або класу. За акціями одного типу та класу нараховується однаковий розмір дивідендів. Товариство виплачує дивіденди виключно грошовими коштами.

Дивіденди виплачуються на акції, звіт про результати розміщення яких зареєстровано у встановленому законодавством порядку.

7.4.2. Виплата дивідендів здійснюється з чистого прибутку звітного року та/або нерозподіленого прибутку на підставі рішення загальних зборів Товариства в обсязі, встановленому таким рішенням загальних зборів Товариства, та у строк, що не перевищує п'ять місяців з дня прийняття Загальними зборами Товариства рішення про виплату дивідендів. Розмір дивідендів визначається без вирахування податків, передбачених законодавством України.

7.4.3. Рішення про виплату дивідендів та їх розмір за простими акціями приймається загальними зборами Товариства.

Виплата дивідендів за простими акціями здійснюється виключно на підставі рішення Загальних зборів Товариства про виплату дивідендів.

7.4.4. Товариство не має права приймати рішення про виплату дивідендів та здійснювати виплату дивідендів за простими акціями у разі, якщо:

7.4.4.1. звіт про результати розміщення акцій не зареєстровано у встановленому законодавством порядку;

7.4.4.2. власний капітал товариства менший, ніж сума його статутного капіталу та резервного капіталу (у разі його наявності).

7.4.5. Для кожної виплати дивідендів Наглядова рада Товариства встановлює дату складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів, порядок та строк їх виплати. Дата складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів за простими акціями, визначається рішенням Наглядової ради, але не раніше ніж через 10 робочих днів після дня прийняття такого рішення Наглядовою радою.

7.4.6. Товариство повідомляє осіб, які мають право на отримання дивідендів, про дату, розмір, порядок та строк їх виплати в порядку, встановленому Наглядовою радою. Протягом 10 днів після прийняття рішення про виплату дивідендів Товариство повідомляє про дату, розмір, порядок та строк виплати дивідендів фондову біржу (бірж), на якій (яких) акції Товариства допущені до торгів.

7.4.7. Дивіденди за простими акціями виплачуються у спосіб, дозволений чинним законодавством України та передбачений у рішенні загальних зборів Товариства. Порядок виплати дивідендів за простими акціями визначається у рішенні загальних зборів Товариства.

7.4.8. Товариство не має права здійснювати виплату дивідендів за простими акціями у випадку, якщо Товариство має зобов'язання щодо обов'язкового викупу акцій на вимогу акціонерів відповідно до Закону України "Про акціонерні товариства".

8. ОРГАНИ ТОВАРИСТВА

8.1. Склад органів Товариства.

8.1.1. Управління та контроль за діяльністю Товариства здійснюють:

8.1.1.1. Загальні збори Товариства (Загальні збори);

8.1.1.2. Наглядова рада Товариства (Наглядова рада);

8.1.1.3. Генеральний директор Товариства (Генеральний директор);

8.2. Порядок зміни складу та компетенцій органів Товариства.

8.2.1. Зміни у складі органів Товариства та їх компетенції затверджуються Загальними зборами шляхом внесення змін до Статуту Товариства.

8.3. Посадові особи органів Товариства.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

Компанія: **Приватне акціонерне товариство "Концерн Хлібпром"**
 Територія: Львівська
 Організаційно-правова форма господарювання: Акціонерне товариство
 Вид економічної діяльності: Виробництво хліба та хлібобулочних виробів;
 виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок
 нетривалого зберігання

Середня кількість працівників: 2 712

Адреса: вулиця Хлібна, буд 2, м. Львів, Львівська обл., 79035

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові

результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "V" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік місяць число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ	
2022 01 01	
05511001	
UA46060250010015970	
230	
10.71	

V

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 року**

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	Примітки	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього Періоду
1	2		3	4
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	6	2 778	2 420
первісна вартість	1001		11 925	12 495
накопичена амортизація	1002		(9 147)	(10 075)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	7	7 729	14 394
Основні засоби:	1010	7	433 543	496 029
первісна вартість	1011		672 042	758 386
знос	1012		(238 499)	(262 357)
Інвестиційна нерухомість	1015	8	656	1 088
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016		656	1 088
знос інвестиційної нерухомості	1017		-	-
Довгострокові біологічні активи	1020		-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	9	5 860	550
інші фінансові інвестиції	1035		-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		-	-
Відстрочені податкові активи	1045		-	-
Гудвіл	1050	6	61 647	61 647
Інші оборотні активи	1090		-	-
Усього за розділом I	1095		512 213	576 128
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	10	107 398	129 808
Виробничі запаси	1101		78 384	94 552
Незавершене виробництво	1102		735	1 207
Готова продукція	1103		14 746	23 367
Товари	1104		13 533	10 682
Поточні біологічні активи	1110		-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	11	102 831	118 423
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	12	2 975	5 893
з бюджетом	1135		29	29
у тому числі з податку на прибуток	1136		29	29
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		921	1 878
Поточні фінансові інвестиції	1160		-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	13	9 972	9 456
Готівка	1166		164	190
Рахунки в банках	1167		9 808	9 266
Витрати майбутніх періодів	1170	12	592	1 169
Інші оборотні активи	1190	14	5 832	6 632
Усього за розділом II	1195		230 550	273 288
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		7 875	-
БАЛАНС	1300		750 638	849 416

Цю фінансову звітність слід розглядати разом з доданими примітками, які становлять її невід'ємну частину.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

Пасив	Код рядка	Примітки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2		3	4
I. Власний капітал				
Зареєстрований (найовий) капітал	1400	15	163 546	163 546
Капітал у дооцінках	1405		218 976	218 549
Додатковий капітал	1410		11 921	11 921
Резервний капітал	1415		-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		(110 149)	(92 664)
Неоплачений капітал	1425		-	-
Вилучений капітал	1430		-	-
Усього за розділом I	1495		284 294	301 352
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	30	9 471	14 402
Довгострокові кредити банків	1510	16	62 414	57 496
Інші довгострокові зобов'язання	1515	16	170 392	195 007
Довгострокові забезпечення	1520		-	-
Цільове фінансування	1525		-	-
Усього за розділом II	1595		242 277	266 905
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600		-	8 309
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	1610	16	47 235	57 408
товари, роботи, послуги	1615	17	100 409	142 408
розрахунками з бюджетом	1620	18	6 809	8 422
у тому числі з податку на прибуток	1621		-	-
розрахунками зі страхування	1625		3 311	3 186
розрахунками з оплати праці	1630		13 758	13 695
одержаними авансами	1635		-	-
розрахунками з учасниками	1640		-	-
Поточні забезпечення	1660	19	28 348	30 373
Доходи майбутніх періодів	1665	20	15 218	11 908
Інші поточні зобов'язання	1690	21	8 979	5 450
Усього за розділом III	1695		224 067	281 159
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		-	-
Баланс	1900		750 638	849 416

Керівник

Аверченко Владислав Анатолійович

Головний бухгалтер

Гоянюк Ірина Богданівна

Цю фінансову звітність слід розглядати разом з доданими примітками, які становлять її невід'ємну частину.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

Компанія: **Приватне акціонерне товариство "Концерн Хлібпром"**
 Територія: Львівська
 Організаційно-правова форма господарювання: Акціонерне товариство
 Вид економічної діяльності: Виробництво хліба та хлібобулочних виробів;
 виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок
 нетривалого зберігання

Дата (рік місяць число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

КОДИ	
2023	01 01
05511001	
UA46060250010015970	
230	
10.71	

Середня кількість працівників: 2 792

Адреса: вулиця Хлібна, буд 2, м. Львів, Львівська обл., 79035

2977270

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити поначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 на 31 грудня 2022 року**

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	2 420	3 030
первісна вартість	1001	12 495	12 188
накопичена амортизація	1002	(10 075)	(9 158)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	14 394	15 830
Основні засоби:	1010	496 029	499 466
первісна вартість	1011	758 386	800 178
знос	1012	(262 357)	(300 712)
Інвестиційна нерухомість	1015	1 088	859
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	1 088	859
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	550	407
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	61 647	61 647
Інші оборотні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	576 128	581 239
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	129 808	202 126
Виробничі запаси	1101	94 552	112 964
Незавершене виробництво	1102	1 207	12 150
Готова продукція	1103	23 367	37 639
Товари	1104	10 682	39 373
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	118 423	78 348
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	5 893	15 167
з бюджетом	1135	29	29
у тому числі з податку на прибуток	1136	29	29
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8 510	900
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	9 456	35 439
Готівка	1166	190	110
Рахунки в банках	1167	9 266	35 329
Витрати майбутніх періодів	1170	1 169	1 930
Інші оборотні активи	1190	1 396	5 165
Усього за розділом II	1195	274 684	339 104
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
БАЛАНС	1300	850 812	920 343

Цю фінансову звітність слід розглядати разом з доданими примітками, які становлять її невід'ємну частину.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	163 546	163 546
Капітал у доцінках	1405	218 549	216 553
Додатковий капітал	1410	11 921	11 921
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(92 664)	(69 571)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	301 352	322 449
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	14 402	19 699
Довгострокові кредити банків	1510	57 496	12 405
Інші довгострокові зобов'язання	1515	195 007	238 102
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	266 905	270 206
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	8 309	63 496
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	37 057	54 600
товари, роботи, послуги	1615	162 759	117 949
розрахунками з бюджетом	1620	9 818	11 096
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	3 186	3 811
розрахунками з оплати праці	1630	13 695	16 013
одержаними авансами	1635	-	-
розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточні забезпечення	1660	30 373	34 085
Доходи майбутніх періодів	1665	11 908	20 116
Інші поточні зобов'язання	1690	5 450	6 522
Усього за розділом III	1695	282 555	327 688
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	850 812	920 343

Керівник

Аверченко Владислав Анатолійович

Головний бухгалтер

Гоянюк Ірина Богданівна

Цю фінансову звітність слід розглядати разом з доданими примітками, які становлять її невід'ємну частину.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

Компанія: **Приватне акціонерне товариство "Концерн Хлібпром"**
 Територія: Львівська
 Організаційно-правова форма господарювання: Акціонерне товариство
 Вид економічної діяльності: Виробництво хліба та хлібобулочних виробів;
 виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок
 нетривалого зберігання
 Середня кількість працівників: 2 653
 Адреса: вулиця Хлібна, буд 2, м. Львів, Львівська обл., 79035
 Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові
 результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в
 гривнях з копійками)
 Складено (зробити позначку "V" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік місяць число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

КОДИ	
2024 01 01	
05511001	
UA46060250010015970	
230	
10.71	

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2023 року

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	3 030	2 890
первісна вартість	1001	12 188	13 262
накопичена амортизація	1002	(9 158)	(10 372)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	15 830	95 299
Основні засоби:	1010	499 466	635 103
первісна вартість	1011	800 178	960 375
знос	1012	(300 712)	(325 272)
Інвестиційна нерухомість	1015	859	539
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	859	539
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
1020	-	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	407	313
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	61 647	-
Інші оборотні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	581 239	734 144
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	202 126	190 995
Виробничі запаси	1101	112 964	121 100
Незавершене виробництво	1102	12 150	4 929
Готова продукція	1103	37 639	28 308
Товари	1104	39 373	36 658
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	78 348	105 961
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	15 167	21 342
з бюджетом	1135	29	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	29	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	900	1 123
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	35 439	8 534
Готівка	1166	110	278
Рахунки в банках	1167	35 329	8 256
Витрати майбутніх періодів	1170	1 930	2 808
Інші оборотні активи	1190	5 165	3 408
Усього за розділом II	1195	339 104	334 171
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
БАЛАНС	1300	920 343	1 068 315

Цю фінансову звітність слід розглядати разом з доданими примітками, які становлять її невід'ємну частину.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	163 546	163 546
Капітал у дооцінках	1405	216 553	325 384
Додатковий капітал	1410	11 921	11 921
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(69 571)	(107 576)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	322 449	393 275
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	19 699	47 397
Довгострокові кредити банків	1510	12 405	32 035
Інші довгострокові зобов'язання	1515	238 102	228 591
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	270 206	308 023
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	63 496	107 489
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	54 600	26 743
товари, роботи, послуги	1615	117 949	97 680
розрахунками з бюджетом	1620	11 096	21 972
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	462
розрахунками зі страхування	1625	3 811	6 981
розрахунками з оплати праці	1630	16 013	26 651
одержаними авансами	1635	-	-
розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточні забезпечення	1660	34 085	52 853
Доходи майбутніх періодів	1665	20 116	19 125
Інші поточні зобов'язання	1690	6 522	7 523
Усього за розділом III	1695	327 688	367 017
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	920 343	1 068 315

Керівник

Головний бухгалтер

Аверченко Владислав Анатолійович

Гоянок Ірина Богданівна

Цю фінансову звітність слід розглядати разом з доданими примітками, які становлять її невід'ємну частину.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"**ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ
за 2022 рік**

Форма № 4

Код за ДКУД

1801005

Стаття	Код	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	163 546	218 549	11 921	-	(92 664)	-	-	301 352
Коригування:									
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	163 546	218 549	11 921	-	(92 664)	-	-	301 352
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	-	-	21 097	-	-	21 097
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	-	-	-	-	-	-
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	-	-	-	-	-	-	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	-	-	-	-	-	-	-	-
Накопичені курсові різниці	4113	-	-	-	-	-	-	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114	-	-	-	-	-	-	-	-
Інший сукупний дохід	4116	-	-	-	-	-	-	-	-
Розподіл прибутку:									
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-	-	-	-	-
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	-	-	-	-	-	-	-	-
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	-	-	-	-	-	-	-	-
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	(1 996)	-	-	1 996	-	-	-
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін у капіталі	4295	-	(1 996)	-	-	23 093	-	-	21 097
Залишок на кінець року	4300	163 546	216 553	11 921	-	(69 571)	-	-	322 449

Керівник

Головний бухгалтер

Авченко Владислав Анатолійович

Гоянюк Ірина Богданівна

Цю фінансову звітність слід розглядати разом з доданими примітками, які становлять її невід'ємну частину.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ
за 2023 рік

Форма № 4

Код за ДКУД

1801005

Стаття	Код	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	163 546	216 553	11 921	-	(69 571)	-	-	322 449
Коригування:									
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	163 546	216 553	11 921	-	(69 571)	-	-	322 449
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	-	-	(38 005)	-	-	(38 005)
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	108 831	-	-	-	-	-	108 831
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	-	108 831	-	-	-	-	-	108 831
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	-	-	-	-	-	-	-	-
Накопичені курсові різниці	4113	-	-	-	-	-	-	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114	-	-	-	-	-	-	-	-
Інший сукупний дохід	4116	-	-	-	-	-	-	-	-
Розподіл прибутку:									
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-	-	-	-	-
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	-	-	-	-	-	-	-	-
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	-	-	-	-	-	-	-	-
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін у капіталі	4295	-	108 831	-	-	(38 005)	-	-	70 826
Залишок на кінець року	4300	163 546	325 384	11 921	-	(107 576)	-	-	393 275

Керівник

Головний бухгалтер

Аверченко Владислав Анатолійович

Гоянюк Ірина Богданівна

Цю фінансову звітність слід розглядати разом з доданими примітками, які становлять її невід'ємну частину.

Принципові підходи до фінансування активів підприємства

Склад активів підприємства	Консервативний підхід до фінансування активів підприємства	Компромісний підхід до фінансування активів підприємства	Агресивний підхід до фінансування активів підприємства
Змінна частина оборотних активів	КЗК	КЗК	КЗК
	ДЗК+ВК		
Постійна частина оборотних активів	ДЗК+ВК	ДЗК+ВК	ДЗК+ВК
			ДЗК+ВК
Необоротні активи	ДЗК+ВК	ДЗК+ВК	

КЗК – короткостроковий позичковий капітал

ДЗК - довгостроковий позичковий капітал

ВК – власний капітал

Джерело: побудовано автором на основі [4, с. 68]

Коефіцієнти для оцінки фінансової стійкості підприємства

Коефіцієнт	Формула	Характеристика
Коефіцієнт автономії (незалежності)	$K_{авт} = \frac{ВК}{ВБ}$ ВК - власний капітал ВБ - валюта балансу	Цей коефіцієнт характеризує в загальній сумі коштів, авансових у його діяльність. Що вищим є значення цього показника, то більше підприємство є фінансово стійким і незалежним від зовнішніх кредиторів. Оптимальне значення - 0.5
Коефіцієнт заборгованості	$K_з = \frac{ЗК}{ВК}$ ЗК - запозичений капітал.	Цей коефіцієнт показує співвідношення між запозиченими та власними коштами. Оптимальне співвідношення - 0.67
Коефіцієнт самофінансування (фінансової стабільності)	$K_{аф} = \frac{ВК}{ЗК}$	Цей коефіцієнт вказує на можливість покриття власним капіталом запозичених коштів. Нормативне значення ≥ 1
Коефіцієнт фінансової напруги	$K_{ф.напр} = \frac{ЗК}{ВБ}$	Цей коефіцієнт характеризує частку запозичених коштів у валюті балансу. Оптимальне значення ≤ 0.5 . Перевищення верхньої межі свідчить про велику залежність підприємства від зовнішніх фінансових джерел.
Коефіцієнт поточних зобов'язань	$K_{пот.з} = \frac{ПЗ}{ЗК}$	Характеризує питому вагу найбільш короткострокових зобов'язань у запозичених коштах
Коефіцієнт довгострокового залучення позичкових коштів	$K_{дзпз} = \frac{ДЗ}{ДЗ + ВК}$	Характеризує питому вагу довгострокових кредитів та позикових засобів у загальній сумі довгострокових джерел фінансових ресурсів підприємства
Коефіцієнт маневреності	$K_{м} = \frac{ВОК}{ВК}$	Цей коефіцієнт характеризує частку власних оборотних коштів у власному капіталі. Оптимальне значення 0.2-0.5
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	$K_{раб} = \frac{ВОК}{ОА}$ ВОК - власні оборотні активи ОА - оборотні активи	Характеризує частку власних оборотних коштів (чистого оборотного капіталу) в оборотних активах. Нормативне значення ≥ 1 . Чим вищий даний показник, тим більша можливість в підприємства в проведенні незалежної фінансової політики.
Коефіцієнт покриття запасів	$K_{пзів} = \frac{ВОК}{З}$	Характеризує співвідношення власних оборотних коштів і величини запасів підприємства

Джерело: побудовано автором на основі [29]

Міністерство освіти і науки України
Уманський національний університет садівництва
Факультет економіки і підприємництва
Львівський національний аграрний університет
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

Матеріали XVI Всеукраїнської наукової конференції

УМАНЬ 2024

ЗМІСТ

Секція 1. Фінансові аспекти розвитку економіки

Боровик П.М., Удовенко І.О., Шемякін М.В. Наслідки останніх податкових реформ для вітчизняного геодезично-землевпорядного бізнесу	10
Фіщенко М.В. Фінансові механізми забезпечення соціальної сфери	12
Квасній Л.Ю., Кулик Л. В., Стельмахович Н. І. Роль інноваційної стратегії розвитку підприємства у антикризовому управлінні	13
Жарун Р.Ф., Макаруч В.В., Макаруч В.В. Формування фінансової стабільності страхових компаній	15
Клименко В.О., Гумен О.В., Мирошніченко М.М. Інноваційні підходи до управління ризиками в сучасному агробізнесі	17
Прокопчук О.Т. Інституціональні підходи до ефективного розвитку страхового бізнесу	19
Колотуха С.М., Дем'янчук А.В. Проблеми розвитку кредитного ринку аграрного сектора економіки	21
Бондаренко Н.В., Грицак О. Вплив війни на кредитування в Україні	23
Бондаренко Н.В., Демчук В.М. Фінансові інструменти як засіб розвитку аграрних підприємств в Україні	25
Бондаренко Н.В., Лиманюк В.В. Актуальність партиципаторного бюджету як інструменту забезпечення економічного розвитку територіальних громад	27
Бондаренко Н.В., Мігур І.О. Актуальні аспекти забезпечення фінансової безпеки України в умовах глобальних викликів	29
Дмитренко О.С. Виклики та напрями подальшої співпраці ЄІБ та України	31
Непочатенко О.О., Лиса Н.В. Впровадження світових практик у розвиток аграрного кредитування повоєнної України	33
Непочатенко О.О., Лиса Н.В.	
Olga Ponomarenko. Personalization challenges of insurance products in the context of integration of innovative technologies	35
Чава С. Ю. Аудит власного капіталу в умовах невизначеності	38
Костогриз В.Г. Сучасна проблематика цифровізації страхового ринку України	40
Андрієнко Т.В. Вплив війни на фінансові фактори розвитку України	42
Мельник К.М., Щербатюк О.П., Вдовиченко Р.О. Світовий досвід банківського регулювання та нагляду	43
Попова А. А. Джерела фінансування неприбуткових організацій	45
Барабаш Л.В. Напрями гармонізації податкової системи України в повоєнному контексті	47
Левченко О.О. Справедливість оподаткування як тенденція розвитку податкової системи України у повоєнний період	48
Куліченко Р.В. Ключові аспекти впливу поведінкових фінансів на	50

Аудит власного капіталу в умовах невизначеності

Чава С. Ю., здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Сташенко Ю. В., к.е.н., доцент

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Аудит власного капіталу є критично важливим для забезпечення фінансової стабільності підприємств, особливо в умовах економічної невизначеності. Цей процес не лише підтверджує достовірність фінансової звітності, але й сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Аудит забезпечує перевірку правильності формування та обліку власного капіталу, що є основою для аналітичних прогнозів щодо майбутнього розвитку підприємства.

Аудиторський звіт підтверджує інформацію про структуру та зміни у власному капіталі, що є необхідним для інвесторів і кредиторів.

Правильність ведення обліку власного капіталу впливає на прибутковість і ефективність діяльності підприємства, а також на інвестиційну та кредитну політику.

В умовах невизначеності важливо провести детальний аналіз ризиків, пов'язаних із формуванням і використанням власного капіталу. Це включає оцінку можливих фінансових втрат і їх вплив на загальну діяльність підприємства.

Необхідно адаптувати методіку аудиту до специфіки підприємства, враховуючи його організаційно-правову форму та особливості ведення бізнесу.

Аудитори повинні відслідковувати зміни у законодавстві, які можуть вплинути на облік власного капіталу, оскільки це може суттєво змінити вимоги до звітності [1, с. 31].

У періоди економічної нестабільності підприємства стикаються з підвищеними ризиками, такими як коливання ринкових цін, зміни в законодавстві та політична нестабільність. Це ускладнює процес оцінки фінансового стану та достовірності звітності.

В умовах невизначеності важко точно оцінити вартість активів, що впливає на формування власного капіталу. Непередбачувані зміни можуть призвести до необхідності коригування оцінок, що ускладнює аудит.

Підприємства можуть не мати достатньої або достовірної інформації для проведення аудиту, що ускладнює процес перевірки. Це може бути наслідком поганого обліку або відсутності належних систем контролю.

Аудитори повинні враховувати можливі зміни в обліковій політиці підприємств, які можуть бути зумовлені зовнішніми факторами, такими як нові регуляторні вимоги чи зміни в міжнародних стандартах фінансової звітності.

В умовах невизначеності важливо, щоб аудитори мали відкритий діалог з управлінським складом підприємства для отримання достовірної інформації про власний капітал і його зміни [2, с. 75].

Аудиторам потрібно адаптувати свої методи до нових умов, що потребує постійного навчання та вдосконалення навичок у сфері фінансового аналізу та оцінки ризиків. Ці виклики підкреслюють важливість гнучкості та адаптивності аудиторських практик в умовах постійних змін і невизначеностей у фінансовому середовищі.

Умови економічної невизначеності суттєво впливають на структуру власного капіталу підприємств. Основні зміни в цій структурі можуть бути проаналізовані через кілька ключових аспектів: 1. Зменшення зареєстрованого капіталу. В умовах невизначеності підприємства можуть зменшувати частку зареєстрованого капіталу, що часто є наслідком фінансових труднощів. Наприклад, за даними, частка зареєстрованого капіталу може зменшитися на 6%, що свідчить про використання резервів для покриття збитків. 2. Зростання непокритих збитків. Збільшення непокритих збитків є ще одним важливим аспектом. Це може вказувати на те, що підприємство вичерпало всі резерви для покриття втрат, що негативно позначається на загальному фінансовому стані. Наприклад, непокриті збитки можуть зрости на 3%, що свідчить про погіршення фінансової стабільності. 3. Зміни в додатковому капіталі. Додатковий капітал може зрости на 5% у відповідь на потребу у фінансовій підтримці або реінвестуванні прибутків. Це свідчить про спроби підприємств зміцнити свою

фінансову базу в умовах нестабільності. 4. Вплив нерозподіленого прибутку. Нерозподілений прибуток може стати основним джерелом поповнення власного капіталу. У деяких випадках його частка може збільшитися на 15%, компенсуючи зменшення інших складових капіталу. Це дозволяє підприємствам підтримувати ліквідність і знижувати рівень короткострокової заборгованості. 5. Адаптація до змін. Підприємства повинні адаптувати свою структуру капіталу відповідно до змін у ринковій кон'юнктурі та економічних умовах. Це може включати коригування облікової політики, залучення нових інвестицій або перегляд стратегій фінансування.

Зміни в структурі власного капіталу в умовах невизначеності є складним процесом, який відображає не лише внутрішні фінансові рішення підприємств, але й зовнішні економічні фактори. Управління цими змінами є критично важливим для забезпечення стабільності та стійкості підприємств у складних економічних умовах.

Отже, аудит власного капіталу в умовах невизначеності є важливим інструментом для забезпечення фінансової прозорості та стабільності підприємств. Він дозволяє не лише підтвердити достовірність фінансової інформації, але й підготувати підприємство до можливих економічних викликів, забезпечуючи основу для стратегічного управління і прийняття рішень [3].

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту. Навчальний посібник. Автори: Л. Л. Гевлич, І. Г. Гевлич. УДК 657.6. 2021, 31с. URL: <https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/2454/1/%D0%93%D0%B5%D0%B2%D0%BB%D0%B8%D1%87%20%D0%86.%20%D0%9C%D0%A1%D0%A4%D0%97%D1%82%D0%B0%D0%90.pdf>. Дата звернення 29.10.2024 року.
2. Облік і аудит власного капіталу у сільськогосподарському підприємстві. 2020, 75с. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/26964.pdf>. Дата звернення 29.10.2024 року.
3. Облік, аналіз та аудит капіталу підприємства. УДК 657.1 2019. URL: <https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/170/1/%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B0%D>

[1%82%20%D0%97%D0%B0%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B2.](#)

[pdf](#) Дата звернення 29.10.2024 року.